

**ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ**

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

**«Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟΥ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»**

ΣΟΦΙΑ ΚΑΡΑΝΙΚΑ Α.Μ.: 071/05

ΓΕΩΡΓΙΑ ΧΑΤΖΗΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Α.Μ.: 022/05

**ΟΝΟΜΑ ΕΠΟΠΤΡΙΑΣ: ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
ΜΑΛΛΙΑΡΗ**

ΣΙΝΔΟΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009

ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

«Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ
ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ: Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟΥ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ»

ΣΟΦΙΑ ΚΑΡΑΝΙΚΑ Α.Μ.: 071/05
ΓΕΩΡΓΙΑ ΧΑΤΖΗΕΥΣΤΑΘΙΟΥ Α.Μ.: 022/05

ΟΝΟΜΑ ΕΠΟΠΤΡΙΑΣ: ΕΠΙΚΟΥΡΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΑΦΡΟΔΙΤΗ
ΜΑΛΛΙΑΡΗ

ΣΙΝΔΟΣ, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Πίνακας Ελληνικών Συντομογραφιών.....	1
Πίνακας Αγγλικών Συντομογραφιών.....	2
Πίνακες.....	3
Πρόλογος.....	4
Εισαγωγή	5
Μέρος Α	
Κεφάλαιο 1	
Ο ρόλος της Βιβλιοθήκης και του Βιβλιοθηκονόμου.	
1.1 Ο ρόλος της Βιβλιοθήκης.....	9
1.2 Ο ρόλος του Βιβλιοθηκονόμου.....	10
Κεφάλαιο 2	
Οι ορισμοί της Διδασκαλίας, της Πληροφοριακής Παιδείας και το Εννοιολογικό Ζήτημα	
2.1 Ορισμοί.....	17
2.2 Εννοιολογικό Ζήτημα.....	19
Κεφάλαιο 3	
Άλλες μορφές Πληροφοριακής Παιδείας.....	24
Κεφάλαιο 4	
Η Πληροφοριακή παιδεία σε άλλους οργανισμούς.....	26
Κεφάλαιο 5	
Εκπαιδευτικές Μέθοδοι Πληροφοριακής Παιδείας και οι τύποι των Web Sites	
5.1 Εκπαιδευτικές Μέθοδοι Πληροφοριακής Παιδείας.....	28
5.2 Τύποι Εκπαιδευτικών Web Sites.....	29
Κεφάλαιο 6	
Ο τρόπος σχεδιασμού ενός προγράμματος Πληροφοριακής παιδείας και τα μοντέλα της Bruce και του Sheffield University	
6.1 Σχεδιάζοντας ένα πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας.....	31
6.2 Το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της Bruce.....	33
6.3 Το μοντέλο Πληροφοριακών Δεξιοτήτων του Sheffield University.....	35
Κεφάλαιο 7	
Η Πληροφοριακή παιδεία σε Ευρώπη και Αμερική	

7.1 Η Πληροφοριακή Παιδεία στα Πανεπιστήμια της Ευρώπης.....	38
7.2 Η Πληροφοριακή Παιδεία στα Πανεπιστήμια της Αμερικής.....	48
7.3 Τα ανοιχτά Πανεπιστήμια της Ευρώπης και οι υπηρεσίες των βιβλιοθηκών τους.....	49
Κεφάλαιο 8	
Πληροφοριακή Παιδεία: Η Ελληνική πραγματικότητα.....	52
Κεφάλαιο 9	
Πρότυπα δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας.....	55
9.1 ACRL.....	56
9.2 SCONUL.....	57
9.3 ANZIIL.....	59
Μέρος Β	
Κεφάλαιο 1	
Η Πληροφοριακή Παιδεία στις Ελληνικές Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες.....	62
1.1 Βιβλιοθήκες Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων	68
1.1 α Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης.....	68
1.1 β Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.....	72
1.1 γ Ελληνικό Ανοιχτά Πανεπιστήμιο.....	73
1.1 δ Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης	75
1.1 ε Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας.....	77
1.1 στ Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.....	78
1.1 ζ Πανεπιστήμιο Κρήτης.....	79
1.1 η Πολυτεχνείο Κρήτης.....	82
1.1 θ Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.....	84
1.1 ι Πάντειο Πανεπιστήμιο.....	85
1.1 κ Πανεπιστήμιο Πατρών.....	87
1.1 λ Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο Οικιακής Οικονομίας.....	88
1.2 Βιβλιοθήκες Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.....	90
1.2 α ΑΤΕΙ Θεσσαλονίκης.....	90
1.2 β ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας (Κοζάνη).....	91
1.2 γ ΤΕΙ Λαμίας.....	92
1.2 δ ΤΕΙ Μεσολογγίου.....	94
1.2 ε ΤΕΙ Σερρών.....	95

Κεφάλαιο 2

Πανεπιστήμιο Μακεδονίας και Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα

2.1 Πανεπιστήμιο Μακεδονίας.....	99
2.1 α Περιγραφή Πρώτης Φάσης.....	100
2.1 α1 Βιβλιογραφική Εκπαίδευση Πρωτοετών Φοιτητών.....	101
2.1 α2 Βιβλιογραφική Εκπαίδευση Δευτεροετών Φοιτητών.....	103
2.1 α3 Βιβλιογραφική Εκπαίδευση Μεταπτυχιακών Φοιτητών.....	104
2.1 β Περιγραφή Δεύτερης Φάσης.....	107
2.1 β1 Αξιολόγηση και Ανάλυση Ερωτηματολογίου.....	108
2.1 γ Το Πέρασμα στην Πληροφοριακή παιδεία: Ανευρίσκω= Αναζητώ- Βρίσκω- Σκέπτομαι.....	112
2.1δ Θεματική ανάλυση μαθημάτων.....	118
2.2 Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης.....	120
2.2 α Βιβλιογραφική Εκπαίδευση.....	122
2.2 β Πληροφοριακή Παιδεία.....	125
2.2 γ Αξιολόγηση του προγράμματος Ωρίων.....	137
Επίλογος- Συμπεράσματα.....	140
Παράρτημα Ερωτηματολογίου.....	141
Βιβλιογραφία.....	143

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 : ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	
Α.Μ.Ε.Α.	Άτομα με Ειδικές Ανάγκες
Α.Π.Θ.	Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης
Α.Τ.Ε.Ι.Θ.	Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Β.Κ.Π.	Βιβλιοθήκη Κέντρο Πληροφόρησης
Β.Σ.Λ.	Βαλκανικών Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών
Γ.Π.Α	Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
Δ.Ε.Ο.Π.Σ.	Τμήμα Διεθνών και Ευρωπαϊκών Σπουδών
Δ.Ε.Π.	Διοικητικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό
Ε.Α.Π.	Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο
Ε.Δ.Ε.Τ.Β	Εθνικό Δίκτυο Επιστημονικών και Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών
Ε.Ε.ΔΙ.Π.	Ειδικού και Εργαστηριακού Διδακτικού Προσωπικού
Ε.Π.	Εφαρμοσμένης Πληροφορικής
Ε.Π.ΕΑ.Ε.Κ	Επιχειρησιακό Πρόγραμμα “Εκπαίδευση και Αρχική Επαγγελματική Κατάρτιση”
Ε.Τ.Ε.Π.	Ειδικό Τεχνικό Εργαστηριακό Προσωπικό
Η/Υ	Ηλεκτρονικός Υπολογιστής
Ι.Ο.Β.Ε	Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών
Κ.Α.Τ.Ε.	Κέντρο Ανώτερης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
Κ.Α.Τ.Ε.Ε.	Κέντρο Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης
Κ.Π.	Κοινωνικής και Πολιτικής Αγωγής
Λ.Γ.Χ.	Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής
Ο.Ε.	Οικονομικών Επιστημών

Ο.Δ.Ε.	Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων
ΠΑ.ΜΑΚ.	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Π.Θ.	Πανεπιστήμιο Μακεδονίας
Σ.Δ.Ο.	Σχολή Διοίκησης και Οικονομίας
Σ.Ε.Υ.Π.	Σχολή Επαγγελματιών Υγείας Πρόνοιας
Τ.Ε.Ι.	Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα
Υπ.Ε.Π.Θ	Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων

ΠΙΝΑΚΑΣ 2: ΑΓΓΛΙΚΕΣ ΣΥΝΤΟΜΟΓΡΑΦΙΕΣ	
A.C.R.L.	American of College and Research Libraries
A.L.A.	American Library Association
A.N.Z.I.I.L.	Australian and New Zealand Institute for Information
A.P.A.	American Psychological Association
B.I.	Bibliographic Instruction
HEAL-LINK	Hellenic Academic Libraries
I.F.L.A.	International Federation of Library Associations and Institutions
I.L.	Information Literacy
M.B.A.	Master in Business Administration
M.I.S.	Management of Information Systems
O.P.A.C.	Online Public Access Catalogue
O.U.	Open University
S.C.D.	Service Commune de la Documentation
SCONUL	Society of College, National and University Libraries
W.W.W.	World Wide Web

ΠΙΝΑΚΕΣ

ΕΙΚΟΝΩΝ

Εικόνα 1: Αρχική σελίδα του Ωρίωνα.....	128
Εικόνα 2: Παραδειγματική άσκηση για τον προσδιορισμό του θέματος.....	130
Εικόνα 3: Παραδειγματική άσκηση για την αναζήτηση πληροφοριών με τη μέθοδο της αποκοπής.....	131
Εικόνα 4: Βασικά κριτήρια αξιολόγησης ιστοσελίδων.....	132
Εικόνα 5: Οργανωμένα Στάδια συγγραφής μιας επιστημονικής εργασίας.....	134
Εικόνα 6: Φόρμα σύνταξης Βιβλιογραφικών παραπομπών.....	135
Εικόνα 7: Πρόσθετα (Οι πέντε υποενότητες).....	136

ΠΙΝΑΚΩΝ

Πίνακας 1: Ελληνικές Συντομογραφίες.....	1
Πίνακας 2: Ξένες Συντομογραφίες.....	2
Πίνακας 3: Διαφορές ανάμεσα στη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση των χρηστών και στην Πληροφοριακή Παιδεία.....	19
Πίνακας 4: Το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της Bruce.....	33
Πίνακας 5: Αναλυτικός Πίνακας πρώτης Φάσης για τη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση των προπτυχιακών φοιτητών (1999).....	106
Πίνακας 6: Αναλυτικός Πίνακας πρώτης Φάσης για τη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση των μεταπτυχιακών φοιτητών (1999).....	107

ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Σχεδιάγραμμα 1: Οι πέντε βασικές ενότητες του μοντέλου Πληροφοριακής Παιδείας κατά τον Ferguson.....	25
Σχεδιάγραμμα 2: Το μοντέλο πληροφοριακών Δεξιοτήτων στο Sheffield University.....	35

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Με την πάροδο των χρόνων και την εξέλιξη της τεχνολογίας σε όλους τους επιστημονικούς τομείς και κυρίως στο εκπαιδευτικό περιβάλλον υπεισέρχονται καινούργιες πηγές πληροφόρησης. Μέχρι πρότινος, οι πληροφορίες και η γνώση κατακτιόταν μέσω των βιβλίων, σήμερα όμως όλα αυτά επιτυγχάνονται κατά κύριο λόγο με τη βοήθεια του διαδικτύου. Τα μέσα τα οποία ήταν ευρέως διαδεδομένα πριν από μερικά χρόνια, όπως ο δελτιοκατάλογος και η έντυπη μορφή σε βιβλία και περιοδικά έρχονται να αντικατασταθούν από το σύγχρονο ηλεκτρονικό κατάλογο OPAC (Online Public Access Catalogue) και τα ηλεκτρονικά βιβλία και περιοδικά (e-books και e-journal).

Για την διεκπεραίωση αυτής της εργασίας θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε θερμά την επίκουρη καθηγήτρια και επόπτρια της πτυχιακής κα. Αφροδίτη Μάλλιαρη για την άμεση βοήθεια και την υποστήριξη που μας προσέφερε. Επίσης, το προσωπικό του Πανεπιστημίου Μακεδονίας και της κεντρικής βιβλιοθήκης του Αλεξάνδρειο Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης για τις πληροφορίες που μας παρείχαν για ότι αφορά τα προγράμματα που διατελούνται από τη βιβλιοθήκη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Στις μέρες μας οι ελληνικές ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες έχουν το πλεονέκτημα της άμεσης πρόσβασης στις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης και περισσότερες δυνατότητες στην ανάκτηση και αποθήκευση των πληροφοριών αυτών. Το βασικό πρόβλημα που επικρατεί είναι η ανάγκη εκμάθησης των τρόπων με τους οποίους θα ανακτήσουν τις πληροφορίες που επιθυμούν, ώστε να τις χρησιμοποιούν αποτελεσματικά οι χρήστες. Για παράδειγμα οι περισσότεροι υπερτερούν στον τρόπο αξιολόγησης μιας πληροφορίας, αλλά αντίθετα υστερούν στο να ανακτήσουν συναφείς πληροφορίες με όσο το δυνατότερο μεγαλύτερη ακρίβεια και λιγότερο ανάκληση.

Αξίζει να σημειωθεί, ότι η ανάγκη για εύρεση πληροφοριών όπως και οι απαιτούμενες δεξιότητες διαφέρουν από κοινωνία σε κοινωνία, από ομάδα σε ομάδα, από άτομο σε άτομο. Το επίπεδο δεξιοτήτων που απαιτείται στους ανθρώπους που ζουν σε αναπτυγμένες χώρες διαφέρει από το επίπεδο εκείνων που ζουν σε αναπτυσσόμενες ή υπανάπτυκτες χώρες. Γι' αυτό το λόγο είναι φανερό πως οι αναπτυγμένες χώρες εξαρτώνται άμεσα από την πληροφορία ενώ οι αναπτυσσόμενες δεν επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από αυτή. (Κορομπίλη, χ.χ.)

Κομβικό σημείο της διαδικασίας αυτής αποτελεί η κριτική σκέψη που πρέπει να έχει ο χρήστης απέναντι στην πληροφορία. Σύμφωνα με τον Olson (2000) τα πέντε βασικά στοιχεία που είναι απαραίτητα στην κριτική σκέψη είναι τα εξής: διάθεση-κριτήριο-επιχείρημα-λογική και άποψη. Αυτοί που σκέφτονται κριτικά έχουν τη διάθεση να είναι ανοιχτόμυαλοι και σκεπτικιστές έτσι ώστε να μπορούν να αξιολογούν νέες πληροφοριακές πηγές. Μπορούν επίσης να καταλήγουν σε δικά τους συμπεράσματα βασισμένα στη δική τους εμπειρία και τις απόψεις που έχουν εντοπίσει στις πληροφοριακές πηγές. Επιπρόσθετα, αξίζει να αναφερθεί ότι σύμφωνα με την Nansy Totten (1990) η κριτική σκέψη υποδηλώνει την ικανότητα:

- Να αξιολογήσει τα αξιοπιστία μιας πηγής.
- Να διακρίνει ανάμεσα σ' ένα γεγονός και σε μία άποψη.
- Να εντοπίσει υποθέσεις που δεν είναι φανερές .

- Να αναγνωρίσει την προκατάληψη, την λογική, την απάτη και την έλλειψη της σαφήνειας.

Συνεπώς, καταλήγουμε στο δεδομένο ότι οι χρήστες μιας Βιβλιοθήκης πρέπει να εκπαιδεύονται ώστε να αναπτύξουν τις δεξιότητες που απαιτούνται για να είναι σε θέση να ανακτήσουν και να αξιολογήσουν μια πληροφορία. Αποτέλεσμα της διαδικασίας αυτής είναι η εισαγωγή της Πληροφοριακής Παιδείας ή αλλιώς πληροφοριακού γραμματισμού, στη ζωή των ανθρώπων. Πρόκειται λοιπόν, για έναν όρο που έχει συζητηθεί ευρέως σε συνδυασμό με την εκπαίδευση και φυσικά με την σημασία της δια βίου μάθησης μέσα από τη Βιβλιοθήκη. Εξάλλου η Πληροφοριακή Παιδεία δεν αφορά μόνο το τομέα της βιβλιοθηκονομίας αλλά όλη την εκπαιδευτική κοινότητα και το σύνολο της κοινωνίας στην οποία ζούμε.

Η παρούσα πτυχιακή εργασία πραγματεύεται το θέμα της Πληροφοριακής Παιδείας και το βαθμό συμβολής των ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών μέσω των διαφόρων προγραμμάτων τους. Αν και η έννοια της Πληροφοριακής Παιδείας είναι πρόσφατη στη χώρα μας, οι σχετικές εργασίες που συντρέχουν μ' αυτήν είναι διάφορες. Για παράδειγμα συνώνυμοι όροι είναι: η πληροφοριακή ευφράδεια (information fluency), η κατάρτιση χρηστών (user training), η βιβλιοθηκονομική εκπαίδευση (library instruction), η βιβλιογραφική εκπαίδευση (bibliographic instruction), καθώς και οι πληροφοριακές δυνατότητες (information skills/competencies).

Το συγκεκριμένο θέμα επιλέχθηκε με σκοπό να επιβεβαιώσει την ανάγκη εκπαίδευσης των χρηστών από τις Βιβλιοθήκες και ακόμη περισσότερο την ανάδειξη της έννοιας της Πληροφοριακής Παιδείας και τη διεξαγωγή της μέσα από τις ελληνικές ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Κίνητρο για την επιλογή του θέματος αποτέλεσε η ενσωμάτωση του μαθήματος της Πληροφοριακής Παιδείας στο πρόγραμμα σπουδών τόσο του τμήματος Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης όσο και των άλλων τμημάτων του Ιδρύματος.

Κατά τη διεκπεραίωση της εργασίας δεν αντιμετωπίστηκαν ουσιώδη προβλήματα. Παρόλα αυτά, το μόνο σημαντικό πρόβλημα που προέκυψε ήταν ανάμεσα στη χρήση των όρων Πληροφοριακή Παιδεία και Βιβλιογραφική Εκπαίδευση. Ένα μεγάλο

ποσοστό βιβλιοθηκονόμων διχάστηκε για την επιλογή του καταλληλότερου όρου που χρησιμοποιήθηκε για τα προγράμματα αυτά. Έτσι πολλοί από αυτούς κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι η Πληροφοριακή Παιδεία αποτελεί την εξέλιξη της Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης.

Ο επικρατέστερος όρος που θα χρησιμοποιηθεί στη παρούσα πτυχιακή είναι αυτός της «Πληροφοριακής Παιδείας (information literacy)». Όπως θα διαπιστωθεί και παρακάτω υπάρχει ένα εννοιολογικό ζήτημα για το ποιος είναι ο πιο περιεκτικός ορισμός για να δηλωθεί η διαδικασία εκπαίδευσης των χρηστών, ώστε να γίνουν τα άτομα πληροφοριακά εγγράμματα. Στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας χρησιμοποιείται ο όρος «Πληροφοριακή Παιδεία» διότι εμφανίζεται πιο συχνά στην ελληνική βιβλιογραφία.

Η εργασία αυτή χωρίζεται σε δύο μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει το θεωρητικό πλαίσιο και σχετίζεται με το ρόλο της Βιβλιοθήκης και την επίδραση που ασκεί στην εκπαιδευτική διαδικασία και επιπλέον τα γενικά χαρακτηριστικά της Πληροφοριακής Παιδείας. Στο δεύτερο μέρος καταγράφεται η σχέση της Πληροφοριακής Παιδείας και των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών .

Το πρώτο μέρος έχει χωριστεί σε εννέα κεφάλαια τα οποία είναι τα εξής:

Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στο ρόλο της Βιβλιοθήκης και του βιβλιοθηκονόμου και η ανάπτυξή τους με την πάροδο του χρόνου. Στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρονται οι ορισμοί της Πληροφοριακής Παιδείας, όπως διατυπώθηκαν από διάφορους οργανισμούς, το εννοιολογικό ζήτημα, για τον ευρέως διαδεδομένο όρο, καθώς και για τρόπους που καθιστούν ένα χρήστη ανεξάρτητο ερευνητή. Στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι υπόλοιπες μορφές Πληροφοριακής Παιδείας που υπάρχουν στη διεθνή βιβλιογραφία. Στο τέταρτο κεφάλαιο επισημαίνεται η Πληροφοριακή Παιδεία όπως διεξάγεται σε άλλους οργανισμούς. Στο πέμπτο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που πραγματοποιούνται στα προγράμματα που διατελούνται από τα Ιδρύματα.

Συνεχίζοντας, στο έκτο κεφάλαιο αναφέρονται τα βασικά βήματα για το σχεδιασμό ενός προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας και δύο πρότυπα μοντέλα. Στο έβδομο κεφάλαιο αναλύεται η κατάσταση που επικρατεί στα πανεπιστήμια της Ευρώπης και

της Αμερικής. Στο όγδοο κεφάλαιο περιλαμβάνεται η κατάσταση στην Ελλάδα . Στο κεφάλαιο εννέα αναλύονται τα πρότυπα δεξιοτήτων που ορίζονται για την Πληροφοριακή Παιδεία.

Στο πρώτο κεφάλαιο του δεύτερου μέρους γίνεται εκτενής αναφορά στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και στο βαθμό συμμετοχής τους με προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας μέσω των ιστοσελίδων τους καθώς και στον όρο που έχουν καθιερώσει, όταν αναφέρονται σ' αυτά. Τέλος, στο δεύτερο κεφάλαιο παρουσιάζονται οι περιπτώσεις δύο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης και του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

Κατά τη συγγραφή της πτυχιακής εργασίας και για τις ανάγκες σύνταξης των βιβλιογραφικών παραπομπών και αναφορών χρησιμοποιήθηκε το αντίστοιχο πρότυπο του APA (American Psychological Association).

ΜΕΡΟΣ Α΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΟΥ

1.1 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

Η αλλαγή στην εκπαιδευτική σκέψη, η εκρηκτική αύξηση των ηλεκτρονικών επιστημονικών πληροφοριών και η ταχύτητα εξέλιξης της τεχνολογίας αποτελούν τη μεγάλη πρόκληση που καλούνται να αντιμετωπίσουν οι Βιβλιοθήκες και ιδιαίτερα οι ακαδημαϊκές. Οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ξεχωρίζουν από τα υπόλοιπα είδη Βιβλιοθηκών λόγω των υποδομών και φυσικά λόγω του κοινού που καλούνται να εξυπηρετήσουν και το οποίο έχει αυξημένες πληροφοριακές ανάγκες.

Αυτές οι αλλαγές οδηγούν στην αναπροσαρμοσαρμογή του ρόλου της Βιβλιοθήκης, συνεπώς και το ρόλο του βιβλιοθηκονόμου που οφείλει να ανταποκριθεί άμεσα στις νέες απαιτήσεις των χρηστών. Θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι εξελίξεις στον τομέα της τεχνολογίας δεν έκαναν την εμφάνισή τους σπασμωδικά, αντίθετα υπήρξε μια προετοιμασία περίπου σαράντα χρόνων για να καταλήξει σε όλα αυτά που υπάρχουν σήμερα.

Το πρώτο βήμα στην εισαγωγή των νέων τεχνολογιών πληροφόρησης στις Βιβλιοθήκες ήταν η αυτοματοποίηση του έντυπου υλικού τη δεκαετία του 1960. Ένα δεύτερο βήμα ήταν η πρόσκτηση υλικού σε ηλεκτρονική μορφή γύρω στα 1980. Το τρίτο στάδιο ήταν η εξ' αποστάσεως πρόσβαση σε ψηφιακό υλικό μέσω του διαδικτύου το 1990, ενώ το 1995 μέσω του Παγκόσμιου Ιστού (World Wide Web). Από το σημείο αυτό και μετά εμφανίζονται οι μεγάλες αλλαγές των τεχνολογιών και των τηλεπικοινωνιών που αλλάζουν ριζικά τη «φύση» της Βιβλιοθήκης.

Παρατηρώντας, τον εκπαιδευτικό ρόλο της Βιβλιοθήκης, τα δεδομένα έχουν αλλάξει οπότε οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες πρέπει να τροποποιήσουν τις λειτουργίες τους για να ικανοποιήσουν σε μεγαλύτερο βαθμό το κοινό τους και με επάρκεια.. Επομένως, ο παιδαγωγικός ρόλος πρέπει να επεκτείνει τα όριά του και να προσαρμοστεί σύμφωνα με τις ανάγκες των χρηστών οι οποίες χρόνο με το χρόνο διαφοροποιούνται. Κεντρικό

σημείο στην εκπαιδευτική διαδικασία μέσω μιας Βιβλιοθήκης είναι η παροχή της Πληροφοριακής Παιδείας. Στη σημερινή μορφή της Βιβλιοθήκης, η υποστήριξη των χρηστών από τους βιβλιοθηκονόμους δεν αρκείται μόνο στην απόκτηση της πληροφορίας αλλά κυρίως αποσκοπεί στην ανάπτυξη δεξιοτήτων που θα καταστήσουν τους χρήστες ικανούς και θα έχουν τη δυνατότητα να διαχειρίζονται τις πληροφορίες.

1.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΟΝΟΜΟΥ

Στον 21^ο αιώνα διάφορα επαγγέλματα αναδιοργανώνονται αφού, λόγω των επιστημονικών εξελίξεων, χάνουν τον πρωταρχικό τους στόχο και προφίλ και επεκτείνονται σε νέες δραστηριότητες. Ένα από αυτά τα επαγγέλματα είναι και αυτό του βιβλιοθηκονόμου που επηρεάστηκε άμεσα από την εισαγωγή της τεχνολογίας της πληροφόρησης.

Ο παραδοσιακός ρόλος του βιβλιοθηκονόμου έχει εξελιχθεί από φύλακα της πληροφόρησης, σε ειδικό σε θέματα έρευνας και αναζήτησης πληροφοριών. Κάποτε η καθημερινότητα του επαγγέλματος είχε να κάνει μόνο με τις βιβλιοθηκονομικές εργασίες, όπως η καταλογογράφηση, η ταξινόμηση, η θεματική ευρετηρίαση, η εξυπηρέτηση χρηστών. Σήμερα πολλοί βιβλιοθηκονόμοι ασχολούνται με τη διαχείριση συστημάτων, το σχεδιασμό ιστοσελίδων, τη βιβλιογραφική εκπαίδευση ή ακόμα και την Πληροφοριακή Παιδεία, την έρευνα σε βάσεις δεδομένων και πάνω απ' όλα το διαδίκτυο.

Κατά συνέπεια, διαπιστώνεται η μεγάλη αναβάθμιση στις δυνατότητες που πρέπει να κατέχει ο σημερινός βιβλιοθηκονόμος σε σύγκριση με τις δυνατότητες που τον χαρακτήριζαν πριν από χρόνια. *«Παραδοσιακά, οι υπηρεσίες πληροφόρησης των βιβλιοθηκονόμων, εστιαζόταν στο να βοηθούν τους χρήστες να εντοπίσουν το υλικό που βρισκόταν πάνω στα ράφια και μέσα στο κτίριο της Βιβλιοθήκης. Με την εμφάνιση της ηλεκτρονικής Βιβλιοθήκης οι βιβλιοθηκονόμοι πρέπει όχι μόνο να εκπαιδεύουν τους χρήστες για τις πηγές πληροφόρησης που βρίσκονται μέσα στη Βιβλιοθήκη αλλά να υποδεικνύουν ταυτόχρονα την ύπαρξη άλλων πηγών πληροφόρησης καθώς και τον τρόπο πρόσβασης σε αυτές. Πρέπει να κάνουν γνωστούς στους χρήστες άλλους*

τοπικούς, εθνικούς και διεθνείς καταλόγους και παντός είδους ηλεκτρονικές βάσεις πληροφόρησης βοηθώντας τους έτσι να έχουν πρόσβαση στη μέγιστη δυνατή πληροφόρηση» (Rapple,1997 αναφέρεται σε Ανδρέου,2005)

Οι νέες τεχνολογίες έχουν διευρύνει τα όρια της εκπαιδευτικής διαδικασίας, όπως διαπιστώνεται από τη χρήση του όρου «Πληροφοριακή Παιδεία» αντί της «Βιβλιογραφικής εκπαίδευσης» που χρησιμοποιούσαν μέχρι πρόσφατα. Με δεδομένη την ανάγκη εκπαίδευσης των χρηστών και παράλληλα την ανάγκη ένταξης της Πληροφοριακής Παιδείας σε προγράμματα σπουδών στα Ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες αναλαμβάνουν νέες ευθύνες. Πρέπει να γίνει μια μεγάλη αλλαγή και να προσαρμοστούν οι υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης στις νέες εξελίξεις και τις διαφοροποιημένες πλέον ανάγκες των χρηστών.

Οι νέες υπηρεσίες που έχουν εισέλθει στη Βιβλιοθήκη, και κυρίως στον τομέα της εκπαίδευσης, δίνουν στον βιβλιοθηκονόμο έναν πιο ενεργό ρόλο, όπου σύμφωνα με τα νέα δεδομένα ο ρόλος του γίνεται πιο σύνθετος και απαιτεί περισσότερες δεξιότητες. Οι βιβλιοθηκονόμοι για να είναι αποτελεσματικοί θα πρέπει οι ίδιοι να γνωρίζουν να χρησιμοποιούν και να διαχειρίζονται την αχανή ποσότητα πληροφοριών που είναι διαθέσιμη. Το προσωπικό της Βιβλιοθήκης απαιτείται να έχει την κατάλληλη εμπειρία και γνώση για να μπορέσει να υποστηρίξει το έργο του, την εκπαίδευση των χρηστών.

Σε γενικές γραμμές ο βιβλιοθηκονόμος οφείλει να είναι εύκαμπτος και δημιουργικός, να έχει επικοινωνιακά προσόντα, εκπαιδευτική ικανότητα καθώς και ικανότητα σχεδιασμού μιας διδασκαλίας. Μα πάνω απ' όλα ο βιβλιοθηκονόμος πρέπει να έχει τη δυνατότητα να διδάξει στους χρήστες πώς να εντοπίσουν, να αξιολογήσουν και να χρησιμοποιήσουν τις πληροφορίες σωστά. Με άλλα λόγια να τους διδάξουν πώς να γίνουν αποτελεσματικοί και ανεξάρτητοι ερευνητές. Επιπλέον, κάθε βιβλιοθηκονόμος που θέλει να είναι υπεύθυνος και σωστός στα καθήκοντά του, θα πρέπει να ενημερώνεται συνεχώς για τις νέες τεχνολογίες και όχι μόνο στο τομέα της βιβλιοθηκονομίας, αλλά και στους τομείς που είναι άρρηκτα συνδεδεμένοι με αυτή. Αυτό πραγματοποιείται με συνεχή εκπαίδευση και επιμόρφωση: με σεμινάρια, συμμετοχή σε συνέδρια, μελέτη και έρευνα νέων δεδομένων και φυσικά προσωπικό χρόνο προετοιμασίας. Όλα αυτά βέβαια έχουν ως στόχο(Ανδρέου & Γαϊτάνου, 2008):

- Τη συνεχή ενημέρωση και απόκτηση νέων επαγγελματικών γνώσεων.
- Την προσαρμογή στα νέα δεδομένα και τις νέες απαιτήσεις του επαγγέλματος.
- Τη συνεχή μελέτη των βασικών αρχών του επαγγέλματος.
- Την προσωπική και όχι μόνο ανάπτυξη του βιβλιοθηκονόμου.

Σύμφωνα με τους Mills και Bannister (2001) ένας βιβλιοθηκονόμος πρέπει να έχει τις εξής 8 διαστάσεις :

1. «φύλακας της συλλογής» (keeper of the collection)
2. «δημιουργός ανεξάρτητων και αυτόνομων χρηστών» (creator of independent)
3. «πλοηγός της γνώσης» (knowledge navigator)
4. «τεχνικός διαχειριστής της πληροφορίας» (knowledge technician)
5. «διανομές του υλικού» (document deliverer)
6. «επιμορφωτής ακαδημαϊκών και εκπαιδευτής σπουδαστών» (educator)
7. «ανατροφοδότης και αξιολογητής της πληροφορίας» (interactive partner-filterer and evaluator)
8. «διαθέτης της πληροφορίας» (information provider)

Ο ρόλος των βιβλιοθηκονόμων στο νέο μαθησιακό περιβάλλον πρέπει να είναι ενεργός και δυναμικός. Οι βιβλιοθηκονόμοι είναι αναμφισβήτητα οι πλέον ειδικοί για να συλλέγουν, να αξιολογούν και να παρέχουν πρόσβαση στην πληροφορία γεγονός που τους καθιστά πολύτιμους σε ένα εκπαιδευτικό περιβάλλον. Εξάλλου ας μην ξεχνάμε ότι η οργάνωση της πληροφορίας είναι η ειδικότητα των βιβλιοθηκονόμων. Συνεπώς, σ' αυτό το σημείο αξίζει να επισημανθεί μία υπηρεσία της Βιβλιοθήκης που είναι παράλληλη με την εκπαίδευση και αποτελεί μία καλή ευκαιρία για τους βιβλιοθηκονόμους να αναπτύξουν νέες συνεργασίες που θα επιφέρουν πολλαπλά οφέλη.

Ένα από αυτά τα οφέλη είναι και η εξ' αποστάσεως εκπαίδευση η οποία διεκπεραιώνεται με τη βοήθεια του ταχυδρομείου, του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (διαδίκτυο), της τηλεόρασης, των βίντεο, των ηλεκτρονικών υπολογιστών και της τηλεδιάσκεψης. Σ' αυτού του είδους την εκπαίδευση ο εκπαιδευόμενος μπορεί να έχει μικρή ή και καθόλου διαπροσωπική σχέση με τον εκπαιδευτή του. Τα μαθήματα

γίνονται κατά κύριο λόγο με τη βοήθεια ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή και του διαδικτύου. Έτσι, η συμβολή της Βιβλιοθήκης εμφανίζεται μέσα από συνεργασίες ή ομαδικές εργασίες.

Παρακάτω παρατίθενται οι αρμοδιότητες του επαγγέλματος όσον αφορά την εξ' αποστάσεως εκπαίδευση:

- Να παρέχουν συμβουλές και οδηγίες για τις ηλεκτρονικές πηγές και το ψηφιακό υλικό στο οποίο οι φοιτητές μπορούν να έχουν πρόσβαση.
- Να προσφέρουν κατάλληλα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας.
- Να εξασφαλίσουν πληροφόρηση για τα διάφορα είδη μαθησιακών πηγών που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν συνυπολογίζοντας τον τόπο, το χρόνο αλλά και τον τρόπο διάθεσης.
- Να επιβεβαιώνουν ότι το προσωπικό της Βιβλιοθήκης γνωρίζει για τα νέα προϊόντα και τους νέους τρόπους παράδοσης του εκπαιδευτικού υλικού προτού να διατυπωθούν τα πρώτα αιτήματα των φοιτητών.
- Να διαπραγματευτούν οικονομικά συμφέρουσες συμφωνίες για on-line πρόσβαση σε βιβλιογραφικές βάσεις και σε βάσεις πλήρους κειμένου.
- Να παρέχουν πληροφόρηση για τη διάθεση και τη πρόσβαση σε άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες που παρέχονται από το πανεπιστήμιο ή από άλλες κοινότητες.

Δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί στο κεφάλαιο αυτό και η συνεχιζόμενη εκπαίδευση (continuing education) που είναι απαραίτητη διαδικασία στο επάγγελμα του βιβλιοθηκονόμου. Είναι κοινή η διατύπωση ότι οι γνώσεις που αποκτώνται κατά την αρχική εκπαίδευση διαρκούν και εφαρμόζονται σε πέντε χρόνια επαγγελματικής ζωής (Φραντζή, 1996). Από εκεί και πέρα είναι θέμα ιδιοσυγκρασίας του επαγγελματία-βιβλιοθηκονόμου να ασχοληθεί και με τη διαρκή επιμόρφωση. Αξίζει βέβαια να αναφερθεί ότι σήμερα τα ελληνικά πανεπιστήμια συμμετέχουν σε δραστηριότητες διαρκής επιμόρφωσης μέσω κάποιων προγραμμάτων όπως το Socrates και Leonardo Da Vinci ή μέσω του Β' Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης.

Μετά το 1999 το πρόγραμμα Erasmus (πρόγραμμα παρακολούθησης μαθημάτων από σπουδαστές σε πανεπιστήμιο άλλης χώρας) διαχωρίστηκε στο πρόγραμμα Socrates, στο οποίο πραγματοποιούνται προγράμματα παρακολούθησης μαθημάτων, και το Leonardo Da Vinci, στο οποίο πραγματοποιείται η πρακτική άσκηση. Το πρόγραμμα Socrates είναι ένα κοινοτικό πρόγραμμα που στοχεύει στην ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής διάστασης της παιδείας. Αποστολή του είναι η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης, η προώθηση της δια βίου μάθησης, η ενθάρρυνση της πρόσβασης όλων στην εκπαίδευση και η απόκτηση αναγνωρισμένων προσόντων και ικανοτήτων μέσα από τη συνεργασία των κρατών μελών. Από την άλλη, το πρόγραμμα Leonardo Da Vinci προωθεί την οικοδόμηση της "Ευρώπης της γνώσης" και συμβάλλει με την εφαρμογή του στην ενίσχυση του Ευρωπαϊκού χώρου συνεργασίας στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Υποστηρίζει δραστήρια τις πολιτικές της δια βίου κατάρτισης που εφαρμόζουν τα κράτη μέλη. Στηρίζει τις καινοτόμες πρωτοβουλίες διακρατικού χαρακτήρα για την ανάπτυξη των απαραίτητων γνώσεων, ικανοτήτων και δεξιοτήτων που βοηθούν το άτομο να ενταχθεί με επιτυχία στην αγορά εργασίας και να ασκήσει πλήρως την πολιτική του ιδιότητα.

Για να ολοκληρωθεί η διδασκαλία της Πληροφοριακής Παιδείας δεν επαρκεί μόνο η διαρκής επιμόρφωση των βιβλιοθηκονόμων αλλά και η κατάλληλη συνεργασία που θα επιφέρει το μέγιστο δυνατό αποτέλεσμα. Τα αποτελέσματα θα παρατηρηθούν αν οι βιβλιοθηκονόμοι συνεργαστούν με τους εκπαιδευτικούς και αυτή η αμφίδρομη σχέση τους θα βασίζεται στους ίδιους στόχους που είναι:

- Η επιμόρφωση των φοιτητών,
- Η ανάπτυξη δεξιοτήτων για αναζήτηση πληροφοριών,
- Η προσπάθεια για μία κοινωνία σωστά πληροφορημένων πολιτών.

Οι βιβλιοθηκονόμοι που έχουν αναλάβει την ευθύνη για την εφαρμογή του προγράμματος της Πληροφοριακής Παιδείας, θα πρέπει να έχουν αναπτύξει το κατάλληλο εκπαιδευτικό υλικό που θα δοθεί στους εκπαιδευτικούς και θα τους βοηθήσει να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν τα οφέλη μίας τέτοιας συνεργασίας.

Παρ' όλα αυτά όμως έχει δημιουργηθεί ένα ζήτημα για το ποιος είναι ο καταλληλότερος να διδάξει στα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας. Οι απόψεις πολλές φορές δίστανται γιατί αρκετοί θεωρούν πως πρέπει να αλλάξει η ήπια στάση

των βιβλιοθηκονόμων και να μουν πιο δυναμικά στις ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες. Έτσι δημιουργείται φτώχη, η εικόνα των βιβλιοθηκονόμων σε σχέση με την εικόνα άλλων επαγγελματιών στη συνείδηση της κοινωνίας, όπως έχει αποδειχτεί σε έρευνα που έχει διεξαχθεί από την IFLA(International Federation of Library Association and Institutions)(Φραντζή, 1996). Παρόλα αυτά, στη διεθνή και ελληνική βιβλιογραφία κυριαρχεί η άποψη ότι το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα της Πληροφοριακής Παιδείας θα δοθεί με τη συνεργασία βιβλιοθηκονόμων και εκπαιδευτικών.

Σύμφωνα με το Winner (1998 αναφέρεται σε Κορομπίλη χ.χ.) η συνεργασία ανάμεσα στο εκπαιδευτικό προσωπικό και στο βιβλιοθηκονόμο είναι απαραίτητη για ένα επιτυχημένο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Αυτή η συνεργασία μπορεί να επιτευχθεί με τις παρακάτω μεθόδους:

- Βελτίωση της επικοινωνίας ανάμεσα σε εκπαιδευτικό προσωπικό και βιβλιοθηκονόμους αναθέτοντας εκπροσώπους του εκπαιδευτικού προσωπικού να εργαστούν με τους βιβλιοθηκονόμους οι οποίοι έχουν παρόμοιο θεματικό υπόβαθρο.
- Βιβλιοθηκονόμοι που εργάζονται με μέλη εξουσιοδοτημένων ομάδων από εθνικές ή επιστημονικές οργανώσεις για εντοπισμό των πληροφοριακών δεξιοτήτων που προτείνονται ή απαιτούνται από τα προγράμματα τα οποία έχουν επιθεωρηθεί ή αναθεωρηθεί από αυτές τις οργανώσεις.
- Αναγνώριση από μέρος της διοίκησης της σπουδαιότητας της Πληροφοριακής Παιδείας στο επιστημονικό αντικείμενο ως μέρος της ανάπτυξης του εκπαιδευτικού προγράμματος.
- Αποδοχή και υποστήριξη ομαδικής διδασκαλίας βιβλιοθηκονόμων και εκπαιδευτικού προσωπικού, και ενίσχυση των επαγγελματικών συνδέσμων βιβλιοθηκονόμων με τα εκπαιδευτικά τμήματα.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να ειπωθεί ότι οι Βιβλιοθήκες βρίσκονται σε περίοδο αλλαγών και οι βιβλιοθηκονόμοι καλούνται να ανταποκριθούν στο σύγχρονο περιβάλλον προκειμένου να πετύχουν την αποστολή τους. Όσον αφορά το μέλλον, οι δύο πλευρές της Βιβλιοθήκης όπως παρουσιάζονται σήμερα, με τη χρήση των τεχνολογικών εργαλείων, εστιάζονται στον ρόλο της διδακτικής Βιβλιοθήκης, ως

οργανισμού μάθησης, ως ενδιάμεσου μεταξύ δημιουργού και χρήστη της πληροφορίας και της γνώσης.

Οι Grawford και Gorman (1995 αναφέρεται σε Κατσιρίκου, 2001) τονίζουν ότι ο βιβλιοθηκάριος που σκοπεύει στο μέλλον θα πρέπει κατ' αρχήν:

- Να θυμάται ότι η ανθρώπινη υπηρεσία προς ανθρώπινα όντα και κοινότητες είναι η πρώτη αιτία ύπαρξης της Βιβλιοθήκης.
- Να αναγνωρίζει ότι η γνώση και η κατανόηση είναι οι θεμελιώσεις της Βιβλιοθήκης και όχι τα δεδομένα και η πληροφορία.
- Να αμύνεται των βασικών ηθικών αρχών της βιβλιοθηκονομίας: ισότητα στην πρόσβαση, στα υλικά και στις πηγές, υπηρεσίες, συνεργασία και πνευματική ελευθερία.
- Να υπερηφανεύεται για τον τρόπο που οι βιβλιοθηκάριοι τίμησαν την αποστολή τους ανά τους αιώνες και να δέχεται το βάρος της αποστολής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ, ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟ ΕΝΝΟΙΟΛΟΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Έχοντας προσδιορίσει το ρόλο του βιβλιοθηκονόμου και της Βιβλιοθήκης στη σύγχρονη εποχή, κρίνεται απαραίτητο στο κεφάλαιο που ακολουθεί να γίνει αναφορά σε ορισμούς που σχετίζονται άμεσα με τη διεκπεραίωση του ρόλου της Βιβλιοθήκης, δηλαδή τη διδασκαλία και την Πληροφοριακή Παιδεία.

2.1 ΟΡΙΣΜΟΙ

ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ

Δεν θα μπορούσε κανείς να αναφερθεί στην Πληροφοριακή Παιδεία χωρίς αρχικά να διευκρινιστεί η σημασία του όρου *διδασκαλία*, καθώς είναι δύο όροι άρρηκτα συνδεδεμένοι και ο πρώτος δεν είναι ολοκληρωμένος χωρίς το δεύτερο.

Διδασκαλία είναι *«Το σύνολο των ενεργειών που κάνει ο δάσκαλος για να προκαλέσει, να ενισχύσει και να προωθήσει την μάθηση»*(Gagne, 1970 αναφέρεται σε Ανδρέου 2005). Ένας ακόμη ορισμός είναι: *«Μια εκφραστική προσαγόρευση από άνθρωπο προς άνθρωπο, με καθορισμένο χαρακτήρα που έχει την έννοια της μετάδοσης συγκεκριμένης γνώσης και η οποία εξυπηρετεί ένα συγκεκριμένο σκοπό, να προκαλέσουν μάθηση»* (Orahle, 1976 αναφέρεται σε Ανδρέου,2005).

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Η Πληροφοριακή Παιδεία ορίζεται ως *«η κατανόηση και απόκτηση των δυνατοτήτων που επιτρέπουν σε ένα άτομο, να αναγνωρίζει πότε χρειάζεται κάποιες συγκεκριμένες πληροφορίες, καθώς επίσης και η ικανότητα να αξιολογεί και να χρησιμοποιεί αποτελεσματικά τις απαιτούμενες πληροφορίες»*. Εμπεριέχει δηλαδή και την κατοχή βασικών δεξιοτήτων χρήσης υπολογιστών, αλλά και τις δυνατότητες επικοινωνίας, αναζήτησης και ανάκτησης των απαιτούμενων πληροφοριών. (ALA, 2004).

Το σύνολο των δυνατοτήτων αυτών πρέπει να έχει ένα άτομο, ώστε να είναι σε θέση:

- Να καθορίζει την φύση και την έκταση της πληροφόρησης που χρειάζεται.
- Να αξιολογεί την απαιτούμενη πληροφόρηση αποτελεσματικά και αποδοτικά.
- Να αποτιμά την πληροφόρηση και τις πηγές της με κριτική σκέψη, να ενσωματώνει την επιλεγμένη πληροφόρηση στην δική του γνωστική βάση.
- Να γνωρίζει τα οικονομικά, νομικά, κοινωνικά και ηθικά ζητήματα που περιβάλλουν την χρήση πληροφοριών.
- Να χρησιμοποιεί την πληροφόρηση αποτελεσματικά για να επιτελέσει ένα συγκεκριμένο σκοπό.

Η πρώτη χρήση του όρου έγινε το 1974 όταν ο Paul Zurkowski, πρόεδρος της Ένωσης Βιομηχανίας της Πληροφορίας εισήγαγε τον όρο «information literacy» σε πρόταση που υπέβαλε στην Εθνική Επιτροπή για τις Βιβλιοθήκες και την Επιστήμη της Πληροφόρησης. Σύμφωνα με τον Zurkowski «οι άνθρωποι που έχουν καταρτιστεί στην εφαρμογή των πηγών πληροφόρησης στην εργασία τους μπορούν να αποκαλούνται πληροφοριακώς εγγράμματοι. Έχουν μάθει τεχνικές και δεξιότητες για την αξιοποίηση ευρείας κλίμακας εργαλείων πληροφόρησης, καθώς και των βασικών πηγών για τη διαμόρφωση πληροφοριακών λύσεων στα προβλήματά τους»

Μέχρι το 1980 η παροχή βιβλιογραφικής εκπαίδευσης, αποτελούσε ένα συνεχές θέμα στη βιβλιογραφία που αφορούσε τη βιβλιοθηκονομία. Η Association College and Research Libraries' Bibliographic Instruction Task Force (1987) έχει ορίσει το ρόλο της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης, η οποία δεν παρέχει μόνο δεξιότητες στους μαθητές για να ολοκληρώσουν τις εργασίες τους, αλλά τους ετοιμάζει να μπορούν να χρησιμοποιήσουν την πληροφορία για όλη τους τη ζωή.

Μετά το 1980, υπήρξε μια στροφή στις ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και άρχισε να χρησιμοποιείται ο όρος Πληροφοριακός Γραμματισμός. Πολλοί βιβλιοθηκονόμοι θεωρούν ότι ο όρος Πληροφοριακή Παιδεία αποτελεί εξέλιξη του όρου εκπαίδευση χρηστών ή βιβλιογραφική εκπαίδευση και εστιάζουν στο να βοηθήσουν τους φοιτητές να κατανοήσουν όσο το δυνατόν περισσότερες πληροφοριακές πηγές και ιδιαίτερα τον τρόπο αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριών από αυτές. Σύμφωνα με τα παραπάνω αντιλαμβάνεται κανείς ότι οι όροι εκπαίδευση χρηστών και βιβλιογραφική εκπαίδευση αποτελούν εργαλεία που μπορούν να συμβάλλουν στην

ανάπτυξη δεξιοτήτων της Πληροφοριακής Παιδείας.

Για να κατανοήσει κανείς καλύτερα τις ομοιότητες και τις διαφορές που υπάρχουν ανάμεσα σ' αυτούς τους όρους ακολουθεί το κεφάλαιο εννοιολογικό ζήτημα.

2.2 ENNOIOΛΟΓΙΚΟ ΖΗΤΗΜΑ

Πριν ξεκινήσει να περιγράφεται η διαδικασία της Πληροφοριακής Παιδείας θα πρέπει να ξεκαθαριστεί το εννοιολογικό ζήτημα που έχει προκύψει τα τελευταία χρόνια γύρω από αυτό το θέμα. Η εκπαίδευση των χρηστών υπήρχε ως διαδικασία με τον όρο "βιβλιογραφική εκπαίδευση χρηστών" το λεγόμενο B.I.(Bibliographic Instruction). Από το 2006 και έπειτα όμως εμφανίστηκε και παράλληλα επικράτησε ο όρος "Πληροφοριακή Παιδεία". Στην ουσία είναι δύο έννοιες παράλληλες όπου θα έλεγε κανείς ότι η δεύτερη περιλαμβάνει την πρώτη.

Στην αγγλική γλώσσα όταν γίνεται αναφορά στον όρο "information literacy" στην πραγματικότητα εννοείται ο όρος "Πληροφοριακή Παιδεία", ο όρος αυτός όμως με τα ελληνικά δεδομένα μεταφράζεται και με άλλες έννοιες όπως «πληροφοριακός γραμματισμός» ή «πληροφοριακός αλφαριθμητισμός».

Σύμφωνα με την UNESCO ο όρος "literacy" είναι η ικανότητα να εντοπίζουν, να κατανοούν, να ερμηνεύουν, να δημιουργήσουν, να επικοινωνούν, να υπολογίζουν και να χρησιμοποιούν τα έντυπα υλικά που συνδέονται με διαφορετικά πλαίσια. Ο αλφαριθμητισμός συνεπάγεται με τη συνεχή μάθηση ώστε να μπορέσει το άτομο να επιτύχει του στόχους, για την ανάπτυξη του ή τις γνώσεις και τις δυνατότητες, και να συμμετάσχει πλήρως στην ευρύτερη κοινωνία.

Προκειμένου να αντιληφθεί κανείς τις διαφορές μεταξύ της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης χρηστών και της Πληροφοριακής Παιδείας παρακάτω παρουσιάζεται ένας συγκριτικός πίνακας, ο οποίος περιλαμβάνει τις παραμέτρους που καλύπτουν οι δύο όροι:

Πίνακας 3: Διαφορές ανάμεσα στην Βιβλιογραφική εκπαίδευση των χρηστών και στην Πληροφοριακή Παιδεία.	
Βιβλιογραφική Εκπαίδευση Χρηστών	Πληροφοριακή Παιδεία
Η γνωριμία με τη Βιβλιοθήκη είναι απαραίτητη: ο χρήστης παρακολουθεί.	Η άποψη του χρήστη είναι ουσιαστική: τι είδους γνώσεις χρειάζεται για την εργασία του.
Η εκπαίδευση γίνεται από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης.	Είναι απαραίτητη συνεργασία διδασκόντων και βιβλιοθηκονόμων.
Η διδασκαλία αποτελεί δευτερεύον χαρακτηριστικό της εργασίας μας.	Δίνεται έμφαση στις παιδαγωγικές δεξιότητες που μπορεί να αναπτύξουν οι Βιβλιοθήκες.
Διδασκαλία χωρίς συντονισμό.	Ανάπτυξη προτύπων ως βάση για συνεργασία μεταξύ των Βιβλιοθηκών τόσο εθνικά όσο και διεθνώς.

Στο πίνακα 3 (Sinikara & Farvelainen, 2003 αναφέρεται σε Βαρδακώστα & Τσουμπρακάκου, 2008) παρουσιάζονται οι διαφορές που προκύπτουν από την εξέλιξη της εκπαίδευσης των χρηστών σε αναλογία με την Πληροφοριακή Παιδεία. Πριν εμφανιστεί η έννοια της Πληροφοριακής Παιδείας η εκπαίδευση ήταν μια διδασκαλία ανοργάνωτη από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης με σκοπό την γνωριμία των φοιτητών με το χώρο της. Σήμερα, οι Βιβλιοθήκες έχοντας εξειδικευτεί σε προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας ενδιαφέρονται για τις ανάγκες του χρήστη και αφουγκράζονται τις απόψεις τους. Η συνεργασία τους με τους εκπαιδευτικούς είναι απαραίτητη γιατί βελτιώνουν τις πληροφοριακές δεξιότητες του φοιτητή. Επιπλέον, βασικό πλεονέκτημα είναι η ανάπτυξη διεθνών προτύπων συνεργασίας μεταξύ των Βιβλιοθηκών.

Πολλοί ταυτίζουν την Πληροφοριακή Παιδεία με την εκπαίδευση στη χρήση της Βιβλιοθήκης ή ακόμα και με τη χρήση των Η/Υ (Ηλεκτρονικών Υπολογιστών) είναι όμως μία λανθασμένη εντύπωση γιατί ο όρος της Πληροφοριακής Παιδείας είναι ευρύτερος και αποσκοπεί στη δημιουργία αυτόνομων διαχειριστών της πληροφορίας. Όπως έχει διαπιστωθεί οι φοιτητές διαθέτουν ελάχιστη εμπειρία στη σύνθεση

επιστημονικών εργασιών καθώς και στη συστηματική βιβλιογραφική έρευνα. Συνεπώς, οι ελλείψεις αυτές καθιστούν τόσο το θεσμό της Βιβλιοθήκης όσο και το ρόλο των βιβλιοθηκονόμων για την καλλιέργεια των ικανοτήτων των φοιτητών να διαχειρίζονται αυτόνομοι την πληροφόρηση με κριτικό τρόπο. Το βασικό θέμα λοιπόν, είναι να διδαχθούν τις κατάλληλες στρατηγικές που θα συμβάλλουν εκτός των άλλων και στη δια βίου μάθηση των νέων.

Πρώτη ενότητα δεξιοτήτων που πρέπει να οριστεί είναι η αναζήτηση στοιχείων. Ο εντοπισμός υλικού δεν θεωρείται μία απλή ενέργεια που μπορεί να κάνει αποτελεσματικά και αυτόνομα ο φοιτητής. Η άμεση βοήθεια του βιβλιοθηκονόμου είναι αναγκαία για να διερευνηθεί σε βάθος το θέμα που επιθυμεί να ψάξει ο φοιτητής. Είναι γνωστό ότι οι φοιτητές πραγματοποιούν τις έρευνές τους με βάση το γενικό θέμα που τους ενδιαφέρει και δεν επικεντρώνονται σε στενότερους όρους, ώστε να έχουν μεγαλύτερη ακρίβεια με λιγότερα αποτελέσματα. Τη λύση για μία σωστή έρευνα λοιπόν, θα τη δώσει ο βιβλιοθηκονόμος όπου θα διδάξει το φοιτητή να ψάχνει στις θεματικές επικεφαλίδες. Η λογική των θεματικών επικεφαλίδων είναι να εξειδικεύσει τον γενικό όρο, ώστε να συγκεκριμενοποιηθεί το εκάστοτε θέμα. Επίσης, πρέπει να διευκρινιστούν και τα ειδικότερα ερωτήματα που αποσαφηνίζουν περισσότερο το θέμα. Φυσικά, σκοπός αυτών των ερωτημάτων είναι να δημιουργηθεί μία ουσιαστική συζήτηση μεταξύ του χρήστη και του βιβλιοθηκονόμου.

Αφού λοιπόν έχουν προσδιοριστεί οι καταλληλότεροι όροι σειρά έχει η σωστή σύνδεσή τους για να ανακτηθούν τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Σημαντικό ρόλο σ' αυτό το σημείο παίζουν οι τελεστές Boolean όπου με την κατάλληλη εφαρμογή τους προκύπτει η πληρέστερη κάλυψη του θέματος.

Το επόμενο στάδιο είναι η κριτική αξιολόγηση των πηγών που από κάποιους θεωρείται το δυσκολότερο βήμα σε μία έρευνα. Για να αξιολογηθούν σωστά οι πηγές που έχουν ανακτηθεί, ο φοιτητής οφείλει να ανατρέξει στα κατάλληλα κριτήρια αξιολόγησης πηγών τα οποία θα είναι και επίσημα αποδεκτά.

Η τελευταία ενότητα δεξιοτήτων που χρειάζονται οι φοιτητές είναι η αξιοποίηση των πληροφοριών. Ο τεράστιος όγκος πληροφοριών όπου έχει στις μέρες μας πρόσβαση ο καθένας μπορεί να δημιουργήσει πρόβλημα στην διαδικασία της επεξεργασίας της

πληροφορίας. Έτσι, πρέπει κανείς να γνωρίζει πότε να σταματάει να ανακτά πληροφορίες, πώς να τις οργανώνει, πώς να τις χρησιμοποιεί και φυσικά πώς να τις παρουσιάζει.

Αξίζει να επισημανθεί ότι αν και το διαδίκτυο θεωρείται μία εικονική Βιβλιοθήκη, διαφέρει από μία συμβατική σε πολλά ουσιαστικά σημεία. Η κατάσταση που επικρατεί στο διαδίκτυο επιβεβαιώνει την ανάγκη «πληροφοριακά εγγράμματων» ατόμων. Ας μην παραλειφθεί το γεγονός, ότι οι περισσότερες πληροφορίες που κυκλοφορούν ηλεκτρονικά δεν έχουν υποστεί κανένα ποιοτικό φιλτράρισμα. Συμπερασματικά θα λέγαμε ότι ισχύει κατ' εξοχήν το «Caveat lector» που σημαίνει «Ας προσέχει ο αναγνώστης»

Προκειμένου να διαπιστωθεί η εικόνα που υπάρχει γύρω από το εννοιολογικό θέμα της Πληροφοριακής Παιδείας, πραγματοποιήθηκε αναζήτηση στα τυποποιημένα λεξιλόγια και στη μηχανή αναζήτησης Google.

Σύμφωνα με τον Χαραλαμπόπουλο, ο όρος γραμματισμός (λιγότερο συχνός είναι ο όρος εγγραμματοσύνη) χρησιμοποιείται εδώ και μερικά χρόνια στην ελληνική βιβλιογραφία αντί του παλαιότερου αλφαβητισμός, έχει όμως ευρύτερο περιεχόμενο. Δεν δηλώνει απλώς την ικανότητα για ανάγνωση και γραφή, αλλά και την ικανότητα κατανόησης, παραγωγής και κριτικής αντιμετώπισης διαφόρων μορφών προφορικών και γραπτών κειμένων, ανάλογα με τις εκάστοτε επικοινωνιακές περιστάσεις (Χαραλαμπόπουλος, 2006).

Ο όρος “γραμματισμός” στα λεξικά του Μπαμπινιώτη και του Τριανταφυλλίδη δεν υπάρχει ενώ ο όρος “αλφαβητισμός” υπάρχει μόνο στο λεξικό του Τριανταφυλλίδη με τον ορισμό «η καταπολέμηση του αναλφαβητισμού».

Στο Βικιπαίδεια κάνοντας μία αναζήτηση με τους παραπάνω επικρατέστερους όρους θα διαπιστώσει κανείς ότι επικρατεί η έννοια της "Πληροφοριακής Παιδείας" και στους όρους "πληροφοριακός γραμματισμός", "πληροφοριακός αλφαβητισμός" και "βιβλιογραφική εκπαίδευση" δεν βρέθηκαν καθόλου αποτελέσματα. Ο ορισμός που δίνεται από την Βικιπαίδεια είναι ο ακόλουθος:

“ Η ικανότητα μιας κοινωνίας να προσδιορίζει την ανάγκη για πληροφορία και έπειτα να βρίσκει, να συλλέγει, να οργανώνει, να αξιολογεί και να χρησιμοποιεί την πληροφορία για να την προσφέρει στα μέλη της καθώς διαμορφώνει την βάση για διαχρονική μάθηση. Έτσι λειτουργεί και μέσα σε μια Βιβλιοθήκη καθώς αυτή προσπαθεί να αναγνωρίσει τις ανάγκες των χρηστών της και να αναζητήσει τις κατάλληλες πληροφορίες για να μπορέσει να τους τις προσφέρει. Έτσι η Πληροφοριακή Παιδεία μπορεί να καλύπτει σε μια Βιβλιοθήκη θέματα όπως το εάν οι χρήστες είναι ικανοποιημένοι με την αναζήτηση άρθρων στο διαδίκτυο, εάν γνωρίζουν τους τρόπους έρευνας για την ανεύρεση των κατάλληλων πληροφοριών ή ακόμα και εάν χρειάζονται ενημερωτικά μαθήματα ή φυλλάδια για την καλύτερη χρήση των εργαλείων της Βιβλιοθήκης.”

Επίσης, συνεχίζοντας την αναζήτηση στην ιστοσελίδα του Google παρατηρεί κανείς ότι η φράση "Πληροφοριακή Παιδεία" ανακτά 1.720 αποτελέσματα. Για τον όρο “πληροφοριακός γραμματισμός” έχει 86 μόνο αποτελέσματα και για τον όρο “πληροφοριακός αλφαριθμητισμός” ανακτά 249 αποτελέσματα.

Συνεπώς, προκύπτει το συμπέρασμα ότι ο όρος “Πληροφοριακή Παιδεία” είναι πιο διαδεδομένη και ευρέως χρησιμοποιούμενη αφού ανακτά περισσότερα αποτελέσματα από όλους τους άλλους όρους. Δεύτερη σε σειρά έρχεται ο όρος του “πληροφοριακού αλφαριθμητισμού” και ακολουθεί ο “πληροφοριακός γραμματισμός”.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

Αναλύοντας το κεφάλαιο που αφορά την Πληροφοριακή Παιδεία δε θα πρέπει να παραληφθούν και άλλες μορφές παιδείας που εφαρμόζονται όπως παρουσιάζονται στο επόμενο κεφάλαιο.

ΑΛΛΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Σύμφωνα με τον Brian Ferguson, η Πληροφοριακή Παιδεία είναι πλέον ο σύγχρονος τρόπος εκπαίδευσης ο οποίος χωρίζεται πέντε βασικές ενότητες.

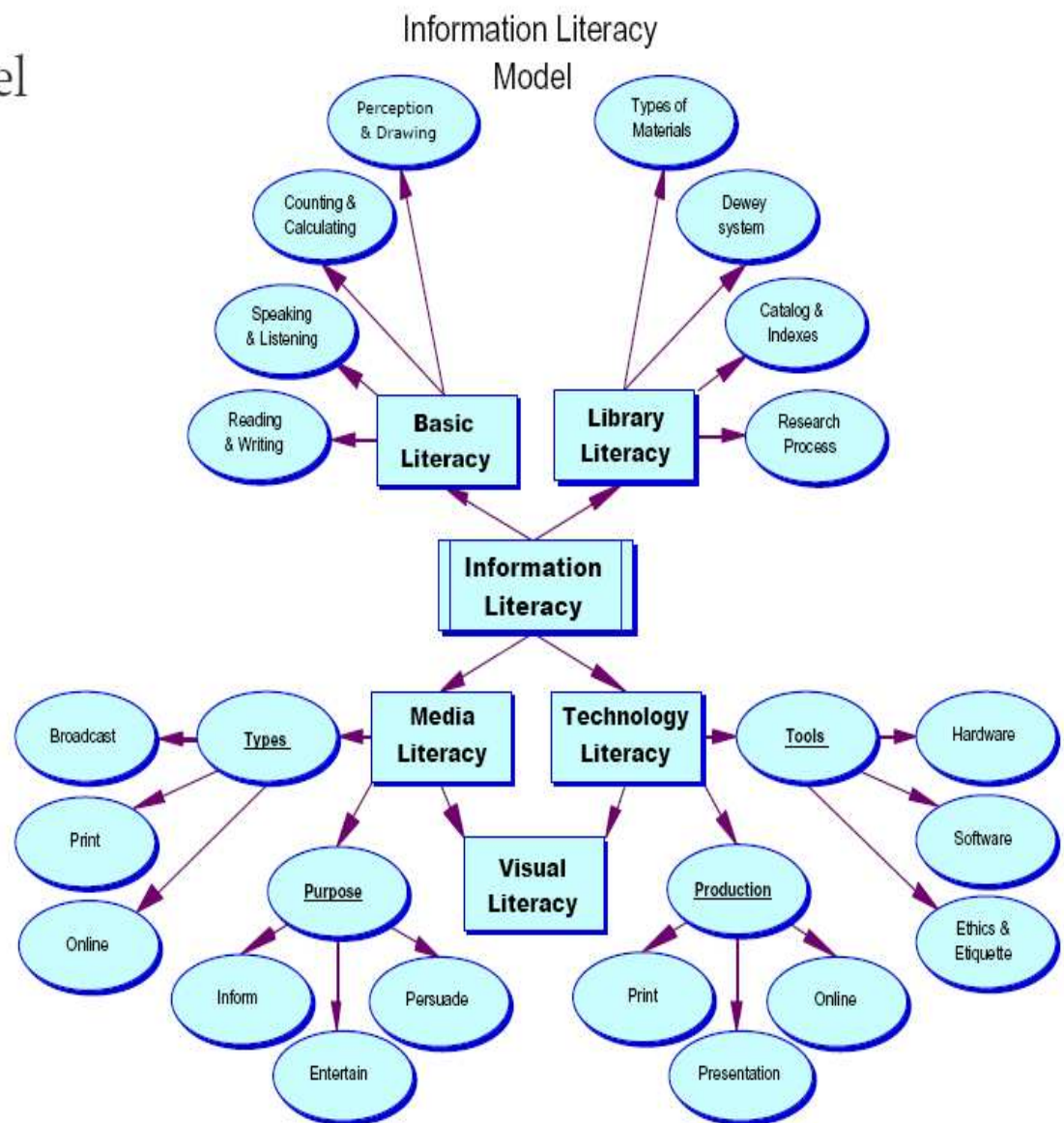
1. Basic literacy (Βασική Παιδεία): Η παιδεία εξ' αρχής οριζόταν ως οι ικανότητες που αποκτούσαν οι άνθρωποι στο σχολείο. Σαν Βασική Παιδεία εννοείται η ανάγνωση και η γραφή, η ικανότητα να υπολογίζουν αριθμητικές πράξεις όπως και η ικανότητα της νόησης. Ακόμη και η ικανότητα της ζωγραφικής αποτελεί μία μορφή Βασικής Παιδείας. Όσοι, λοιπόν, έχουν τις παραπάνω ικανότητες είναι σε θέση να έχουν πρόσβαση στην πληροφορία μέσω των βιβλίων.
2. Library literacy (Βιβλιοθηκονομική Παιδεία): Τη Βασική Παιδεία διαδέχεται η Βιβλιοθηκονομική Παιδεία, η οποία πραγματώνεται σε δύο φάσεις: Αρχικά μέσα από το σχολικό περιβάλλον της Βιβλιοθήκης και αργότερα μέσα από την ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη. Ας μην ξεχνάμε ότι η Βιβλιοθήκη είναι ο τόπος όπου αποθηκεύεται, καταλογογραφείται, ευρετηριάζεται και είναι διαθέσιμη η πληροφορία. Συνεπώς, ένας φοιτητής "πληροφοριακά εκπαιδευμένος" οφείλει να γνωρίζει τα είδη των τεκμηρίων, το ταξινομικό σύστημα που ακολουθεί η Βιβλιοθήκη, τους καταλόγους και τα ευρετήριά της καθώς και τους τρόπους ανάκτησης πληροφοριών.
3. Media literacy (Παιδεία των Μέσων): Αναμφισβήτητα, στις μέρες μας ο καταγισμός των διαφημιστικών μηνυμάτων έχει ξεπεράσει κάθε προηγούμενο. Καθημερινά δεχόμαστε πλήθος πληροφοριών από προϊόντα- ιδέες που σκοπό έχουν να μας αποπροσανατολίσουν με τη προπαγάνδα τους και όχι να μας ενημερώσουν. Η Παιδεία των Μέσων κατανοεί τα διάφορα είδη μέσων επικοινωνίας και τους ρόλους όπου καλούνται να παίξουν, ώστε να αναπτυχθεί η κριτική σκέψη.
4. Technology literacy (Τεχνολογική Παιδεία): η Τεχνολογική Παιδεία αφορά την ικανότητα του ανθρώπου να χρησιμοποιεί τα τεχνολογικά μέσα- εργαλεία, ώστε να βελτιώσει τις δεξιότητές του στα διάφορα είδη λογισμικού και υλισμικού. Το

αποτέλεσμα αυτού είναι να δημιουργήσει τα δικά του “πληροφοριακά προϊόντα” σε έντυπη μορφή, on-line ή σε μορφή παρουσίασης.

5. Visual literacy (Οπτική Παιδεία): Η Οπτική Παιδεία θα λέγαμε ότι συμπίπτει με την Παιδεία των Μέσων, αφού δίνει τη δυνατότητα στο άτομο να βλέπει τα διάφορα οπτικοακουστικά μέσα με σκεπτικισμό και κριτική σκέψη.

Σχεδιάγραμμα 1: Οι πέντε βασικές ενότητες του μοντέλου Πληροφοριακής Παιδείας κατά τον Ferguson

The Model

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.

Αναλύοντας το κεφάλαιο που αφορά την Πληροφοριακή Παιδεία δε θα πρέπει να παραληφθούν και άλλες μορφές παιδείας που εφαρμόζονται όπως παρουσιάζονται στο επόμενο κεφάλαιο.

Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΚΑΙ ΣΕ ΑΛΛΟΥΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΥΣ.

Αν η σημασία της Πληροφοριακής Παιδείας κατανοηθεί από την κοινωνία, τότε θα αποτελέσει σημείο αναφοράς σε όλους τους τομείς των επιστημών και σε όλους τους οργανισμούς. Προς το παρόν η χρηστικότητα της αναδεικνύεται στα εκπαιδευτικά Ιδρύματα διότι την συνδέουν μόνο με την εκπαίδευση. Σίγουρα βέβαια ο τομέας της εκπαίδευσης πρωτοστατεί και είναι η βάση για να εξελιχθεί η Πληροφοριακή Παιδεία. Δεν είναι όμως η μοναδική οντότητα που έχει την ευθύνη. Τα σχολεία και τα πανεπιστήμια συμβάλλουν αποτελεσματικά στη δόμηση της γνώσης όμως θεωρείται και ευθύνη όλων των οργανισμών να συμμετέχουν στη προσπάθεια της Πληροφοριακής Παιδείας.

Σ' αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθεί η συμβολή της Βιβλιοθήκης της Αλεξάνδρειας. Κατά την διάρκεια του Διεθνούς Συμποσίου Ηγεσίας για την Πληροφοριακή Παιδεία, που έγινε στη Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας, 6-9 Νοεμβρίου του 2005, οι συμμετέχοντες στο δημόσιο δημοσίευσαν τη Διακήρυξη της Αλεξάνδρειας για την Πληροφοριακή Παιδεία και για τη Δια Βίου Μάθηση. Οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι στο πλαίσιο της αναπτυσσόμενης κοινωνίας της πληροφορίας, οι κυβερνήσεις, οι διακυβερνητικοί οργανισμοί, οι μη κυβερνητικοί οργανισμοί πρέπει να επιδιώκουν πολιτικές και προγράμματα για την προώθηση της Πληροφοριακής Παιδείας και της δια βίου μάθησης. Πρότειναν λοιπόν στους οργανισμούς τα παρακάτω:

1. Περιφερειακές και θεματικές συναντήσεις, που θα διευκολύνουν την υιοθέτηση στρατηγικών Πληροφοριακής Παιδείας και δια βίου μάθησης σε συγκεκριμένες περιφέρειες και κοινωνικοοικονομικούς φορείς.
2. Επαγγελματική εξέλιξη του προσωπικού στην εκπαίδευση, Βιβλιοθήκες, πληροφόρηση, αρχεία και υπηρεσίες υγείας και ανθρώπινου δυναμικού πάνω στις αρχές και πρακτικές της Πληροφοριακής Παιδείας και της δια βίου μάθησης.

3. Προσθήκη της Πληροφοριακής Παιδείας στην αρχική και συνεχιζόμενη εκπαίδευση για βασικούς οικονομικούς τομείς και τομείς χάραξης κυβερνητικής πολιτικής και διοίκησης και στην πρακτική των συμβούλων στον επιχειρηματικό, βιομηχανικό και αγροτικό τομέα.
4. Προγράμματα που αυξάνουν τις δυνατότητες απασχόλησης και επιχειρηματικότητας για τις γυναίκες και τις ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, όπως μετανάστες, υποαπασχολούμενοι και άνεργοι.
5. Αναγνώριση της δια βίου μάθησης και της Πληροφοριακής Παιδείας ως βασικά στοιχεία για την ανάπτυξη τυπικών δυνατοτήτων, που πρέπει να αποκτώνται για την πιστοποίηση όλων των προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η Βιβλιοθήκη της Αλεξάνδρειας συνεχίζει να συνεργάζεται με όλους τους τομείς της Αιγυπτιακής κοινωνίας προκειμένου να ενθαρρύνει νέες μορφές συνεργασιών σε όλους τους τομείς και σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Για να επιτευχθούν οι στόχοι της Πληροφοριακής Παιδείας στο έπακρον θα πρέπει να αναφερθούν και οι εκπαιδευτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται για την ολοκλήρωση της από κάθε οργανισμό.

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙ ΤΥΠΟΙ ΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ WEB SITES

5.1 ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Σύμφωνα πάντα με την πολιτική που έχει καθοριστεί να ακολουθεί ο βιβλιοθηκονόμος, οι εκπαιδευτικές μέθοδοι διαφέρουν από Βιβλιοθήκη σε Βιβλιοθήκη αναλόγως το είδος της και φυσικά τις ανάγκες των χρηστών της. Παρακάτω αναφέρονται οι σπουδαιότερες μέθοδοι εκπαίδευσης χρηστών που το σύνολό τους συνεπάγεται με την άριστη αποτελεσματικότητα ενός προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας.

- Έντυποι οδηγοί. Θεωρείται η πιο διαδεδομένη μέθοδος σε μια Βιβλιοθήκη και παράλληλα η πιο συνηθισμένη σε Βιβλιοθήκες με μεγάλο αριθμό χρηστών. Με έναν έντυπο οδηγό η Βιβλιοθήκη μπορεί να πληροφορήσει μαζικά όλους τους χρήστες της για τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης και όχι μόνο. Αν ο έντυπός οδηγός είναι προσεγμένος και καλόγουστος, τόσο στην εμφάνιση όσο και στο περιεχόμενό του, τότε σίγουρα θα προκαλέσει ενδιαφέρον στο κοινό.
- Προσωπική εκπαίδευση(one-to-one instruction). Είναι η μέθοδος όπου ένας βιβλιοθηκονόμος είναι διαθέσιμος για έναν χρήστη, τον οποίο θα καθοδηγεί και θα συζητάνε οποιαδήποτε απορία του. Μεγάλο πλεονέκτημα είναι αναμφισβήτητη η άμεση επαφή που δημιουργείται, αλλά υπάρχει φανερά και ένα μεγάλο μειονέκτημα το οποίο είναι η διαθεσιμότητα των βιβλιοθηκονόμων. Είναι δύσκολο για τα δεδομένα της Ελλάδας να υπάρχει πάντα ένας διαθέσιμος βιβλιοθηκονόμος για οποιαδήποτε στιγμή τον χρειαστεί ο χρήστης.
- Ξεναγήσεις στους χώρους της Βιβλιοθήκης
- Διαλέξεις που γίνονται από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης οι οποίες δεν έχουν άμεση σχέση με συγκεκριμένο μάθημα ή πρόγραμμα σπουδών κάποιου τμήματος.
- Πρακτικές ασκήσεις με ή χωρίς την χρήση Η/Υ που γίνονται από το προσωπικό και δεν έχουν άμεση σχέση με συγκεκριμένο μάθημα.

- Διαλέξεις προπτυχιακών μαθημάτων.
- Διαλέξεις μεταπτυχιακών μαθημάτων.
- Πληροφοριακές ιστοσελίδες (όπως ιστοσελίδες που περιέχουν οδηγούς χρήσης πηγών ή/ και υπηρεσιών, παρουσιάσεις power point, βιντεοσκοπημένα μαθήματα.
- Web-based training. Πρωτοεμφανίστηκε τα τελευταία χρόνια και αποτελεί ένα νεωτεριστικό τρόπο στην εξ' αποστάσεως εκπαίδευση. Στην ουσία πρόκειται για μία ιστοσελίδα η οποία θα αποτελεί μέρος του ιστόπου της Βιβλιοθήκης και θα προορίζεται στην εκπαίδευση των χρηστών με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων.

Είναι ένα ιδανικό όχημα για την παροχή εκπαίδευσης σε άτομα απ' όλο τον κόσμο ανά πάσα στιγμή. Τα web browsers (φυλλομετρητές) μπορούν και υποστηρίζουν 3D εικονική πραγματικότητα, κινούμενα σχέδια, αλληλεπιδράσεις, chat και διασκέψεις καθώς και σε πραγματικό χρόνο ήχο και video όπου προσφέρουν μεγάλες δυνατότητες κατάρτισης.

5.2 ΤΥΠΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ WEB SITES

Οι συνηθέστεροι τύποι των web site tutorials είναι:

1. Η απλή ξενάγηση του χρήστη στη Βιβλιοθήκη με σχέδια του κτιρίου και με φωτογραφίες
2. Μία σχετική σελίδα που εξηγεί τις βασικές πληροφοριακές δεξιότητες που πρέπει να έχει κάποιος χρήστης μαζί με ένα γλωσσάριο βιβλιοθηκονομικών όρων.
3. Εκπαίδευση με τη χρήση του opac της Βιβλιοθήκης και με καθοδήγηση στο πώς να βρίσκει ο χρήστης βιβλία, περιοδικά και άλλο υλικό.

ΠΛΕΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ WEB BASED TRAINING

1. Σε ορισμένες περιπτώσεις, μπορεί να συμφέρει οικονομικά από τους έντυπους οδηγούς ή με τη διδασκαλία σεμιναρίων.
2. Είναι πιο εύκολη η συστηματική ενημέρωση των πληροφοριών on-line, ενώ οι ενημερώσεις που γίνονται στην ιστοσελίδα μπορούν να είναι προσβάσιμες απ' όλους με τις ίδιες λέξεις και με τα ίδια γραφικά.

3. Δυνατότητα εκτύπωσης και αποθήκευσης της ιστοσελίδας.
4. Μπορούν να συμμετέχουν με διαδραστικές ασκήσεις στην πορεία της εκπαίδευσής τους.
5. Δυνατή η επαφή με τους χρήστες όπου υπάρχει διαδίκτυο.
6. Η ιστοσελίδα αποτελεί ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που μπορεί να αλληλεπιδρά με το χρήστη με chat sessions, forums, mailing lists.
7. Ο καθένας μπορεί να ακολουθήσει τη δική του πορεία αναζήτησης.
8. Καλύπτονται οι ανάγκες ενός ευρύτερου φάσματος χρηστών, διαφορετικών κοινωνικών στρωμάτων και διαφορετικής μόρφωσης.

ΜΕΙΟΝΕΚΤΗΜΑΤΑ ΤΩΝ WEB BASED TRAINING

1. Βασική προϋπόθεση η σύνδεση στο διαδίκτυο.
2. Θα πρέπει οι χρήστες να είναι γνώστες της βασικής τουλάχιστον εκπαίδευσης των Η/Υ.
3. Οι συντάκτες της ιστοσελίδας μπορούν να παρασυρθούν και να φορτώσουν την σελίδα με μακροσκελή κείμενα με αποτέλεσμα να μην γίνει αποδοτική.
4. Οι ενημερώσεις των εκπαιδευτικών σελίδων μπορεί να κοστίζουν σε ανθρωποώρες, σε εξοπλισμό, σε αγορά λογισμικού, καθώς και σε εκπαίδευση προσωπικού.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Ένα ακόμη σημείο που θα πρέπει να παρουσιαστεί και το οποίο βοηθάει στην κατανόηση του θέματος είναι ο τρόπος σχεδίασης ενός προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας.

Ο ΤΡΟΠΟΣ ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΥ ΕΝΟΣ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΤΑ ΜΟΝΤΕΛΑ ΤΗΣ BRUCE ΚΑΙ ΤΟΥ SHEFFIELD

6.1 ΣΧΕΔΙΑΖΟΝΤΑΣ ΕΝΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Τα βασικά βήματα για το σχεδιασμό ενός προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας που πρέπει να ληφθούν υπόψη είναι:

1. Η επιλογή και ο καθορισμός του θέματος/ διατύπωση πληροφοριακής ανάγκης.
Στο στάδιο αυτό κυριαρχεί η συνεργασία του βιβλιοθηκονόμου με τον υπεύθυνο καθηγητή για να αναπτύξουν ένα σχέδιο μαθήματος. Στη συνέχεια χωρίζουν τους φοιτητές σε μικρές ομάδες 4-5 ατόμων και κάθε ομάδα καλείται να ερευνήσει ένα σύνολο ερωτήσεων γύρω από συγκεκριμένες θεματικές ενότητες που ο διδάσκων έχει σκοπό να καλύψει κατά την διάρκεια των μαθημάτων του. Για άλλη μια φορά η συμμετοχή του εκπαιδευτικού κρίνεται απαραίτητη γιατί μπορεί να δώσει τα όρια της θεματικής κάλυψης των μαθημάτων.
2. Σχεδιασμός ανάκτησης απαιτούμενης πληροφορίας.
Μετάπειτα, ο βιβλιοθηκονόμος παρουσιάζει στους φοιτητές με ποιο τρόπο παράγονται, δημοσιεύονται και οργανώνονται οι πληροφορίες δίνοντας έμφαση στους τρόπους ανάκτησης των πληροφοριών αυτών. Επιπλέον, τους καθοδηγεί για την εύρεση της καταλληλότερης βάσης δεδομένων ανάλογα με το θέμα που θέλουν να αναζητήσουν.
3. Σχεδιασμός καταγραφής/ διαχείρισης πληροφορίας.
Οι ομάδες των φοιτητών έχουν χρονικό περιορισμό ένα μήνα για να αναπτύξουν και να παρουσιάσουν τα θέματά τους χρησιμοποιώντας τίτλους βιβλίων, επιστημονικά άρθρα και φυσικά on-line βιβλιογραφικές αναφορές.
4. Σχεδιασμός αποτίμησης/ αξιολόγησης πληροφορίας.
Κατά την διάρκεια των παρουσιάσεων ο διδάσκων καθοδηγεί τους φοιτητές ώστε να επιλέξουν τα κατάλληλα κριτήρια αξιολόγησης πληροφοριών. Τέλος, γίνεται

μία εκτενή αναφορά οικονομικά, κοινωνικά, ηθικά θέματα που περιβάλλουν μία πληροφορία.

Σ' αυτό το στάδιο αξίζει να αναφερθούν αναλυτικότερα τα βασικά βήματα που πραγματοποιούνται στη διεξαγωγή των μαθημάτων.

- Διαβάζεται το κείμενο και επιλέγονται οι κύριες ιδέες.
- Εξετάζεται και συγκρίνεται η πληροφορία από ποικίλες πηγές για να αποτιμηθεί η αξιοπιστία της, η εγκυρότητά της, η ακρίβεια καθώς και η επικαιρότητά της.
- Αναλύεται η δομή και η λογική της υποστήριξης των μεθόδων που έχουν χρησιμοποιηθεί.
- Συνθέτονται οι κύριες ιδέες του κειμένου από τον φοιτητή και δομούνται οι νέες έννοιες.
- Εξάγονται τα σχετικά συμπεράσματα.
- Καθορίζεται η πιθανότητα απόρριψης ή ενσωμάτωσης των απόψεων που συναντήθηκαν.
- Διευκρινίζεται αν η πρωτότυπη ανάγκη πληροφόρησης έχει ικανοποιηθεί.
- Ελέγχονται αν υπάρχουν κενά στη πληροφόρηση που ανακτήθηκε και αν πρέπει να επανεξεταστεί η στρατηγική έρευνας.

5. Παρουσίαση/ αξιολόγηση.

Όσο αναφορά την παρουσίαση, κάθε ομάδα αναλαμβάνει να παρουσιάσει το θέμα της μέσα σε 15 λεπτά και να το αναπτύξει. Στο τέλος των παρουσιάσεων δίνεται στους φοιτητές ένα ερωτηματολόγιο δύο ενοτήτων που καλούνται να το απαντήσουν. Η πρώτη ενότητα αφορά τις γνώσεις των φοιτητών πριν παρακολουθήσουν το πρόγραμμα της Πληροφοριακής Παιδείας ενώ στη δεύτερη αξιολογούν το μάθημα μέσα στα πλαίσια του προγράμματος. Παρακάτω θα αναφερθεί ένα πρότυπο που μπορεί να εφαρμοστεί εύκολα για την αξιολόγηση του προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας από το Kirkpatrick (1998), το οποίο περιέχει τέσσερα επίπεδα αξιολόγησης.

- Αντίδραση (reaction). Εξετάζει την άμεση αντίδραση των συμμετεχόντων, κατά πόσο δηλαδή ήταν επιτυχή και χρήσιμο το πρόγραμμα.
- Εκμάθηση (learning). Αναφέρεται στο βαθμό που οι συμμετέχοντες ανέπτυξαν ή βελτίωσαν τις δεξιότητές τους πάνω στην αναζήτηση πληροφοριών.
- Συμπεριφορές (behaviors). Μελετά τη μέτρηση των αλλαγών στη μακροπρόθεσμη συμπεριφορά του ατόμου.

- Αποτελέσματα (results). Αφορά το όφελος της κατάρτισης σε οργανωτικό επίπεδο.

Για να αντιληφθεί και να κατανοήσει κανείς καλύτερα το περιεχόμενο της Πληροφοριακής Παιδείας, παρακάτω παρατίθενται ως παράδειγμα τα μοντέλα της Christine Bruce και του Πανεπιστημίου του Sheffield διότι είναι τα πιο διαδεδομένα στην διεθνή και την ελληνική βιβλιογραφία.

6.2 ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΤΗΣ BRUCE

Η Christine Bruce (1997) παρουσίασε ένα μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας που σύμφωνα μ' αυτό υπάρχουν πέντε φάσεις πληροφοριακού γραμματισμού:

1. Πληροφοριακή ενημερότητα (information awareness)
2. Εντοπισμός πηγών (sources)
3. Διαδικασία πληροφόρησης (process)
4. Έλεγχος της πληροφορίας (control)
5. Δημιουργία γνωστικού πεδίου (knowledge base)
6. Βαθιά γνώση (insight)
7. Σοφία (wisdom)

Πίνακας 4: Το μοντέλο Πληροφοριακής Παιδείας της Bruce	
WISDOM	INSIGHT
KNOWLEDGE BASE	
PROCESS	CONTROL
SOURCES	
INFORMATION AWARENESS	

Ο παραπάνω πίνακας θα μπορούσε να θεωρηθεί σαν μία πυραμίδα που περιλαμβάνει τα κατάλληλα στάδια για να γίνει ένα άτομο πληροφοριακά εγγράμματο. Στη βάση

λοιπόν του πίνακα βρίσκεται η πληροφοριακή ενημέρωση που πρέπει να γίνει από το χρήστη ώστε να συνεχίσει στην αναζήτηση πληροφοριακών πηγών. Παράλληλες διαδικασίες είναι ο τρόπος που θα ανακτηθούν οι πληροφορίες με τον έλεγχο που πρέπει να γίνει, μετά απ' αυτά τα στάδια δημιουργείται το γνωστικό πεδίο στο οποίο διαδέχεται η σοφία και η βαθιά γνώση.

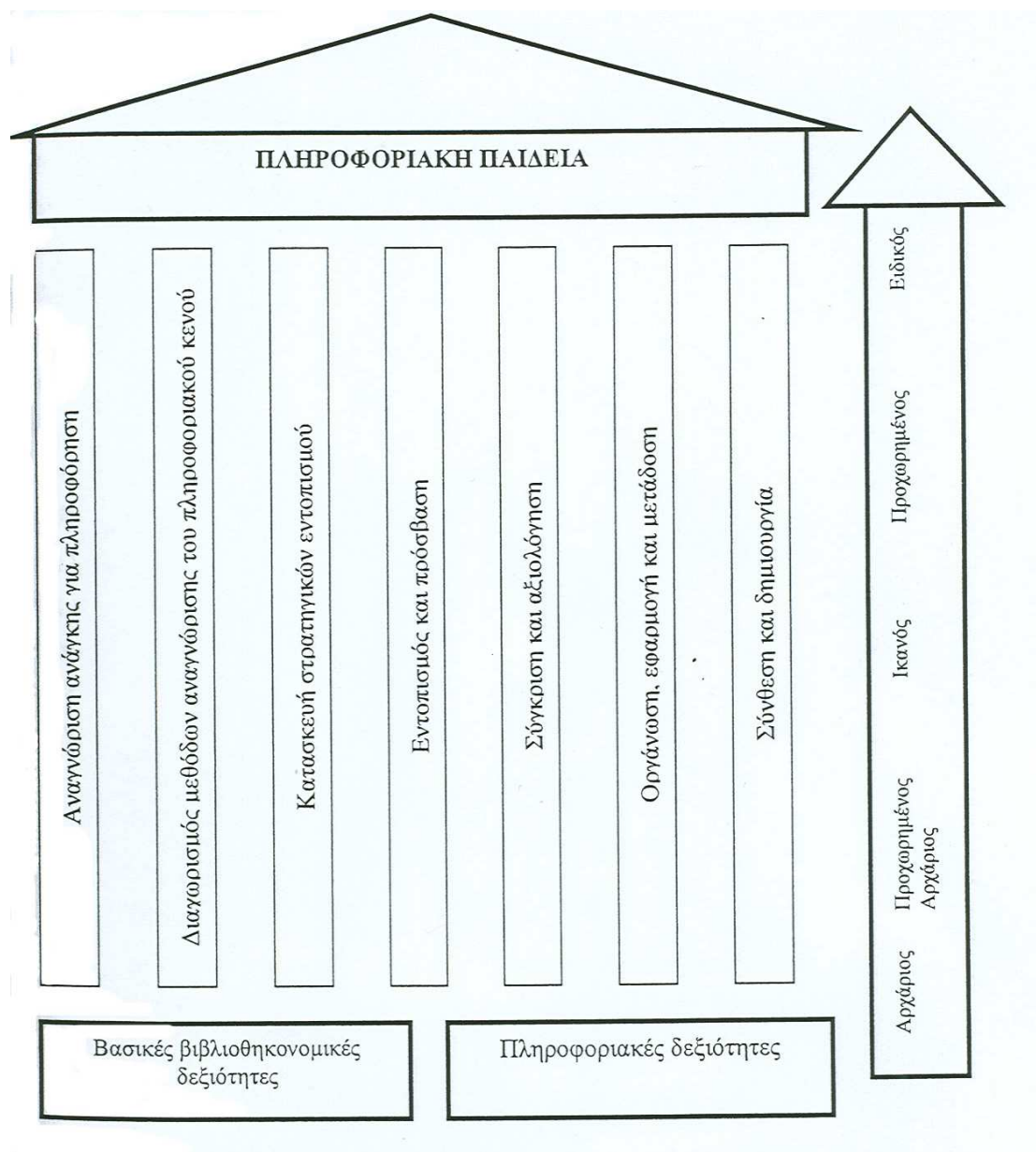
Σύμφωνα με το μοντέλο της Bruce οι πληροφορίες που υπάρχουν θα πρέπει να κατανοούνται και να αξιοποιούνται κατάλληλα από τους αυτούς που επιθυμούν να τις χρησιμοποιήσουν. Γι' αυτό το λόγο έχει κατηγοριοποιήσει τον τρόπο χρήσης των πληροφοριών σε επτά κατηγορίες, οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω:

1. Πρώτη κατηγορία: η κατανόηση της τεχνολογίας της πληροφορίας (the information technology conception)
2. Δεύτερη κατηγορία: η κατανόηση των πηγών πληροφόρησης (the information sources conception)
3. Τρίτη κατηγορία: η κατανόηση της διαδικασίας της πληροφόρησης (the information process conception)
4. Τέταρτη κατηγορία: η κατανόηση του ελέγχου της πληροφορίας (the information control conception)
5. Πέμπτη κατηγορία: η κατανόηση της δημιουργίας της γνώσης (the knowledge construction conception)
6. Έκτη κατηγορία: η κατανόηση της επέκτασης της γνώσης (the knowledge extension conception)
7. Έβδομη κατηγορία: η κατανόηση/ σύλληψη της σοφίας (the wisdom conception)

6.3 ΤΟ ΜΟΝΤΕΛΟ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΣΤΟ SHEFFIELD UNIVERSITY

Στο Ηνωμένο Βασίλειο στο τμήμα information studies του πανεπιστημίου Sheffield, το Sconul (Bainton 2001) ξεκίνησε δημιουργώντας ένα μοντέλο το οποίο προτείνει επτά ομάδες δεξιοτήτων, όπως φαίνονται στο σχήμα που ακολουθεί:

Σχεδιάγραμμα 2: Το Μοντέλο Πληροφοριακών Δεξιοτήτων στο Sheffield University

1. Η ικανότητα αναγνώρισης της ανάγκης για πληροφόρηση.
2. Η ικανότητα διάκρισης των τρόπων που πρέπει να αναφερθεί το πληροφοριακό χάσμα με:
  - Γνώση των κατάλληλων πηγών
  - Επιλογή των πηγών που ταιριάζουν καλύτερα στο θέμα
  - Ικανότητα να κατανοηθούν τα θέματα που επηρεάζουν την προσβασιμότητα των πηγών.
3. Η ικανότητα να συνταχθούν στρατηγικές για τον εντοπισμό της πληροφορίας.
  - Να αρθρωθεί η πληροφοριακή ανάγκη ώστε να συνταιριάζει με τις πηγές.
  - Να αναπτυχθεί μία συστηματική μέθοδος κατάλληλη για την πληροφοριακή ανάγκη.
  - Να κατανοηθούν οι αρχές κατασκευής και δημιουργίας των βάσεων δεδομένων.
4. Η ικανότητα εντοπισμού και πρόσβασης πληροφοριών.
  - Να αναπτυχθούν κατάλληλες τεχνικές αναζήτησης.
  - Να χρησιμοποιηθούν τεχνολογίες επικοινωνιών και πληροφόρησης.
  - Να χρησιμοποιηθούν κατάλληλες υπηρεσίες ευρετηρίασης, ευρετήρια παραπομπών και βάσεις δεδομένων.
  - Να χρησιμοποιηθούν μέθοδοι τρέχουσας ενημέρωσης.
5. Η ικανότητα σύγκρισης και αξιολόγησης πληροφοριών που αποκτώνται από διάφορες πηγές.
  - Ενημέρωση για θέματα προκατάληψης και αυθεντίας ή κύρους των συγγραφέων.
  - Ενημέρωση για τη διαδικασία κριτικής επισκόπησης των επιστημονικών εκδόσεων.
  - Κατάλληλη απόσπαση των πληροφοριών που καλύπτουν την πληροφοριακή ανάγκη.
6. Η ικανότητα οργάνωσης, εφαρμογής και επικοινωνίας της πληροφορίας σε άλλους με τρόπους κατάλληλους στην περίπτωση.
  - Αναφορά των βιβλιογραφιών παραπομπών σε αναφορές ή διατριβές.

- Δημιουργία προσωπικού βιβλιογραφικού συστήματος.
- Εφαρμογή της πληροφορίας στο πρόβλημα που υφίσταται.
- Αποτελεσματική επικοινωνία χρησιμοποιώντας το κατάλληλο μέσο.
- Κατανόηση των θεμάτων λογοκλοπής και δικαιώματα δημιουργών.

7. Η ικανότητα σύνθεσης και δημιουργίας νέας γνώσης η οποία βασίζεται στην υπάρχουσα πληροφορία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΕ ΕΥΡΩΠΗ ΚΑΙ ΑΜΕΡΙΚΗ

Για να κατανοήσουμε το επίπεδο της Ελλάδας θα πρέπει να το αντιπαραβάλουμε με το επίπεδο των άλλων χωρών και να παρατηρήσουμε την υπάρχουσα κατάσταση.. Παρακάτω θα παρουσιαστεί πιο αναλυτικά ο τρόπος λειτουργίας της Πληροφοριακής Παιδείας όπως διεξάγεται στην Ευρώπη και την Αμερική.

7.1 Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ

Οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη των προγραμμάτων της Πληροφοριακής Παιδείας και στην Ευρώπη. Οι κυριότερες μορφές που την αποτελούν είναι σε μάθημα για ένα άτομο ή σε ολόκληρη τάξη, τα web based tutorials ή σε μαθήματα ενσωματωμένης διδασκαλίας.

Οι περισσότεροι συγγραφείς πιστεύουν πως η Πληροφοριακή Παιδεία πρέπει να συγκροτείται σαν μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών. Από την άλλη όμως υπάρχουν και κάποιοι συγγραφείς (Webber & Johnston, 2000) που αντικρούουν την άποψη αυτή υποστηρίζοντας πως πρέπει να την μεταχειριζόμαστε σαν πειθαρχία ανεξάρτητη στις σπουδές και όχι σαν το αγαπημένο μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών.

Η εκπαιδευτική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχει τρεις βασικούς σκοπούς:

- την αύξηση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης,
- διευκόλυνση της πρόσβασης όλων στην εκπαίδευση και την κατάρτιση,
- άνοιγμα της εκπαίδευσης και κατάρτισης στον ευρύτερο κόσμο (COIMBRA Group of Universities, 2002:5).

Στο παρακάτω κείμενο θα εξεταστεί η συμμετοχή των Ευρωπαϊκών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας. Μ' άλλα λόγια παραθέτονται οι προσπάθειες που κάνουν οι Ευρωπαϊκές χώρες για να εκπαιδεύσουν τους χρήστες τους να αντιμετωπίζουν την πληροφορία με σοφία. Θα αναφερθούν και παραδείγματα καλής εξάσκησης των προγραμμάτων.

1. ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ

Στο συνέδριο “Information Technology and Information Literacy” που διεξάχθηκε στο Glasgow, το Μάρτιο του 2002 αναφέρθηκαν σημαντικά παραδείγματα για μία καλή πρακτική των προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας. Ένα από αυτά τα παραδείγματα είναι το σχέδιο “The Big Blue” που περιλαμβάνεται, στο Southport College, όπου είναι μία ενότητα πληροφοριακών δεξιοτήτων και είναι υποχρεωτική για όλους τους πρωτοετής φοιτητές, το South Bank University που αποδεικνύει πρακτικές εφαρμογές των μαθησιακών αποτελεσμάτων και των επιπτώσεων που έχουν οι πληροφορίες σχετικά με τις δεξιότητες κατάρτισης, καθώς και το Πανεπιστήμιο του Aberdeen, έχει διενεργηθεί για να ενθαρρύνει τους φοιτητές να παρακολουθούν την πορεία τους και να δουν την αξία των πληροφοριών. Επιπλέον, η Βιβλιοθήκη του South Bank University έχει αναπτύξει ένα σύστημα συγκριτικής αξιολόγησης για προπτυχιακούς φοιτητές. Φυσικά παρέχονται και οι παραδοσιακές υπηρεσίες και τα online μαθήματα και σεμινάρια για την Πληροφοριακή Παιδεία σε πολλά πανεπιστήμια όπως : του Πανεπιστημίου Robert Gordon, το Πανεπιστήμιο του Bristol, το London School of Economics, το Πανεπιστήμιο του Nottingham, του Πανεπιστημίου του Bradford, Aston University, Coventry University.

Στο Βρετανικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (OU)(Open University), σημαντικό έργο που έχει επιτευχθεί είναι να διερευνηθεί η χρήση της τεχνολογίας για την παροχή Πληροφοριακής Παιδείας στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση. Για παράδειγμα, το Safari είναι ένα tutorial πληροφοριακών δεξιοτήτων της Βιβλιοθήκης όπου περιλαμβάνει ένα Web based πακέτο διδασκαλίας για τους φοιτητές, διδάσκοντες, καθώς και το προσωπικό, που ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2001.

Οι Stubbings & Brine (2003) στο Ηνωμένο Βασίλειο ανέλυσαν 47 ηλεκτρονικά πακέτα Πληροφοριακής Παιδείας και τα διαίρεσαν σε τρεις τύπους: εικονικής περιήγησης (4), open tutorials (9) και tutorial πληροφοριακών δεξιοτήτων (28). Υπήρχαν δύο πακέτα που χρησιμοποιούνται από περισσότερα από ένα θεσμικό όργανο και επτά μαθήματα που απαιτούνται κωδικοί πρόσβασης. Από τα 21 μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας, τα τέσσερα είχαν ειδικό θέμα και τα υπόλοιπα γενικής φύσεως.

Τόσο το περιεχόμενο όσο και οι αρχές σχεδιασμού μιας διδασκαλίας ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό και δεν ακολουθούν πάντα την ορθή πλευρά της παιδαγωγικής. Ενίοτε, τα tutorials βασίζονταν σε μακροσκελή κείμενα που μείωναν την διαδραστικότητα της ιστοσελίδας. Ωστόσο, οι Rutter & Matthews (2002) με την εμπειρία τους στις πληροφοριακές δεξιότητες προτίμησαν την παιδαγωγική του ήχου για να έχουν την ολοκληρωμένη και αποτελεσματική χρήση.

2. ΣΚΩΤΙΑ

Πολλά πανεπιστήμια της Σκωτίας έχουν επίσης αναπτύξει εκτεταμένα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας. Πιο συγκεκριμένα, το 1993 το σχέδιο «Teaching with Independent Learning Technologies» (TILT) ξεκίνησε στο Πανεπιστήμιο του Glasgow. Κύριος στόχος ήταν να ενσωματωθεί με επιτυχία στην πανεπιστημιακή διδασκαλία. Τέσσερα χρόνια αργότερα, το TILT αποδεικνύει την αξία του σε πολλούς τομείς, ιδιαίτερα στη Βιβλιοθήκη. Πάνω από 130 Ιδρύματα, τόσο στη Βρετανία όσο και αλλού άρχισαν να χρησιμοποιούν τα πέντε υπερκείμενα πληροφοριακών δεξιοτήτων, καθώς και τη λεπτομερή αξιολόγηση της αποτελεσματικότητάς τους

Το έργο GAELS δημιουργήθηκε στα πανεπιστήμια του Strathclyde και Glasgow με στόχο τη βελτίωση της πρόσβασης και χρήσης των πόρων, ιδίως για μεταπτυχιακούς φοιτητές της μηχανικής. Το έργο αυτό βασίζεται σε μια βασική μονάδα η οποία καλύπτει ερευνητικές τεχνικές μεθόδους, ενώ άλλες ενότητες καλύπτουν θέματα όπως η χρήση των βάσεων δεδομένων και του Διαδικτύου για την ανάκτηση των πληροφοριών. Το πρόγραμμα θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί τόσο ως αυτόνομη πηγή για τους φοιτητές ατομικά ή ως μέρος των εργαστηρίων υπό την ηγεσία ενός βιβλιοθηκονόμου. Ωστόσο, το πρόγραμμα δεν διδάσκει τις βασικές δεξιότητες που απαιτούνται για τη χρήση μιας Βιβλιοθήκης, συνεπώς, οι φοιτητές πρέπει να έχουν κάποια εμπειρία στη χρήση των ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

3. ΙΡΛΑΝΔΙΑ

Συνεντεύξεις και έρευνες σε καθηγητές σχολών των κοινωνικών επιστημών σε πέντε Ιρλανδικά πανεπιστήμια, αναφέρουν πως η Πληροφοριακή Παιδεία κατέχει μία σχετικά ασήμαντη θέση στην ακαδημαϊκή κοινότητα.

4. ΣΟΥΗΔΙΑ

Στις σκανδιναβικές χώρες, η Σουηδία φαίνεται να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των εξελίξεων της Πληροφοριακής Παιδείας. Κατά τη διάρκεια των δύο τελευταίων δεκαετιών, το Chalmers University of Technology έχει αναπτύξει ολοκληρωμένα προγράμματα για την Πληροφοριακή Παιδεία.. Τα μαθήματά τους αποσκοπούν στην εισαγωγή των μεταπτυχιακών φοιτητών και ερευνητών στις ηλεκτρονικές και άλλες πληροφοριακές πηγές. Πολλές άλλες πανεπιστημιακές Βιβλιοθήκες παραδίδουν μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας. Για παράδειγμα, στο Πανεπιστήμιο του Linköping οι βιβλιοθηκονόμοι έχουν πειραματιστεί για περισσότερο από δέκα χρόνια με τους φοιτητές τους στη διδασκαλία των πληροφοριακών δεξιοτήτων, στο Karolinska Institute η Πληροφοριακή Παιδεία συνδέεται με προβλήματα μάθησης και το προσωπικό του Πανεπιστημίου Malmö συνεχίζει να εργάζεται σχετικά με την ενσωμάτωση της Πληροφοριακής Παιδείας στο πρόγραμμα σπουδών.

Η Tonoté σημειώνει ότι οι αλλαγές στην εκμάθηση και τη διδασκαλία κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του 1990 έχουν οδηγήσει σε αυξημένες απαιτήσεις για την ευρύτερη και πιο ποικίλες πηγές πληροφόρησης σε όλα τα επίπεδα της εκπαίδευσης στη Σουηδία. Το παλιό σύστημα όπου μοιραζόταν κατάλογοι για την υποχρεωτική ανάγνωση του κάθε μαθήματος, έχει αντικατασταθεί από μια μέθοδο, όπου οι φοιτητές αναλαμβάνουν την ευθύνη για τη δική τους μάθηση.

Η ίδια περιγράφει επίσης ένα ειδικό πρόγραμμα στο Πανεπιστήμιο Malmö που αποσκοπεί στην προσέλκυση των φοιτητών από μη-ακαδημαϊκό υπόβαθρο και να διαπιστωθεί αν υπάρχει ανάγκη για μια ειδική παιδαγωγική προσέγγιση για τα μαθήματα τους στην αναζήτηση πληροφοριών. Σήμερα, υπάρχει ένα πρόγραμμα με στόχο την Πληροφοριακή Παιδεία των φοιτητών και πραγματοποιείται σε διάφορα

επίπεδα, από το προπτυχιακό επίπεδο μέχρι και το διδακτορικό. Η τριτοβάθμια εκπαίδευση Διοίκησης, η οποία πρόσφατα έδωσε το δικαίωμα στο Malmö Πανεπιστήμιο να αναθέτει πτυχία Bachelor, αναφέρει ειδικά τη φιλόδοξη μηχανογραφική υποστήριξη και τα μαθήματα για την αναζήτηση, την αξιολόγηση και διαχείριση πληροφοριών να ενσωματωθούν σε θεματικά πεδία, ως σημαντικό παράγοντα της ποιότητας κατά τη χορήγηση του δικαιώματος αυτού.

Επίσης, η Τονοτέ αναφέρεται σε μια νέα πορεία της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης που ονομάζεται «Επικοινωνία για την Ανάπτυξη στον τομέα των Τεχνών και των επικοινωνιών», όπου οι μαθητές μπορούν να εμβαθύνουν τις γνώσεις τους στην αλληλεπίδραση μεταξύ της κοινωνικής ανάπτυξης και της ενημέρωσης, της επικοινωνίας και των μέσων αυτής, μέσα από θεωρητικές μελέτες και μέσα από μια συγκεκριμένη ανάθεση έργου σε μία αναπτυσσόμενη χώρα, όπου η Βιβλιοθήκη έχει ένα σημαντικό ρόλο.

5. ΔΑΝΙΑ

Η διδασκαλία της Πληροφοριακής Παιδείας είναι μια ταχέως αναπτυσσόμενη δραστηριότητα στις δανικές Βιβλιοθήκες. Πολλά παραδείγματα καλής πρακτικής αξίζουν να σημειωθούν. Για παράδειγμα, στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Aalborg δημιουργήθηκε ένα έργο με τίτλο MILE (Model for Information Literacy Education) το οποίο ξεκίνησε, με στόχο τη δημιουργία και δοκιμή ενός μοντέλου για να διδάξει στο χρήστη την Πληροφοριακή Παιδεία. Το προϊόν αποτελείται από το συνδυασμό των πολυμέσων ή των web based tutorials, καθώς επίσης και των ζωντανών οδηγιών που ενσωματώθηκαν στη διδακτική / μαθησιακή διαδικασία (MILE, 2003).

Στο Royal Veterinary, στο Γεωπονικό Πανεπιστήμιο, στο πανεπιστήμιο Φαρμακευτικής της Δανίας, το Πανεπιστήμιο της Νότιας Δανίας, και το Τεχνικό Πανεπιστήμιο της Δανίας, γίνονται μαθήματα για αναζήτηση πληροφοριών που αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των υποχρεωτικών μαθημάτων.

Τελευταίο παραδείγματα επιτυχημένης πρωτοβουλίας Πληροφοριακής Παιδείας είναι το SWIM (Streaming Web-based Information Modules), έργο που αναπτύχθηκε από

τη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Aalborg όπου δίνει τη δυνατότητα στο φοιτητή να προβεί σε ορισμένες επιλογές σχετικά με τη στρατηγική έρευνας και την επίλυση προβλημάτων.

6. NORΒΗΓΙΑ

Στη Νορβηγία οι εξελίξεις της Πληροφοριακής Παιδείας μπορεί να συνδέονται με τις ιατρικές σχολές και τις επιχειρήσεις καθώς και με την αυξανόμενη έμφαση για προβλήματα στη μάθηση. Ο Bjorndal, κ.α., (1999) αναφέρονται σε ένα σχέδιο συνεργασίας μεταξύ της Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Oslo της ιατρικής σχολής, και το Κρατικό Ινστιτούτο Δημόσιας Υγείας, που περιλαμβάνει την εκπαίδευση των φοιτητών Ιατρικής στη χρήση των ηλεκτρονικών εργαλείων και τη κριτική αξιολόγηση της πληροφορίας.

Οι Audunson & Nordlie επιβεβαιώνουν ότι τα Ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και οι Βιβλιοθήκες τους έχουν στην πρώτη γραμμή της ανάπτυξης της Πληροφοριακής Παιδείας στη Νορβηγία. Υπήρξε μια παράλληλη τάση προς μια αλλαγή από το παραδοσιακό πανεπιστήμιο ή κολέγιο σε ένα «κέντρο εκπαίδευσης» και τη μετάβαση από την «εκπαίδευση των χρηστών» στην «ανάπτυξη ικανοτήτων των πληροφοριών».

Ένα καλό παράδειγμα που συνδέει την έρευνα με την πρακτική είναι του Πανεπιστημίου του Bergen. Το έργο λέγεται DIA-project και εξετάζει την Πληροφοριακή Παιδεία σε ένα ευρύτερο πλαίσιο. Το επίκεντρο αυτού του προγράμματος είναι η συνεργασία μεταξύ των προγραμμάτων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών για τις επιστήμες στα πανεπιστήμια του Oslo και του Bergen και η διδασκαλία σε φοιτητές να σκέφτονται ευρύτερα για την συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών, σχετικά με τις στρατηγικές για την έρευνα και την αξιολόγηση των πόρων του Διαδικτύου.

7. ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ο Homann έδωσε μια εκτενή επισκόπηση σχετικά με την ανάπτυξη της εκπαίδευσης των χρηστών και την Πληροφοριακή Παιδεία σε ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στη Γερμανία. Τονίζει την προσανατολισμό προς νέες παιδαγωγικές αντιλήψεις και την επιρροή των αγγλο-αμερικάνικων μοντέλων της Πληροφοριακής Παιδείας στα τέλη της δεκαετίας του 1990. Τόσο το Πανεπιστήμιο του Heidelberg όσο και το Πανεπιστήμιο του Αμβούργου πειραματίζονται με μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας και online σεμινάρια για πολλά χρόνια. Μια σπονδυλωτή προσέγγιση διδασκαλίας αναπτύχθηκε στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Heidelberg με το «μοντέλο της Πληροφοριακής Παιδείας» (Dynamisches Modell der Informationskompetenz / DYMIK).

Η Βιβλιοθήκη εξετάζει την ένταξη στο νέο «e-learning» μάθημα του Πανεπιστημίου και την επέκταση των μαθημάτων της Πληροφοριακής Παιδείας. Ο δάσκαλος πήρε ένα ρόλο να επικουρεί την ζήτηση και ένα online σεμινάριο «Der schlaue Det» αναπτύχθηκε για να προσφέρει την πρόσθετη στήριξη στους χρήστες όσον αφορά τον αυτοέλεγχο και την επικοινωνία με το βιβλιοθηκονόμο. Ωστόσο, σύμφωνα με Homann (2001) οι περισσότεροι βιβλιοθηκονόμοι δεν έχουν τα προσόντα για να αναλάβουν καθήκοντα διδασκαλίας. Σημειώνει επίσης: «Παρόλο που υπάρχουν πολλές δραστηριότητες, αυτές δεν είναι αποτέλεσμα της συστηματικής ανάπτυξης αλλά κατά κύριο λόγο το αποτέλεσμα μιας παρτίδας των μεμονωμένων πρωτοβουλιών και δεν είναι αρκετό για μια βιώσιμη ανάπτυξη».

8. ΟΛΛΑΝΔΙΑ

Αρκετές πρωτοβουλίες Πληροφοριακής Παιδείας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ακολούθησε και η Ολλανδία. Για να υποστηρίξει τις τρέχουσες τάσεις προς την αυτομάθηση το Πανεπιστήμιο του Twente έχει αναπτύξει το «Methodisch en Efficient Wetenschappelijke Informatie Zoeken» (MEEWIZ). Μέσα από μια σειρά έξι ενοτήτων, οι μαθητές διδάσκονται πώς να σχεδιάσουν στρατηγικές για την έρευνα και τη διαχείριση πληροφοριών. Οι χρήστες στρέφονται στις διάφορες πηγές πληροφοριών, συμπεριλαμβανομένων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, επίσημα έγγραφα

και τις στατιστικές. Η χρήση των διαδραστικών συστημάτων διασφαλίζει ότι η πρόοδος των φοιτητών ελέγχεται και καθοδηγείται ανάλογα με την περίπτωση.

Η ανάπτυξη της DelftSpecial (Student Personal Educational Coach for Information Alerting and Learning) ξεκίνησε το 2001 στην Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου του Delft σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο της Utrecht. Το DelftSpecial είναι ένα πρόγραμμα κατά το οποίο οι φοιτητές μπορούν να μάθουν πώς να χρησιμοποιούν τις πληροφορίες αυτοτελώς. Επιπλέον, τους δίνει τη δυνατότητα να μάθουν πώς να διατυπώνουν το ερώτημα τους, να βρίσκουν τις πληροφορίες, να τις αξιολογούν. Ταυτόχρονα, το πρόγραμμα προσφέρει πολλά εργαλεία για την αποθήκευση και την ανταλλαγή πληροφοριών.

9. ΙΣΠΑΝΙΑ

Στην Ισπανία, αρκετά πανεπιστήμια προσφέρουν προαιρετικά μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας στο πρόγραμμα σπουδών για περισσότερους βαθμούς, δωρεάν μαθήματα για εξειδικευμένες ικανότητες τεκμηρίωσης, καθώς και ειδική στήριξη από εκπαιδευτή για την τελική προετοιμασία των φοιτητών στη τελική διατριβή τους.

Παραδείγματα μαθημάτων προσφέρονται από τα πανεπιστήμια της Βαρκελώνης, της Γρανάδα και το Πολυτεχνείο της Καταλονίας. Οι ιστοσελίδες των ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών περιλαμβάνουν σεμινάρια και εγχειρίδια για την υποστήριξη της Πληροφοριακής Παιδείας, όπως το Universidad Carlos III της Μαδρίτης, το Πολυτεχνείο της Καταλονίας και το Ανοικτό Πανεπιστήμιο της Καταλονίας. Όλο και περισσότερα Ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης περιλαμβάνουν ειδική εκπαίδευση των χρηστών και μαθήματα πληροφοριακών δεξιοτήτων στο πλαίσιο του προγράμματος σπουδών για συγκεκριμένους κλάδους και βαθμούς. Ένα καλό παράδειγμα είναι το μάθημα «Information Skills and Strategies» στο Universidad de Murcia.

10. ΓΑΛΛΙΑ

Σύμφωνα με τον Feo (1998) πολλές δραστηριότητες για την Πληροφοριακή Παιδεία έλαβαν χώρα από τις αρχές της δεκαετίας του 1980 σε διάφορα πανεπιστήμια της Γαλλίας. Για παράδειγμα, το 1986 στο Πανεπιστήμιο Paris 8 (Universite Vincennes Saint-Denis-Παρίσι 8) ιδρύθηκε ένα πληροφοριακό μεθοδολογικό μάθημα το οποίο απαιτείται σήμερα στα περισσότερα πανεπιστημιακά τμήματα και το ζητάνε πάνω από 1000 φοιτητές κάθε χρόνο. Ο Coulon (1999) αξιολόγησε επίσης θετικά την επίδραση της διδασκαλίας των μαθημάτων Πληροφοριακής Παιδείας στο ίδιο πανεπιστήμιο. Το πρόγραμμα «Service commun de la documentation» (SCD), απολαμβάνει τις πληροφοριακές υπηρεσίες στο Πανεπιστήμιο του Παρισιού 4 και συμμετέχει στη διδασκαλία των δεξιοτήτων πληροφοριών για τρίτη χρόνια για προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές.

Ο ρόλος του SCD μπορεί να λάβει διάφορες μορφές και η διάρκεια και το περιεχόμενο των μαθημάτων ποικίλλει από τη μία σχολή στην άλλη. Ο στόχος του είναι να εκπαιδεύσει τους φοιτητές στην έρευνα και την εκμετάλλευση των πληροφοριών, ώστε να μπορούν να επωφεληθούν από τα εν λόγω μαθήματα για την προετοιμασία της διατριβή τους (Master), ή ακόμα και των διπλωμάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ωστόσο, η Alava (1999) σημειώνει ότι, παρά την έρευνα για το πρόβλημα της ανεπάρκειας των σπουδαστών στα γαλλικά πανεπιστήμια καθώς και οι επίσημες πολιτικές για την προώθηση της Πληροφοριακής Παιδείας, ελάχιστα έχουν θετική δράση για να εξασφαλίσει ακαδημαϊκή επιτυχία και η κοινωνική ενσωμάτωση στο πανεπιστήμιο.

11. ΒΕΛΓΙΟ

Το Βέλγιο προσφέρει και αυτό μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας στο Vrije Universiteit Brussel (VUB) και στο Universitaire Instelling Antwerpen (UIA), που αποτελεί τμήμα του Πανεπιστημίου της Antwerp (UA). Τα επίπεδα που περιγράφονται τα μαθήματα στο πανεπιστήμιο είναι του τρίτου έτους σπουδών και στο επίπεδο του Master.

12. ΙΤΑΛΙΑ

Η Sada αναφέρει ότι προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας εφαρμόζονται κυρίως από τη Βιβλιοθήκη του Καθολικού Πανεπιστημίου του Μιλάνου. Αξίζει να τονιστεί ότι η ίδια επισημαίνει, πως «οι φοιτητές των ιταλικών πανεπιστημίων δεν γνωρίζουν τι είναι μια Βιβλιοθήκη, ή τι μπορεί να κάνει γι' αυτούς».

13. ΤΣΕΧΙΑ

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί ότι στις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ, υπάρχουν πολλά προγράμματα για να διδάξουν στους μαθητές τις πτυχές της Πληροφοριακής Παιδείας. Ο Borovansky από το Arizona State University εργάστηκε στο Πολυτεχνείο Τσεχίας στην Πράγα το 2000 και βοήθησε στην εκπαίδευση των μηχανικών στη χρήση πληροφοριακών πόρων. Αναφέρει σοβαρές προσπάθειες υπό την ηγεσία και τους βιβλιοθηκονόμους για την περαιτέρω βελτίωση της εκπαίδευσης των μηχανικών για να αυξηθεί η Πληροφοριακή Παιδεία τους. Στο Ινστιτούτο Χημικής Τεχνολογίας στην Πράγα για το πρώτο επίπεδο, οι περισσότερες σχολές (κολέγια) προσφέρουν εισαγωγικά μαθήματα για τους φοιτητές. Όσον αφορά το δεύτερο, προχωρημένο επίπεδο, η Βιβλιοθήκη προσφέρει εξειδικευμένα πληροφοριακά μαθήματα. Στο Τεχνικό Πανεπιστήμιο Βrno της πανεπιστημιακής διοίκησης έχει εγκριθεί η εισαγωγή τετράωρων μαθημάτων Πληροφοριακής Παιδείας για όλους τους πρωτοετής φοιτητές κάθε χρόνο. Οι δύο ώρες αφιερώνονται στην εισαγωγική των υπολογιστών, ενώ οι άλλες δύο ώρες ασχολούνται με τη χρήση των υπολογιστών στη Βιβλιοθήκη και τις εφαρμογές των πληροφοριών. Το προσωπικό του Κέντρου Computing διδάσκουν το πρώτο μέρος, ενώ οι βιβλιοθηκονόμοι της Κεντρικής Βιβλιοθήκης διδάσκουν το δεύτερο.

14. ΕΣΤΟΝΙΑ

Η Rejona από τη Σλοβενία στο άρθρο της “Expert meeting” από την UNESCO για την συνάντηση εμπειρογνομόνων, αναφέρεται στην καλά οργανωμένη εκπαίδευση Πληροφοριακής Παιδείας που προσφέρει η Εσθονία από τη μεγάλη Βιβλιοθήκη πληροφοριών και επαγγελματικής εκπαίδευσης.

7.2 Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΤΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που επικρατούν στις Βιβλιοθήκες της Αμερικής τον 20^ο αιώνα διεξάγονται με τη βοήθεια των βιβλιοθηκονόμων και των καθηγητών, οι οποίοι εγκαθίδρυσαν τέτοιου είδους εκπαίδευσης στα προγράμματα σπουδών των Ιδρυμάτων. Τέτοιου είδους παραδείγματα είναι του Melvil Dewey(1851-1931) καθιερώνοντας την «οργανωμένη προσωπική βοήθεια» στην Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου της Κολομβίας. Αλλά και τους Donham και Tiller οι οποίοι σχεδίασαν προγράμματα με κοινούς στόχους σε πανεπιστήμια Stephens, Peabody, Wayne και Earlham (Thomas 2004). Αυτού του είδους τα προγράμματα είχαν σα στόχο να εξασφαλίσουν τον συνδυασμό για τη χρήση της Βιβλιοθήκης με το περιεχόμενο των μαθημάτων που γινόταν στα παραπάνω κολέγια.

Τη δεκαετία του 1960 οι Patricia Bryan Knapp(1914-1972) ήταν εκείνοι που δημιούργησαν προγράμματα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης συνεργαζόμενοι με το εκπαιδευτικό προσωπικό της Βιβλιοθήκης για το δημόσιο πανεπιστήμιο του Wayne. Ένα ακόμη σημαντικό επίτευγμα της εποχής εκείνης ήταν η απόφαση που λήφθηκε από την Επιτροπή Ανώτατης Εκπαίδευσης των Μεσαίων Πολιτειών η οποία απαίτησε από τα διαπιστευμένα Ιδρύματα να συμπληρώσουν τους στόχους τους με προγράμματα εκπαίδευσης που αφορούσαν τις Βιβλιοθήκες. Μετά από αυτή την απόφαση, η εκπαίδευση μετατράπηκε σε υποχρεωτική.

Όπως και στην περίπτωση της χώρας μας έτσι και στην Αμερική οι νέες τεχνολογίες, η ταχεία ανάπτυξη των βάσεων δεδομένων και πάνω απ' όλα η ένταξη του διαδικτύου οδήγησαν τις Βιβλιοθήκες να αναπροσαρμόσουν τις υπηρεσίες τους και όπως είναι αναμενόμενο να τις εμπλουτίσουν με τη βοήθεια της Πληροφοριακής Παιδείας. Η προσπάθεια αυτή έγινε από την ιστοσελίδα του «www.infolit.org» αρχικός στόχος της ήταν να εξυπηρετήσει τη δημόσια πληροφόρηση και υποδομή σε εθνικό επίπεδο τα τελευταία χρόνια επιδιώκει να καλύψει τα θέματα Πληροφοριακής Παιδείας σε διεθνή επίπεδο.

Από τα σημαντικότερα γεγονότα είναι ότι η Unesco και η IFLA βοήθησαν την προσπάθεια αυτής της σελίδας με διάφορες «συνεδριάσεις εμπειρογνομόνων» ακόμη για την ανάπτυξη του κλάδου αυτού ιδρύθηκε το 1998 το Ινστιτούτο Πληροφοριακής

Παιδείας το οποίο δημιούργησε δυο είδη προτύπων. Το ένα από αυτά τα πρότυπα σχετίζεται με την πρωτοβάθμια εκπαίδευση και το άλλο αφορά την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η τρίτη και τελευταία έγινε από το αμερικάνικο Υπουργείο Παιδείας το οποίο συμπεριέλαβε τον Δεκέμβριο του 2000 την Πληροφοριακή Παιδεία στους πέντε στόχους του εθνικού σχεδίου τεχνολογικής εκπαίδευσης άλλα και σε έγγραφα που αφορούσαν το στρατό.

Έτσι στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της Ευρώπης οι προσπάθειες για την εξέλιξη της Πληροφοριακής Παιδείας γίνονται με ποικίλες μορφές, όπως: με online σεμινάρια, προσωπική βοήθεια, τακτικά σεμινάρια ή ολοκληρωμένα μαθήματα. Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ενώ στην αρχή τα σεμινάρια αυτά γινόταν ξεχωριστά από τα μαθήματα σήμερα έχουν ενταχθεί στο πρόγραμμα σπουδών όλων των επιστημονικών κλάδων.

7.3 ΤΑ ΑΝΟΙΧΤΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΗΣ ΚΑΙ ΟΙ ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΩΝ ΤΟΥΣ

Η μορφή αυτή των ανοικτών Πανεπιστημίων έκανε την εμφάνισή της το 19^ο αιώνα στην Αμερική. Αντίθετα στην Ευρώπη εμφανίστηκαν τα τελευταία χρόνια και αυτό εξαιτίας των αλλαγών που επήλθαν στον τομέα της εκπαίδευσης άλλα και λόγω αλλαγών στην οικονομική και κοινωνική ζωή των ανθρώπων.

Στην παρούσα περίπτωση, των ανοικτών Πανεπιστημίων της Ευρώπης η εκπαίδευση γίνεται εξ' αποστάσεως μέσα από ηλεκτρονικές υπηρεσίες που παρέχονται στους φοιτητές τόσο από ιδιωτικούς όσο και από κρατικούς φορείς. Σήμερα κάποιες Ευρωπαϊκές χώρες έχουν επιλέξει να παρέχουν αυτού του είδους την εκπαίδευση μέσω των ανοικτών πανεπιστημίων και άλλες μέσω των συμβατικών(Keegan, 2001 ανακτήθηκε από Κόκκινο, χ.χ).

Η μέθοδος που χρησιμοποιούν κατά κύριο λόγο καλείται e-learning και αλλάζει ανάλογα με το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που χρησιμοποιεί το κάθε πανεπιστήμιο. Στο επίκεντρο όλης αυτής προσπάθειας βρίσκονται οι φοιτητές. Παρακάτω θα γίνει η παρουσίαση ενός πίνακα στον οποίο υπάρχουν πανεπιστήμια της Ευρώπης, ο τρόπος

λειτουργίας, κάποιες από τις παροχές που προσφέρουν στους χρήστες τους μέσω των δικτυακών τους τόπων, αλλά και μια μεταξύ τους σύγκριση.

Παρακάτω θα γίνει αναφορά στον τρόπο λειτουργίας και στις ιδιαιτερότητες κάποιων πανεπιστημίων:

- Αρχικά καλό θα ήταν να γίνει μια αναφορά στην τακτική που χρησιμοποιούν ορισμένα πανεπιστήμια προκειμένου να προσελκύσουν χρήστες: για παράδειγμα το Open University και γενικότερα τα Βρετανικά πανεπιστήμια στοχεύουν στην παροχή υπηρεσιών σε χρήστες εκτός συνόρων γι' αυτό το λόγω επενδύουν στην γλώσσα τους. Σε αντίθεση, οι Σκανδιναβικές χώρες δεν έχουν τέτοιες επιδιώξεις. Από την άλλη πλευρά το πανεπιστήμιο FernUniversital το ενώ απευθύνεται και αυτό κατά βάση σε κοινό που βρίσκεται εκτός συνόρων δεν βοηθάει την προώθηση του η γερμανική γλώσσα η οποία δεν είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στην εκπαιδευτική διαδικασία. Επομένως είναι αδύνατο να έχει τα ποσοστά επιτυχίας του Open University.
- Από την άλλη πλευρά το περιεχόμενο των ιστοσελίδων θα πρέπει να έχει την κατάλληλη μορφή ώστε να χρησιμοποιείται από τους χρήστες, αφού μιλάμε για εξ' αποστάσεως διδασκαλία. Παρόλα αυτά στην παραπάνω περίπτωση τα περισσότερα δεν έχουν ελεύθερη πρόσβαση αλλά μέσω κωδικών με μόνη εξαίρεση το πανεπιστήμιο University Oberta de Catalunya και το Universidade Aberta το οποίο δεν διαθέτει ιστότοπο-ηλεκτρονικές υπηρεσίες και βασίζεται στο έντυπο υλικό. Σ' αυτή την κατηγορία ανήκει και το Open University Nederland το οποίο δε διαθέτει αυτόνομη Βιβλιοθήκη και οι φοιτητές του παραπέμπονται και εξυπηρετούνται από άλλες Βιβλιοθήκες.
- Όσον αφορά την επικοινωνία και την υποστήριξη αυτών των προσπαθειών γίνεται κατά κύριο λόγο με τη βοήθεια του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, μέσα από λίστες, από διάφορα group σε ιστοσελίδες(ομαδικές ιστοσελίδες).

Συμπεράσματα

Η κατάσταση που επικρατεί στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής και στην Ευρώπη πάνω στο θέμα της Πληροφοριακής Παιδείας δε διαφέρει κατά πολύ με την κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα. Παρατηρώντας κανείς τον τρόπο λειτουργίας των Αμερικανικών πανεπιστημίων διαπιστώνει ότι ο τρόπος διεξαγωγής της

Πληροφοριακής Παιδείας είναι κοινός. Πιο συγκεκριμένα η Βιβλιοθήκες εκπαιδεύουν τους χρήστες τους μέσω online σεμιναρίων, με προσωπική βοήθεια η οποία προέρχεται είτε από βιβλιοθηκονόμους είτε από τους εκπαιδευτικούς και με ολοκληρωμένα μαθήματα(μαθήματα σε μόνιμη βάση). Στο ίδιο μοτίβο γίνεται και η εκπαίδευση των χρηστών σε πανεπιστήμια και ΤΕΙ της Ελλάδας όπως παρατηρήσαμε σε προηγούμενη ενότητα. Ένα ακόμη κοινό σημείο των δύο χωρών είναι η ένταξη της Πληροφοριακής Παιδείας στα προγράμματα σπουδών των τμημάτων, μ' αυτό τον τρόπο η εκπαίδευση των χρηστών γίνεται αναπόσπαστο κομμάτι της μόρφωσής τους. Από την άλλη πλευρά στα Πανεπιστήμια της Ευρώπης το κλίμα δείχνει να ευνοεί την κατάσταση αφού τα πανεπιστήμια των χωρών αυτών όπως φαίνεται έχουν αναπτύξει τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι η χώρα μας.

Μια σημαντική διαφορά είναι ότι ενώ στο εξωτερικό υπάρχει έντονο το ενδιαφέρον για την εκπαίδευση και την επιμόρφωση των χρηστών όχι μόνο από Βιβλιοθήκες και τους εκπαιδευτικούς οργανισμούς αλλά και από την κυβέρνηση τη στιγμή που στην Ελλάδα δεν υπάρχουν οι απαραίτητοι πόροι να καλύψουν ούτε τις δύο πρώτες κατηγορίες. Ακόμη ένα σημαντικό επίτευγμα των ξένων πανεπιστημίων είναι το e learning(ηλεκτρονική μάθηση) με τη βοήθεια της οποίας οι φοιτητές καταρτίζονται από οπουδήποτε και αν βρίσκονται τη στιγμή που στη χώρα μας δεν υπάρχει υποδομή ούτε στους χώρους των Βιβλιοθηκών.

Έτσι παρακάτω παρουσιάζεται η κατάσταση που επικρατεί στην Ελλάδα τα τελευταία χρόνια.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ: Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ

Έχοντας παρουσιάσει ήδη τα γενικά χαρακτηριστικά που δεσπόζουν το θέμα της Πληροφοριακής Παιδείας, αξίζει να αναφερθεί σ' αυτό το σημείο μία έρευνα που παρουσιάστηκε στο 13^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με θέμα «Πληροφοριακή Παιδεία και αυτοδύναμη μάθηση». Η έρευνα διεξάχθηκε το 2004 από τους Μιχάλης Νικητάκης, Ανέστης Σίτας, Γιώργος Παπαδουράκης και Θοδωρής Πιτηκάρης με σκοπό να μελετήσουν τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας που εφαρμόζονται στις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες.

Στόχος του κεφαλαίου αυτού είναι να παρουσιαστούν τα ποσοστά της έρευνας καθώς και τα αποτελέσματα αυτής ώστε να εξακριβωθεί η κατάσταση της Ελλάδος τα τελευταία χρόνια. Εξάλλου, είναι σημαντικό να αναλυθεί περαιτέρω μία τέτοιου είδους έρευνα γιατί σχετίζεται άμεσα με το δεύτερο μέρος της πτυχιακής εργασίας.

Τα αποτελέσματα της έρευνας είναι τα ακόλουθα:

Οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες της Ελλάδος στην πλειοψηφία τους περιλαμβάνουν στις υπηρεσίες τους προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας σε ποσοστό 58,3% έναντι 41,7% αυτών που δεν έχουν προσαρμόσει στις υπηρεσίες ανάλογο πρόγραμμα εκπαίδευσης.

Τα μαθήματα γίνονται κυρίως με ευθύνη της Βιβλιοθήκης και περιλαμβάνουν μόνο μαθήματα εκμάθησης βιβλιογραφικών ικανοτήτων αφού η εκμάθηση δεξιοτήτων χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών καλύπτεται από τα μαθήματα που υπάρχουν ενσωματωμένα στα προγράμματα σπουδών των σχολών.

Τα προγράμματα εκμάθησης βιβλιογραφικών ικανοτήτων προσφέρονται από τις Βιβλιοθήκες μέσα από διάλεξη σε ποσοστό 53 %, ενώ ένα ποσοστό 43% παρέχεται μέσα από την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης με on-line εκπαιδευτικούς οδηγούς (tutorials). Τέλος μόλις το 4% έχει ενσωματώσει στα προγράμματα σπουδών της σχολής.

Το περιεχόμενο των προγραμμάτων εκμάθησης βιβλιογραφικών ικανοτήτων περιλαμβάνει :

1. Χρήση πληροφοριακών εργαλείων ανάκτησης πληροφοριών

53 %(opac, electronic journal, data base, cd-server), 26,5%(opac, electronic journal, data base, web search), 16,3% (information organization, opac, electronic journal, data base, cd-server) 4,2% (opac, electronic journal, data base).

2. Καθορισμός φύσης και έκτασης της πληροφορίας

Το 68,75 % των προγραμμάτων παρέχει πληροφορίες για το πώς θα εκφράσει ο χρήστης την πληροφοριακή του ανάγκη προσδιορίζοντας – περιγράφοντας το θέμα του με λέξεις κλειδιά, κατασκευάζοντας στρατηγικές αναζήτησης αφού πρώτα έχει επιλέξει την κατάλληλη πληροφοριακή πηγή, ενώ το 31,25 % των προγραμμάτων δεν περιλαμβάνουν στα προγράμματα τους αντίστοιχες πληροφορίες.

3. Αποτίμηση αξιολόγηση των πληροφοριών

Το 75,3% των προγραμμάτων παρέχει πληροφορίες για τα κριτήρια τα οποία πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για την αποτίμηση και αξιολόγηση της πληροφορίας, ενώ 24,7% δεν περιλαμβάνει στα προγράμματα του αντίστοιχη ενότητα πληροφόρησης.

Τα προγράμματα I.L (information literacy) γίνονται σε ποσοστό 71,4 σε αίθουσα εξοπλισμένη με ηλεκτρονικούς υπολογιστές ενώ το 28,6 % σε απλές αίθουσες διδασκαλίες με την βοήθεια data display . Η χρονική διάρκεια των προγραμμάτων είναι μία ώρα σε ποσοστό 52% και δύο ώρες σε ποσοστό 48 %.

Γίνεται πλέον αντιληπτό ότι οι ελληνικές ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες αρχίζουν να προσαρμόζονται στις απαιτήσεις των συνθηκών της ψηφιακής εποχής εισάγοντας στις υπηρεσίες τους προγράμματα με πρώτο στόχο την ανάδειξη ανεξάρτητων χρηστών υπηρεσιών Βιβλιοθήκης.

Στην Ελλάδα η τριτοβάθμια εκπαίδευση βρίσκεται σε μια διαδικασία μετασχηματισμού προς ευέλικτα συστήματα μάθησης προετοιμάζοντας τους φοιτητές στις συνεχώς μεταβαλλόμενες ανάγκες της αγοράς εργασίας που επιβάλλει η τεχνολογική πρόοδος. Η απόκτηση δεξιοτήτων μέσα από την πληροφορική παιδεία πολλαπλασιάζει τις ευκαιρίες της αυτοκατευθυνόμενη μάθησης από την πλευρά των

φοιτητών, καθώς εμπλέκονται στη χρήση μιας μεγάλης ποικιλίας πληροφοριακών πηγών την οποία χρησιμοποιούν για να επεκτείνουν τη γνώση τους και να βελτιώσουν την κριτικής τους σκέψη.

Διδάσκοντες και βιβλιοθηκονόμοι πρέπει να συνεργαστούν για να αναπτύξουν κύκλους μαθημάτων στα πλαίσια ιδιαίτερων επιστημονικών κλάδων για την κατανόηση-καταχώρησης της γνώσης μέσα από την Πληροφοριακή Παιδεία. Για να πραγματοποιηθούν τα παραπάνω θα πρέπει να υπάρξουν θεσμικές ρυθμίσεις που θα δίνουν στις Βιβλιοθήκες την δυνατότητα συμμετοχής τους στην διαμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9

Για να διεκπεραιωθεί η Πληροφοριακή Παιδεία ακολουθούνται κάποια πρότυπα δεξιοτήτων, έτσι παρακάτω παρουσιάζονται αυτά τα οποία χρησιμοποιούνται περισσότερο.

ΠΡΟΤΥΠΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Τα πρότυπα δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας που χρησιμοποιούνται από τις Βιβλιοθήκες είναι κυρίως τρία: της Ένωσης κολεγιακών και ερευνητικών Βιβλιοθηκών ACRL (American of College and Research Libraries), το Ινστιτούτο Πληροφοριακής Παιδείας της Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας ANZIIL (Australian and New Zealand Institute for Information) και της Κοινωνίας Κολεγίων Εθνικών και Πανεπιστημιακών Βιβλιοθηκών SCONUL (Society of College, National and University Libraries). Αυτά τα πρότυπα έχουν ως στόχο να εφαρμοστούν στα πλαίσια αξιολόγησης ατόμων-φοιτητών σε Ιδρύματα ανώτατης εκπαίδευσης. «Τα πρότυπα αυτά εξετάζουν τις εισαγωγές δεδομένων» λαμβάνοντας υπ' όψιν το έργο που παράγεται και τα αποτελέσματα του.

1. ¹ACRL Information Literacy των Η.Π.Α.: Είναι η πηγή της ACRL για την Πληροφοριακή Παιδεία και περιλαμβάνει μεγάλο αριθμό πηγών που βοηθούν στην κατανόηση και εφαρμογή των αρχών της Πληροφοριακής Παιδείας ειδικότερα στην Ανώτατη Εκπαίδευση.
2. ²Australian and New Zealand Institute: Information Literacy (ANZIIL) του Ινστιτούτου για την Πληροφοριακή Παιδεία της Αυστραλίας και της Ν. Ζηλανδίας. Περιλαμβάνει διάφορες πηγές που αφορούν τα πρότυπα και τις εφαρμογές Πληροφοριακής Παιδείας στις δύο χώρες.
3. ³SCONUL: Working group on Information literacy της Μ. Βρετανίας. Περιλαμβάνει πηγές σχετικές με τα πρότυπα και την εφαρμογή των αρχών της Πληροφοριακής Παιδείας στα Βρετανικά Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα.

---

¹ Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. (2008). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από <http://ilsym.lib.uth.gr>.

² Όπως παραπάνω

³ Όπως παραπάνω

9.1 ACRL

Τα πρότυπα της ACRL ύστερα από αναθεώρηση που δέχτηκαν από την επιτροπή προτύπων εγκρίθηκαν στις 18/1/2000 από το Διοικητικό Συμβούλιο σε συνάντηση που διοργάνωσε η ALA(Αμερικανική Ένωση Κολεγίων) στο Τέξας. Τα πρότυπα αυτά αποσκοπούν στο να βοηθήσουν τους διδάσκοντες και τους βιβλιοθηκονόμους να προσδιορίσουν έναν δείκτη αποδοτικότητας. Ο δείκτης αυτός σχετίζεται με τη δυνατότητα του κάθε φοιτητή να καταστεί πληροφοριακά εγγράμματος. Μια ακόμη από τις βοήθειες που προσφέρει στους φοιτητές είναι η δυνατότητα να ελέγξουν τον τρόπο που αλληλεπιδρά η πληροφόρηση στο περιβάλλον τους. Τα πρότυπα στο σύνολο τους είναι πέντε και οι δείκτες που χρησιμοποιούνται είκοσι δύο.

Η ACRL δημιουργεί και οργανώνει τα πρότυπα της με τη βοήθεια των τριών τμημάτων από τα οποία αποτελείται το CLS, το CJCLS και το ULS. Το πρότυπο της ACRL έχει να επιδείξει τέσσερα βασικά σημεία: ⁴α) πρωταρχικός της στόχος είναι να εφαρμοστούν σε όλα τα είδη Βιβλιοθηκών της ανώτατης εκπαίδευσης, από τα τεχνολογικά εκπαιδευτικά Ιδρύματα μέχρι και τα ερευνητικά πανεπιστήμια, β) τα πρότυπα και οι βασικές αρχές που προτείνει να έχουν τη μορφή εργαλείων με σκοπό να βοηθήσουν τις Βιβλιοθήκες να επιτύχουν τους στόχους τους αλλά και τους στόχους των Ιδρυμάτων των οποίων αποτελούν τμήμα, γ) να επικεντρώνονται στη συμβολή της Βιβλιοθήκης μέσα στο Ίδρυμα και στη διαδικασία μάθησης για τους φοιτητές, δ) ο τρόπος με τον οποίο είναι δομημένα τα πρότυπα παρέχουν τη δυνατότητα δημιουργίας και άλλων νέων μέτρων (μέτρων ποσότητας και ποιότητας).

Πάρα την απλότητα των δεξιοτήτων της ACRL σε ορισμένες περιπτώσεις δημιουργούνται και άλλες με πιο εξειδικευμένες λειτουργίες και πρωτοβουλίες όπως για παράδειγμα «Κατευθυντήριες οδηγίες για την εξ' αποστάσεως μάθηση υπηρεσιών της Βιβλιοθήκης», «Πρότυπα Δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας στην Ανώτατη Εκπαίδευση» και «Κατευθυντήριες Οδηγίες για Πολυμεσικές Πηγές σε Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες ». Όπως είναι αναμενόμενο με το πέρασμα του χρόνου και για την κάλυψη των νέων αναγκών που θα παρουσιαστούν τα πρότυπα και οι κατευθυντήριες οδηγίες της ACRL θα εξελιχθούν, για να ανταπεξέλθουν στις νέες ανάγκες.

---

⁴American Library Association. (2009). *Association of College and Research libraries*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από www.ala.org.

9.2 SCONUL

Το επόμενο πρότυπο και ο τρόπος λειτουργίας που θα μελετήσουμε αφορούν την SCONUL η οποία στοχεύει να παρέχει όσο το δυνατό καλύτερες υπηρεσίες στις Βιβλιοθήκες τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και σε εθνικές Βιβλιοθήκες. Στα πλαίσια αυτού του στόχου εξέδωσε ένα λεπτομερή οδηγό ο οποίος περιλαμβάνει τις πληροφοριακές δεξιότητες στην ανώτατη εκπαίδευση (Οκτώβριος 1999).

Σ' αυτό τον οδηγό γίνεται προσπάθεια να διευκρινιστεί η έννοια των πληροφοριακών δεξιοτήτων (information skill) και να γίνει σαφής η διαφορά τους με τις δεξιότητες που σχετίζονται με τη χρήση των ηλεκτρονικών υπολογιστών (IT skills). Από τα παραπάνω προκύπτουν δύο κατηγορίες φοιτητών, α) οι πληροφορικά ικανοί και β) οι πληροφορικά εγγράμματοι. Τα πρότυπά της βρίσκουν εφαρμογή στο Ηνωμένο Βασίλειο και την Ιρλανδία τα οποία είναι μέλη. Παρόλα αυτά για να γίνει κάποιος μέλος θα πρέπει να ανήκει σε κάποια από τις παρακάτω κατηγορίες, πανεπιστήμια, όργανα που είναι μέρος ενός ομοσπονδιακού πανεπιστημίου (υπό ορισμένους όρους), όργανα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, χρηματοδοτικοί οργανισμοί τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και εθνικές Βιβλιοθήκες. Προκειμένου να επωφεληθούν οι Βιβλιοθήκες μέλη και πάνω από όλα οι χρήστες της, η SCONUL συμπεριλαμβάνει στους στόχους της την προώθηση της διανομής και της ανάπτυξης μιας σωστής πρακτικής. Επιδιώκει επίσης να επηρεάσει τους πολιτικούς φορείς να ενθαρρύνουν τη συζήτηση και να προωθήσει το κοινωνικό στάτους των μελών της.

Οι πληροφοριακές δεξιότητες σχετίζονται με τις βασικές ικανότητες χειρισμού των ηλεκτρονικών υπολογιστών, με τα λογισμικά και με τη χρήση δικτύων. Σύμφωνα με τον οδηγό που αναφέρθηκε παραπάνω διαπιστώθηκε πως οι φοιτητές χρησιμοποιούν πλέον το διαδίκτυο σαν πρώτη πηγή πληροφόρησης. Παρακάτω παρουσιάζονται οι ικανότητες που πρέπει να έχει κάποιος προκειμένου να οριστούν οι πληροφοριακές δεξιότητες:⁵

---

⁵Society of College, National and University libraries . (2008). *Society of College, National and University libraries*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από www.sconul.ac.uk.

- Η ικανότητα να αναγνωρίζει κάποιος την ανάγκη για πληροφόρηση.
- Η ικανότητα να διαχωρίζει τους τρόπους με τους οποίους μπορεί να καλυφτούν τα κενά στην πληροφόρηση.
- Η ικανότητα να κατασκευάζει στρατηγικές για να εντοπίζει τις πληροφορίες.
- Η ικανότητα να εντοπίζει και να έχει πρόσβαση στην πληροφόρηση.
- Η ικανότητα να συγκρίνει και να αξιολογεί τις πληροφορίες που ανακτήθηκαν από τις διάφορες πηγές.
- Η ικανότητα να οργανώνει τις εφαρμογές και να μεταδίδει τις πληροφορίες στους άλλους με τον κατάλληλο τρόπο.
- Η ικανότητα να συνθέτει και να κατασκευάζει πάνω στην υπάρχουσα πληροφόρηση βοηθώντας στην παραγωγή νέας γνώσης.

Τέλος καλό θα ήταν να σημειωθεί πως τα πρότυπα πληροφορικών δεξιοτήτων παρουσιάζονται σε δύο στάδια: Πρώτο στάδιο: αποκτώνται βασικές δεξιότητες που σχετίζονται περισσότερο με τις ακαδημαϊκές ανάγκες των φοιτητών και ονομάζονται *study skills*, Δεύτερο στάδιο: ολοκληρώνεται η απόκτηση όλων των ικανοτήτων και οι φοιτητές μπορούν να παράγουν νέα γνώση.

Η SCONUL διερευνά σε βάθος όλα τα θέματα με τα οποία καταπιάνεται με τη βοήθεια εξειδικευμένων ομάδων που έχει στο δυναμικό της. Για κάθε θέμα που βγάζει παρέχει στα μέλη της την απαραίτητη εισαγωγή, κάνει συνδέσεις μέσω συνδέσμων με άλλα σχετικά έγγραφα και δημοσιεύσεις που έχουν κοινό περιεχόμενο ενώ τέλος για περισσότερη βοήθεια παραπέμπει το κοινό σε επικοινωνία με την αρμόδια ομάδα. Οι παροχές της σχετίζονται με τις παρακάτω υπηρεσίες *e- learning*, *e-search*, *human resources*, *information literacy*, *performance improvement*, *scholarly communications*, *space planning*.

Στις παροχές της έρχονται να προστεθούν τα κοινά σχέδια πρόσβασης και δανεισμού για τους χρήστες Βιβλιοθηκών, οι εργασίες για να βελτιώσει τις δεξιότητες χειρισμού πληροφοριών, οι πολιτικές τιμολόγησης με τη βοήθεια των εκδοτών, δίνει κίνητρα στο προσωπικό της με στόχο να επιτύχει τη μέγιστη απόδοση, συλλέγει και δημοσιεύει τις στατιστικές από τις Βιβλιοθήκες μελών της επιτρέποντας την αξιολόγηση και άλλη συγκριτική ανάλυση.

9.3 ANZIIL

Το ινστιτούτο Πληροφοριακής Παιδείας της Αυστραλίας και Νέας Ζηλανδίας είναι ένας οργανισμός που προωθεί την Πληροφοριακή Παιδεία στην εκπαιδευτική διαδικασία. Υποστηρίζει οργανώσεις, Ιδρύματα και ιδιώτες για την προώθηση της Πληροφοριακής Παιδείας και ειδικότερα την ενσωμάτωση της στην συνολική εκπαιδευτική διαδικασία. Το ινστιτούτο αναγνωρίζει, διευκολύνει, ενθαρρύνει και υποστηρίζει τις καλύτερες πρακτικές της Πληροφοριακής Παιδείας μέσω:⁶

- Επαγγελματικής Ανάπτυξης
- Προώθησης, Εμπόριο, Υπεράσπισης
- Έρευνας

Η Anziil το 2004 δημιούργησε έναν οδηγό προτύπων Πληροφοριακής Παιδείας με τίτλο: “Australian and New Zealand information literacy framework: principles, standards and practices”. Ο οδηγός αυτός είναι βασισμένος στα πρότυπα της ACRL.

Παρακάτω θα παρουσιαστούν οι τρεις οι βασικοί στόχοι του Anziil:⁷

1. Ευρέως προσβάσιμα, επαγγελματικά, αναπτυξιακά προγράμματα και δραστηριότητες.
  - Παροχή σεμιναρίων και εργαστηρίων.
  - Συντονισμός και καθοδήγηση της διαμεσολάβησης και / ή πρακτικής άσκησης.
  - Παράδοση και το συντονισμός των ANZIIL (Immersion Program).
  - Οργάνωση των προσκεκλημένων διαλέξεων.
  - Απονομή των υποτροφιών και / ή επιδοτήσεις.
  - Χρησιμοποίηση των ευέλικτων μηχανισμών παράδοσης.
2. Συγκεντρωμένες πρωτοβουλίες για την προώθηση, την υπεράσπιση και την εμπορία της Πληροφοριακής Παιδείας και εκπαίδευσης.⁸
  - Συνεργασία / εταιρική σχέση με τις βασικές ομάδες.
  - Παροχή επαγγελματικής ανάπτυξης για συμμετοχή, σε όλους τους τομείς.

---

⁶Australian and New Zealand Institute for Information Literacy . (30 Οκτωβρίου, 2008). *Australian and New Zealand Institute for Information Literacy*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από www.anziil.org.

⁷Όπως παραπάνω

⁸Όπως παραπάνω

- Εγκατάσταση της αναγνώρισης / ανάθεση προγραμμάτων.
- Ανάπτυξη ενός σχεδίου marketing.
- Ανάπτυξη ενός ANZIIL Statement of Purpose
- Συνεχή εξέταση και τη συντήρηση των προτύπων Πληροφοριακής Παιδείας.
- Ανάπτυξη και συντήρηση της ιστοσελίδας του Anziil.
- Εξασφαλίζει ότι η Πληροφοριακή Παιδεία αναγνωρίζεται ως ένα κρίσιμο στοιχείο της διδασκαλίας και της μάθησης της πολιτικής και της πρακτικής.
- Εγκατάσταση των διαδικασιών διασφάλισης της ποιότητας.

3. Σχετική έρευνα που αφορά την Πληροφοριακή Παιδεία και την πρακτική της εκπαίδευσης.

- προσδιορισμό των βασικών τομέων έρευνας για μελλοντική εξέταση
  - Η συγκριτική αξιολόγηση του σχεδίου
  - CAUL IL Assessment Project
- Διευκόλυνση της δημοσίευσης της Πληροφοριακής Παιδείας που σχετίζεται με την έρευνα και την πρακτική.

Παρά το γεγονός ότι τα πρότυπα αναφέρονται κατά κύριο λόγο σε ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες δεν έχουν δημιουργηθεί αποκλειστικά γι' αυτές.

Τα πρότυπα της ANZIIL αναφέρονται σε έξι βασικούς κανόνες που έχουν καθοριστεί από το Ινστιτούτο Πληροφοριακής Παιδείας της Αυστραλίας και της Νέας Ζηλανδίας. Οι προδιαγραφές τους βασίζονται σε τέσσερις θεμελιώδεις αρχές που είναι οι εξής:⁹

- Ότι οι πληροφοριακά εγγράμματοι άνθρωποι ασκούν ανεξάρτητη μάθηση μέσα από την κατασκευή νέων εννοιών, την κατανόηση και την γνώση.
- Αντλούν ικανοποίηση από τη χρήση πληροφοριών με σοφία.
- Ατομικά και συλλογικά για την αναζήτηση και χρήση πληροφοριών για τη λήψη αποφάσεων και την επίλυση προβλημάτων, προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα προσωπικά, επαγγελματικά και κοινωνικά θέματα.
- Να αποδείξει την κοινωνική ευθύνη μέσα από μια δέσμευση για τη δια βίου μάθηση και τη συμμετοχή της κοινότητας.

---

⁹ Australian and New Zealand Institute for Information Literacy. (30 Οκτωβρίου, 2008). *Australian and New Zealand Institute for Information Literacy*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από www.anziil.org.

Το βασικό πλαίσιο των έξι προδιαγραφών που στηρίζουν την απόκτηση της Πληροφοριακής Παιδείας για ένα άτομο είναι:¹⁰

1. Να αναγνωρίζει την ανάγκη για ενημέρωση και καθορίζει τη φύση και την έκταση των πληροφοριών που απαιτούνται.
2. Να κρίνει τις αναγκαίες πληροφορίες αποτελεσματικά και αποδοτικά.
3. Να αξιολογεί κριτικά την διαδικασία αναζήτησης πληροφοριών.
4. Να διαχειρίζεται τις πληροφορίες που συλλέγονται ή δημιουργούνται.
5. Να εφαρμόζει νέες πληροφορίες για την κατασκευή νέων εννοιών ή τη δημιουργία νέων αντιλήψεων.
6. Να χρησιμοποιεί τις πληροφορίες με κατανόηση και να αναγνωρίζει τα πολιτιστικά, ηθικά, οικονομικά, νομικά και κοινωνικά ζητήματα που αφορούν τη χρήση της πληροφορίας.

Ολοκληρώνοντας το κεφάλαιο των προτύπων παρατηρείται ότι το πρότυπο δεξιοτήτων της Acrl είναι αυτό το οποίο λειτούργησε ως βάση/ πρότυπο για τη δημιουργία κάποιων βασικών ενοτήτων και στα άλλα δύο πρότυπα Anziil και Sconul.

Στο σημείο αυτό ολοκληρώθηκε το πρώτο μέρος της εργασίας το οποίο αφορούσε στην προσέγγιση και την κατανόηση της Πληροφοριακής παιδείας από διάφορες πλευρές. Στο δεύτερο μέρος ακολουθούν η κατάσταση που επικρατεί σε Πανεπιστήμια και ΤΕΙ (Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα) και πιο συγκεκριμένα στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (ΠΑ.ΜΑΚ.) και το Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης (Α.Τ.Ε.Ι.Θ.)

---

¹⁰<http://oil.otago.ac.nz/oil/index/ANZIIL-Standards.htm>

ΜΕΡΟΣ Β΄

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ ΣΤΙΣ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ

Οι ελληνικές ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες έχοντας διαπιστώσει τη σημασία και την ανάγκη για συνεχή εκπαίδευση και υποστήριξη των χρηστών, προχώρησαν στην ανάπτυξη προγραμμάτων που ως στόχο έχουν την εξοικείωση των χρηστών με το υλικό και τις υπηρεσίες που προσφέρουν. Ιδιαίτερα, οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες για να έχουν τον κεντρικό ρόλο στην εκπαίδευση θα πρέπει να προσαρμοστούν και να ανταποκριθούν στα νέα δεδομένα της τεχνολογίας, σύμφωνα πάντα με τις ανάγκες των χρηστών. Έτσι, πρωταρχικό ρόλο παίζει η ανάδειξη της Πληροφοριακής Παιδείας για την πρόσβαση των χρηστών σε τέτοια προγράμματα, τα οποία προωθούνται από τις Βιβλιοθήκες μέσω των ιστοσελίδων τους. Μ' αυτό τον τρόπο επιτυγχάνουν την ενημέρωση των χρηστών σε όλα τα επίπεδα.

Τα επίπεδα συνεργασίας ανάμεσα στους βιβλιοθηκονόμους και τα ακαδημαϊκά τμήματα διαφέρουν όπως είναι φυσικό μεταξύ των Ιδρυμάτων, πολλές φορές αυτό συμβαίνει και μέσα στο ίδιο το Ίδρυμα. Κάθε πανεπιστημιακή Βιβλιοθήκη ορίζει διαφορετικά κριτήρια με βάση τα οποία θα οργανωθεί η ίδια, άλλα και το υλικό που θα παρέχει στους χρήστες της. Παρακάτω θα ακολουθήσουν αναλυτικά προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας ελληνικών ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

Πριν όμως καταγραφούν οι προσπάθειες των ελληνικών ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών στα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας αξίζει να γίνει μία συνοπτική αναφορά στα Πανελλήνια Συνέδρια που διοργανώνουν οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες με το συγκεκριμένο θέμα.

Αναμφισβήτητα, τα ακαδημαϊκά συνέδρια ή συμπόσια που διοργανώνονται με θέμα τη Βιβλιοθήκη, είναι μία καλή ευκαιρία για τους βιβλιοθηκονόμους αφενός να συζητήσουν τις νέες εξελίξεις στο τομέα τους και να μελετήσουν τα ήδη υπάρχοντα δεδομένα και αφετέρου να προσφέρουν στην επιστήμη τους ολοένα και περισσότερες

ιδέες που θα εισχωρήσουν στη βιβλιοθηκονομία με απώτερο σκοπό την ανάπτυξη του επαγγέλματος.

Σκοπός του κεφαλαίου είναι να διαπιστωθεί κατά πόσο οι Έλληνες βιβλιοθηκονόμοι ασχολούνται με την Πληροφοριακή Παιδεία, συμπεριλαμβάνοντας την σαν υπηρεσία εκπαίδευσης για τους χρήστες τους.

- Κωστάκη, Α. (2001). Στο 10^ο Συνέδριο ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών με τίτλο «Το μάνατζμεντ στις ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες» που διεξάχθηκε στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας παρουσίασε το θέμα «Πληροφορητικός γραμματισμός: Δημιουργώντας αυτόνομους και κριτικούς διαχειριστές της πληροφόρησης για τον 21^ο αιώνα». Στην ομιλία αυτή αναλύθηκε ο όρος του πληροφοριακού γραμματισμού και ο επηρεασμός του από τις προκλήσεις του διαδικτύου και επισημάνθηκε η μεγάλη προσφορά των Βιβλιοθηκών για να γίνουν οι χρήστες τους «πληροφορικά εγγράμματοι». Επιπλέον, παρουσιάζονται και οι τρόποι που πρέπει να ακολουθήσει ένας βιβλιοθηκονόμος ώστε να εκπαιδεύσει σωστά τους χρήστες του.
- Νικητάκης, Μ., Σίτας, Α., Πιτηκάρης, Θ. & Παπαδουράκης, Γ. (2004). Το επόμενο συνέδριο στο οποίο αναφέρθηκε η Πληροφοριακή Παιδεία ήταν το 13^ο με τίτλο «Μετα-Βιβλιοθήκες: οι Βιβλιοθήκες μετά το διαδίκτυο και τον Παγκόσμιο ιστό: προς μία νέα λογική συγκρότησης, λειτουργίας και εργαλείων». Το συνέδριο έλαβε χώρα στο Ιόνιο Πανεπιστήμιο και οι τέσσερις ομιλητές αναφέρθηκαν στο θέμα «Πληροφοριακή Παιδεία και αυτοδύναμη μάθηση». Την εισήγησή τους αποτελούσε μία έρευνα που διεξάχθηκε με σκοπό να διαπιστωθεί εάν οι ελληνικές ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες προσφέρουν προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας στο κοινό τους. Τέλος παραθέτονται τα συμπεράσματα της έρευνας καθώς και οι τρόποι για το πώς πρέπει να σχεδιάζεται ένα πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας.

- Στο 16^ο συνέδριο με τίτλο «Ο ανθρώπινος παράγοντας στη διαμόρφωση της σημερινής και της μελλοντικής Βιβλιοθήκης που διεξάχθηκε στον Πειραιά, παρουσιάστηκαν τρία θέματα που αφορούσαν την Πληροφοριακή Παιδεία.
  - 1) Νικητάκης, Μ. (2007). «*Διδάσκοντας Πληροφοριακή Παιδεία*». Το θέμα της εισήγησης περιλάμβανε το περιεχόμενο που πρέπει να έχει ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα καθώς και τις εκπαιδευτικές τεχνικές που είναι περισσότερο αποτελεσματικές στα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας.
  - 2) Κορομπίλη, Σ., Μάλλιαρη, Α. & Χριστοδούλου, Γ.(2007). Τίτλος της εισήγησης είναι «*Η συμβολή των βιβλιοθηκονόμων στην Πληροφοριακή Παιδεία*» όπου αναλύθηκε η σημασία της συμβολής του βιβλιοθηκονόμου στα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας καθώς και οι απαιτούμενες δεξιότητες που πρέπει να κατέχει ο επαγγελματίας της πληροφόρησης. Κατά την διάρκεια της ομιλίας παρουσιάστηκε και μία έρευνα που πραγματοποιήθηκε σε Βιβλιοθήκες πανεπιστημίων της Ελλάδος και της Κύπρου για τη συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων στα προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών.
  - 3) Μάλλιαρη, Α. & Νίτσος, Η. (2007). Το θέμα τους αφορούσε την «*Συμβολή προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας στην εκπαιδευτική διαδικασία*» όπου παρουσιάστηκε το πρόγραμμα Πληροφοριακού Γραμματισμού Ωρίων που δημιούργησε το Α.Τ.Ε.Ι.Θ
- Λαφτσίδου, Μ., Κώτσιος, Π. , Σαραγιαννίδου, Β. , Χατζηχρήστος, Α. , Ζιώγα, Χ. & Ξενίδου-Δέρβου, Κ. (2008). Στο 17^ο συνέδριο με τίτλο «*Η αξιολόγηση των Βιβλιοθηκών ως στοιχείο ποιότητας των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων*» που πραγματοποιήθηκε στα Γιάννενα, παρουσιάστηκε θέμα ως «*Πληροφοριακή Παιδεία: Έρευνα στους πρωτοετείς φοιτητές του Α.Π.Θ.*» η έρευνα τους αποσκοπούσε στο να διαπιστωθεί αν οι πρωτοετείς χρηστές του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου μπορούν να πραγματοποιήσουν μία έρευνα και με ποιο τρόπο.

Παρακάτω, θα συνεχιστεί η βιβλιογραφική επισκόπηση του 1^{ου} Επιστημονικού Συμποσίου που πραγματοποιήθηκε στο Βόλο το Δεκέμβριο του 2008. Το θέμα του συμποσίου ήταν “ Πληροφοριακή Παιδεία και Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση: Η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών”.

- Πολυμεράκη, Φ. (2008). Ο τίτλος της εισήγησης είχε θέμα “*Πληροφοριακή Παιδεία και Ελληνική Ανώτατη Εκπαίδευση: Η περίπτωση του Πανεπιστημίου Μακεδονίας*”. Πρόκειται για την περιγραφή της μεθοδολογίας που ακολούθησαν οι αρμόδιοι στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, ώστε να ολοκληρώσουν το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας “Ανευρίσκω = Αναζητών – Βρίσκω – Σκέπτομαι”. Επισημαίνουν τους στόχους του έργου τους και αναλύουν την έρευνα που πραγματοποίησαν σε 4.000 φοιτητές και είχε διάρκεια απο το 2000 έως το 2008.
- Κόκκινος, Δ., Παπαδάτου, Ε. & Σισαμάκη, Ν. (2008). Τίτλος της ομιλίας “*Η Πληροφοριακή Παιδεία και Εκπαίδευση Χρηστών στη Κεντρική Βιβλιοθήκη του ΕΜΠ*”, όπου περιγράφονται οι τρόποι συμμετοχής στα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας στο Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο. Πιο αναλυτικά παρουσιάζονται τα σεμινάρια που διεξάγονται, τα tutorial, οι έντυποι ή ηλεκτρονικοί οδηγοί και το help-desk καθώς και τα ερωτηματολόγια αξιολόγησης ηλεκτρονικών πηγών.
- Βαρδακώστα, Ι. (2008). Στην ομιλία με θέμα “*Σχέση Εκπαίδευσης χρηστών και Πληροφοριακής Παιδείας: η περίπτωση της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου*” παρουσιάζεται η σχέση μεταξύ της εκπαίδευσης χρηστών και της Πληροφοριακής Παιδείας, οι διαφορές τους, και επιπλέον περιγράφεται το πρόγραμμα εκπαίδευσης χρηστών που παρέχει η Βιβλιοθήκη του Κέντρου Πληροφόρησης του Χαροκοπείου Πανεπιστημίου.
- Νικητάκης, Μ. & Παμπουχίδου, Α. (2008). Η δεύτερη συνεδρία ξεκινάει με το θέμα “*Πληροφοριακή Παιδεία σε περιβάλλον απόστασης: βασικές αρχές και παιδαγωγικά ζητήματα*”. Στην ομιλία αυτή γίνεται μια αναφορά στο νέο τρόπο παροχής εξ’ αποστάσεως εκπαίδευσης μέσω των Web Based Training. Ορίζονται τα πλεονεκτήματα και τα μειονεκτήματα του καινούργιου τύπου εκπαίδευσης καθώς και οι βασικές αρχές που θέτουν το σχεδιασμό μιας ιστοσελίδας με τη βοήθεια των εργαλείων αυτών. Επιπλέον, επισημάνονται και τα παιδαγωγικά ζητήματα που αφορούν στην επίδραση των τεχνολογιών στη μάθηση.
- Νίτσος, Η. & Μάλλιαρη, Α. (2008). Στην ομιλία αυτή με τίτλο “*«Ωρίων»: online πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού*” παρουσιάζονται οι ενότητες, οι στόχοι και η λειτουργία του on-line αυτού προγράμματος καθώς και οι στόχοι δημιουργίας του.

- Κανάκη, Χ. (2008). Το θέμα της εισήγησης ήταν “ *Η Πληροφοριακή Παιδεία όχημα για την ουσιαστική διασύνδεση των Βιβλιοθηκών με την εκπαιδευτική διαδικασία*” και το αντικείμενο της ομιλίας είναι η Πληροφοριακή Παιδεία στο ελληνικό Ακαδημαϊκό περιβάλλον. Πιο αναλυτικά αναφέρεται στο εννοιολογικό ζήτημα που έχει προκύψει γύρω από το θέμα της Πληροφοριακής Παιδείας και επιπλέον τονίζονται κάποια δεδομένα από το Πάντειο Πανεπιστήμιο σε σχέση των φοιτητών με τη Βιβλιοθήκη καθώς και των μαθημάτων με τη Βιβλιοθήκη.
- Ευθυμίου, Φ., Κουής, Δ. & Ζιδρόπουλος, Σ. (2008). Το θέμα τους “Ερευνα για τα μέλη διδακτικού προσωπικού του Ε.Μ.Π., αναφορικά με τη χρήση της Βιβλιοθήκης και την Πληροφοριακή Παιδεία” αποτελείται από μία έρευνα για να διαπιστωθεί ο βαθμός χρήσης των «παραδοσιακών» υπηρεσιών μίας ακαδημαϊκής Βιβλιοθήκης από το διδακτικό προσωπικό, καθώς και η διερεύνηση του βαθμού συνεργασίας που θα μπορούσε να αναπτυχθεί ανάμεσα στη Βιβλιοθήκη και το διδακτικό προσωπικό, σε θέματα Πληροφοριακής Παιδείας.
- Χριστοδούλου, Γ. (2008). Τίτλος τη εισήγησης του η “*Θεματική πύλη για την Πληροφοριακή Παιδεία στην ανώτατη εκπαίδευση: η περίπτωση της ισπανικής πρωτοβουλίας e-COMS ως παράδειγμα εφαρμογής*”. Αντικείμενο του η ανάλυση ενός ακαδημαϊκού portal της Ισπανίας (e-COMS) και η αναγκαιότητα ύπαρξης παρόμοιας μαθησιακής πύλης που θα βελτιώσει τις πληροφοριακές δεξιότητες των ατόμων.
- Μπρίντζη, Χ. (2008). Ο θέμα της συγκεκριμένης εισήγησης αφορά τη “ *Πληροφοριακή Παιδεία και ελληνική πραγματικότητα: Ιδέες και προβληματισμοί που προέρχονται από τα δύο σχετικά προγράμματα της Βιβλιοθήκης του Ιδρύματος Ευγενίδου*”. Στα πλαίσια της ομιλίας αυτής παρουσιάζονται τα δύο προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας που οργανώνει η Βιβλιοθήκη του Ευγενίδου Ιδρύματος. Το ένα πρόγραμμα διεξάγεται σε συνεργασία με το Γραφείο Δικτυακής Εκπαιδευτικής Πύλης του Υπ.Ε.Π.Θ. και το άλλο πραγματοποιείται σε συνεργασία με εκπαιδευτικούς και αφορά στους μαθητές.
- Κυριακοπούλου, Χ., Πολίτης, Δ. & Δουκατά, Μ. (2008). Το αντικείμενο του θέματος τους ήταν “*Η ηθική χρήση της πληροφορίας στο περιβάλλον της Πληροφοριακής Παιδείας*”. Οι εισηγητές αναφέρονται σ’ ένα βασικό κομμάτι της Πληροφοριακής Παιδείας που είναι η ηθική. Τονίζουν τη σημασία του βιβλιοθηκονόμου για τη διδασκαλία της Πληροφοριακής Παιδείας καθώς και εξηγούν τον ορισμό της ηθικής μαζί με τους επιμέρους ορισμούς που την

αποτελούν, όπως είναι η λογοκλοπή, οι παραπομπές, τα πνευματικά δικαιώματα και η δίκαιη χρήση της πληροφορίας.

- Κορομπίλη, Σ., Μάλλιαρη, Α. & Χριστοδούλου, Γ. (2008). Η παρουσίαση με τίτλο *“Η ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας στην Ελλάδα: μια ερευνητική και θεωρητική προσέγγιση”* αποτελείται από πέντε έρευνες που η κάθε μία έχει το δικό της σκοπό. Η πρώτη έρευνα αφορά τους φοιτητές και τους καθηγητές του τμήματος Marketing του Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης με σκοπό να παράγει δεδομένα για το σχεδιασμό ενός προγράμματος Πληροφοριακής Παιδείας. Η δεύτερη έρευνα μελετά το επίπεδο δεξιοτήτων των εκπαιδευτικών του Α.Τ.Ε.Ι.Θ. αναφορικά με τη χρήση των πηγών της Βιβλιοθήκης. Η τρίτη έρευνα καταγράφει την άποψη των Ελλήνων και Κύπριων ακαδημαϊκών βιβλιοθηκονόμων για την Πληροφοριακή Παιδεία και το βαθμό συμμετοχής τους σε ανάλογα προγράμματα. Στην τέταρτη έρευνα διαπιστώνεται κατά πόσο οι φοιτητές του Α.Τ.Ε.Ι.Θ. χρησιμοποιούν τις πηγές πληροφόρησης και αν αναπτύσσουν πληροφοριακές δεξιότητες στις σπουδές τους. Η τελευταία έρευνα μελετάει το βαθμό συμβολής της Δημόσιας Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην ανάπτυξη της Πληροφοριακής Παιδείας.
- Μπαλά, Κ. (2008). Τίτλος της ομιλίας *“Θεωρίες μάθησης και διδασκαλίας, εκπαιδευτική στρατηγική και εκπαιδευτικός σχεδιασμός προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας: η περίπτωση του προγράμματος της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας”*. Στη παρούσα ανακοίνωση γίνεται μια αναφορά στα γενικά χαρακτηριστικά της Πληροφοριακής Παιδείας και επιπλέον παρουσιάζεται το σχέδιο για το νέο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας όπου αναφέρονται μόνο τα τμήματα του εκπαιδευτικού σχεδιασμού και της διδακτικής μεθοδολογίας.

Στη συνέχεια παρατίθενται αλφαβητικά οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες και περιγράφεται η συμμετοχή ή μη κάθε μιας σε προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας. Η συγκεκριμένη καταγραφή έχει πραγματοποιηθεί μελετώντας τις ιστοσελίδες όλων των ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών τόσο των πανεπιστημίων όσο και των τεχνολογικών εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων της Ελλάδος και έχει ως στόχο να εντοπίσει κατά πόσο οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες έχουν εμπλουτίσει τις ιστοσελίδες τους με υπηρεσίες Πληροφοριακής Παιδείας. Πρέπει να σημειωθεί ότι έχουν επιλεγεί μόνο οι κεντρικές Βιβλιοθήκες των Ιδρυμάτων και όχι τα παραρτήματά τους, γιατί

κατά κύριο λόγο είναι εκείνες που καθορίζουν την πολιτική που ακολουθείται.. Επιπλέον, κρίθηκε σκόπιμο να γίνει αναφορά και σε όσες Βιβλιοθήκες δεν προσφέρουν καμία εκπαίδευση στους χρήστες τους ή δεν υπάρχει σχετική αναφορά στο δικτυακό τους τόπο.

1.1 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΑΝΩΤΑΤΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

1.1 α ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Βιβλιοθήκη του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης (Α.Π.Θ.) ιδρύθηκε το 1927. Είναι η δεύτερη σε μέγεθος πανελλαδικά μετά την Εθνική Βιβλιοθήκη. Στεγάζεται σε ξεχωριστό κτίριο στο κέντρο της πανεπιστημιούπολης και μαζί με τις περιφερειακές Βιβλιοθήκες των τμημάτων και των σχολών αποτελεί το σύστημα Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ. Έχει καταγραμμένους περίπου 800.000 τίτλους βιβλίων και περίπου 300.000 τόμους περιοδικών και είναι συνδρομήτρια σε 3.500 περίπου επιστημονικά περιοδικά απ' όλο τον κόσμο.

Οι υπηρεσίες που προσφέρει είναι αντάξιες των προσδοκιών του πανεπιστημίου. Αναφορικά επισημαίνεται ότι παρέχει δύο αναγνωστήρια (φοιτητών και εκπαιδευτικών-επιστημόνων), όπου στο χώρο του επιστημονικού αναγνωστηρίου λειτουργεί ειδικός χώρος για την εξυπηρέτηση φοιτητών με προβλήματα όρασης και προσφέρεται η πρόσβαση σε κατάλληλα εξοπλισμένους Η/Υ (Ηλεκτρονικούς Υπολογιστές). Επίσης, στο χώρο της Βιβλιοθήκης λειτουργεί η κεντρική νησίδα υπολογιστών του Κέντρου Υποστήριξης Τεχνολογιών Πληροφορικής του Α.Π.Θ., η οποία παρέχει υψηλών προδιαγραφών υπηρεσίες πληροφορικής προς την Πανεπιστημιακή Κοινότητα.

Μέσω του δικτύου και συγκεκριμένα από το δικτυακό τόπο του Συστήματος Βιβλιοθηκών «Μέντωρ» από όλες σχεδόν τις περιφερειακές Βιβλιοθήκες είναι δυνατή:¹¹

- Η απευθείας σύνδεση (online) και η αναζήτηση στοιχείων στον κατάλογο βιβλίων και περιοδικών του Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, αλλά και άλλων ακαδημαϊκών και μη Ιδρυμάτων της Ελλάδας.
- Η πρόσβαση στις ψηφιοποιημένες συλλογές του Αριστοτελείου.
- Η πρόσβαση στο πλήρες κείμενο σε ένα συνεχώς αυξανόμενο αριθμό ηλεκτρονικών βιβλίων και περιοδικών (συνδρομές του Αριστοτελείου και του Συνδέσμου Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών - HEAL Link).
- Η πρόσβαση σε online βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων για όλες τις επιστημονικές περιοχές, καθώς και σε online λεξικά και εγκυκλοπαίδειες.
- Η συμμετοχή σε εκπαιδευτικά σεμινάρια που οργανώνονται με θέμα τις ηλεκτρονικές πηγές και υπηρεσίες των Βιβλιοθηκών του Αριστοτελείου.
- Η δημιουργία ηλεκτρονικών μαθημάτων από το μέλη ΔΕΠ (Διοικητικό Εκπαιδευτικό Προσωπικό) του πανεπιστημίου και η συμμετοχή των φοιτητών σε αυτά.
- Η online υποβολή πληροφοριακής ερώτησης ή αιτήματος διαδανεισμού.

Σκοπός της Βιβλιοθήκης είναι η εξοικείωση όλων των μελών της (μέλη ΔΕΠ, προπτυχιακοί & μεταπτυχιακοί φοιτητές, υποψήφιοι διδάκτορες, λοιπό προσωπικό ΑΠΘ) με τις ηλεκτρονικές πηγές και τις υπηρεσίες που διαθέτει το σύστημα Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ. Έτσι λοιπόν για την επίτευξη αυτού του σκοπού προσφέρει τις παρακάτω υπηρεσίες στο σύνδεσμό του «Εκπαίδευση χρηστών»

Σεμινάρια:

Διεξάγει δίωρα σεμινάρια με θέμα:

- Υπολογιστές και Διαδίκτυο για Αρχάριους.
- Αναζήτηση Πληροφοριών στις Ηλεκτρονικές Πηγές και Υπηρεσίες του Συστήματος Βιβλιοθηκών (Κατάλογος Βιβλιοθήκης-OPAC, Ηλεκτρονικά

---

¹¹ Σύστημα Βιβλιοθηκών Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. (2003). *Μέντωρ*. Ανακτήθηκε 22 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.auth.gr/>.

Περιοδικά πλήρους κειμένου, Ηλεκτρονικά Βιβλία, online Λεξικά, Εγκυκλοπαίδειες, Διδακτορικές Διατριβές, Ψηφιακές Βάσεις, Βιβλιογραφικές Βάσεις γενικής θεματολογίας, Ιχνηλάτης).

- Αναζήτηση Πληροφοριών σε Ηλεκτρονικές Πηγές και Υπηρεσίες του Συστήματος Βιβλιοθηκών με έμφαση σε επιμέρους τομείς των επιστημών.
- Συγκέντρωση και Διαχείριση Ηλεκτρονικής Βιβλιογραφίας μέσω του Προγράμματος RefWorks.

Προσωπική Βοήθεια:

Η Βιβλιοθήκη παρέχει βοήθεια σε όσους χρήστες το επιθυμούν ύστερα από τηλεφωνική συνεννόηση. Η βοήθεια στο γραφείο καλύπτει τις παρακάτω ενότητες:¹²

- Αναζήτηση στον ηλεκτρονικό κατάλογο (OPAC) του ΑΠΘ.
- Αναζήτηση άρθρων σε ηλεκτρονικά περιοδικά πλήρους κειμένου.
- Αναζήτηση βιβλιογραφίας σε γενικές και ειδικές βιβλιογραφικές βάσεις.

Ηλεκτρονικοί Εκπαιδευτικοί Οδηγοί:

Σε αυτό το σημείο γίνεται αναφορά σε κάποιους ηλεκτρονικούς εκπαιδευτικούς οδηγούς οι οποίοι έχουν δημιουργηθεί για να προωθήσουν την επιμόρφωση των χρηστών. Μέσα από αυτούς τους οδηγούς οι χρήστες έχουν τη δυνατότητα να κατανοήσουν και να χρησιμοποιήσουν το εύρος των ηλεκτρονικών πηγών που διαθέτει το Αριστοτέλειο πανεπιστήμιο. Δίπλα σε κάθε μια σημειώνεται η ημερομηνία της τελευταίας ανανέωσή τους, ούτως ώστε να γνωρίζει ο χρήστης, πόσο πρόσφατα άρα έγκυρα είναι τα δεδομένα:

- Ηλεκτρονικές Πηγές Α.Π.Θ. (ανανέωση Μάιος 2009).
- Διαθέσιμες πηγές και υπηρεσίες Βιβλιοθήκης του ΑΠΘ (φυλλάδιο, Μάρτιος 2009).
- Υπηρεσίες Δανεισμού σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συστήματος Βιβλιοθηκών ΑΠΘ (φυλλάδιο, Μάρτιος 2009).

---

¹² Σύστημα Βιβλιοθηκών Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. (2003). *Μέντωρ*. Ανακτήθηκε 22 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.auth.gr/>.

- Ηλεκτρονική Πληροφόρηση και Διαδανεισμός (φυλλάδιο, Απρίλιος 2009)
- Μονάδα Εκπαίδευσης και Επιμόρφωσης Χρηστών (φυλλάδιο, Μάρτιος 2009)
- CopyPaste ή CopyRight Οδηγίες για την ηθική και νόμιμη χρήση της πληροφορίας και την αποφυγή λογοκλοπής (φυλλάδιο, αναθεώρηση Μάρτιος 2009)
- AUTh Electronic Library Services & Resources: Quick Guide (leaflet, May 2008)
- Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη Α.Π.Θ Υπηρεσίες & Υλικό : Σύντομος οδηγός Χρήσης (φυλλάδιο, Σεπτέμβριος 2008)
- Ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη Α.Π.Θ Υπηρεσίες & Υλικό : Σύντομος οδηγός Χρήσης (φυλλάδιο, Νοέμβριος 2007)
- Οδηγός εύρεσης αναφορών (φυλλάδιο, Σεπτέμβριος 2008)
- Βασικές αρχές έρευνας (Τελευταία Ανανέωση: Νοέμβριος 2007)
- Αναζήτηση στον ηλεκτρονικό κατάλογο των Βιβλιοθηκών του Α.Π.Θ. (OPAC) (Τελευταία ανανέωση: Νοέμβριος 2007)
- Αναζήτηση στον «Ιχνηλάτη»
- Ιχνηλάτης (Δημιουργία ιστοσελίδας 16 Μαρτίου 2006)
- RefWorks (Ενημερωτικό φυλλάδιο από τη Μονάδα Εκπαίδευσης, Νοέμβριος 2007)
- RefWorks (Δημιουργία ιστοσελίδας 15 Δεκεμβρίου 2005)
- Αναζήτηση στη βιβλιογραφική βάση ATLA
- ΠΥΘΙΑ - Οδηγός για τους χρήστες του Συστήματος Βιβλιοθηκών ΑΠΘ (Δημιουργία ιστοσελίδας το 1999)
- OCLC FirstSearch

1.1 β ΓΕΩΠΟΝΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ

¹³Η Βιβλιοθήκη του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών (Γ.Π.Α.) ιδρύθηκε το 1945. Στόχος της είναι να αποτελεί το κέντρο της συλλογής, επεξεργασίας και διάχυσης πληροφοριών με απώτερο σκοπό την υποστήριξη του εκπαιδευτικού, επιστημονικού και ερευνητικού έργου που επιτελείται στο Πανεπιστήμιο. Η συνεχής ανάπτυξη της τεχνολογίας και η εφαρμογή της στα πλαίσια των Βιβλιοθηκών παρέχει τη δυνατότητα βελτίωσης των υπηρεσιών της, με κύριο στόχο την ικανοποίηση των πληροφοριακών αναγκών των χρηστών.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης περιλαμβάνει βιβλία που ασχολούνται κυρίως με τις παρακάτω θεματικές ενότητες: πληροφορική, οικονομία, μαθηματικά, φυσική, χημεία, γεωλογία, βιολογία, βοτανική, ζωολογία, μηχανική, γεωργία, κτηνοτροφία, ιχθυοκαλλιέργεια, μάνατζμεντ, χημική μηχανική, τεχνολογία τροφίμων κ.ά.. Πέρα από τις μονογραφίες κατέχουν επίσης μεταπτυχιακές και διδακτορικές διατριβές, βάσεις δεδομένων, οπτικοακουστικό υλικό(Ο/Α)(βιντεοταινίες, slides, cd-roms), στατιστικές εκδόσεις, χάρτες και φυσικά περιοδικά που φτάνουν τους 661 τίτλους ξενόγλωσσων επιστημονικών περιοδικών, από τους οποίους οι 208 αποτελούν τις τρέχουσες συνδρομές και 101 τίτλους ελληνικών περιοδικών με 57 τρέχουσες συνδρομές.

Στο κεντρικό μενού της ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης του Γ.Π.Α. στο σύνδεσμο Υπηρεσίες υπάρχει η «Εκπαίδευση χρηστών». Η υπηρεσία ονομάζεται «Εκπαίδευση και Υποστήριξη Χρηστών» και σκοπός της είναι να συμβάλλει και να στηρίξει σε συνδυασμό με τις υπόλοιπες παρεχόμενες από τη Βιβλιοθήκη υπηρεσίες, την αυτενέργεια των φοιτητών στη συνεχή εξάσκηση, στην επίλυση ρεαλιστικών προβλημάτων σχετικών με τον κλάδο τους (problem - based learning), στην εκπόνηση επιμέρους σύνθετων εργασιών (learning by project) στη διασύνδεση με τις επιστημονικές υπηρεσίες που προσφέρουν οι υπολογιστικές τεχνολογίες .

Για την επίτευξη του στόχου διεξάγονται σεμινάρια ενημέρωσης και εξοικείωσης των χρηστών όλης της ακαδημαϊκής κοινότητας με τις διαθέσιμες ηλεκτρονικές πηγές.

---

¹³Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών . (5 Ιουνίου, 2009). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών*. Ανακτήθηκε 22 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://library.aua.gr/>.

Απευθύνεται πιο συγκεκριμένα σε προπτυχιακούς, μεταπτυχιακούς και διδακτορικούς φοιτητές του Πανεπιστημίου καθώς και σε μέλη ΔΕΠ, ΕΕΔΠ, ΕΤΕΠ.

Τα σεμινάρια που πραγματοποιούνται είναι με την εξής θεματική κάλυψη:

- Βασικές αρχές έρευνας.
- Ηλεκτρονικός κατάλογος Βιβλιοθήκης (WebOpac) για ανεύρεση βιβλιογραφίας.
- Ηλεκτρονικά περιοδικά (e-journals) πλήρους κειμένου.
- Ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (πλήρους κειμένου και περιλήψεων).
- Θεματική πύλη γεωπονικών επιστημών.

Στα σεμινάρια αυτά μοιράζονται ενημερωτικά φυλλάδια και επιπλέον διατίθεται πρόσβαση και σε on-line tutorials. Βασική προϋπόθεση των φοιτητών είναι οι στοιχειώδεις γνώσεις των Η/Υ. Η διεξαγωγή των σεμιναρίων διαρκεί δύο ώρες και πραγματοποιούνται:

- Στο χώρο της Βιβλιοθήκης, όπου ορίζονται ομάδες των τεσσάρων ατόμων και τηρείται σειρά προτεραιότητας.
- Σε νησίδες υπολογιστών σε εργαστήρια τμημάτων κατόπιν συνεννόησης με τα μέλη ΔΕΠ.
- Στα γραφεία της υπηρεσίας.

1.1 γ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΑΝΟΙΚΤΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Στο Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (Ε.Α.Π.) λειτουργεί η εξ' αποστάσεως Βιβλιοθήκη, ονομάζεται έτσι εξαιτίας της συνολικής μορφής του ΕΑΠ, πρόκειται δηλαδή για μία εικονική Βιβλιοθήκη η οποία λειτουργεί και εξυπηρετεί τους χρήστες της μέσω του διαδικτύου.¹⁴ Κύριος σκοπός της Βιβλιοθήκης είναι η υποστήριξη των διαδικασιών της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και της έρευνας στο Ε.Α.Π. και η οργάνωση και διάθεση του παντός είδους υλικού της (έντυπο, ψηφιακό, νόμιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες δικτύου) καθώς και των υπηρεσιών της, ώστε να αποτελεί κέντρο συλλογής και διάχυσης της πληροφορίας με σύγχρονα μέσα.

---

¹⁴Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης ΕΑΠ. (2008). *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*. Ανακτήθηκε 9 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://lib.eap.gr/>.

Οι χρήστες της Βιβλιοθήκης ενημερώνονται και εκπαιδεύονται από απόσταση, αλλά και δια ζώσης, συμμετέχοντας σε ειδικά προγράμματα. Η Βιβλιοθήκη αποτελεί επίσης τόπο συλλογής ψηφιακού και έντυπου υλικού που αφορά στην εξ αποστάσεως εκπαίδευση.

¹⁵Η Βιβλιοθήκη του Ελληνικού Ανοικτού Πανεπιστημίου προσφέρει πρόσβαση στο πλήρες κείμενο 106 ηλεκτρονικών βιβλίων (e-books) μέσω της υπηρεσίας NetLibrary. Με την εξασφάλιση των τίτλων αυτών, παρέχεται ελεύθερη πρόσβαση στο πλήρες κείμενο άλλων 3.500 περίπου τίτλων. Καθώς επίσης και σε 470 ηλεκτρονικά βιβλία (e-books) και μιας ηλεκτρονικής εγκυκλοπαίδειας μέσω του Wiley Interscience. Ακόμη έχει εξασφαλίσει συνδρομές σε πολλά ηλεκτρονικά περιοδικά στους τομείς ανθρωπιστικών, κοινωνικών, θετικών και τεχνολογίας επιστημών.

Εντοπίζοντας κανείς τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης του Ε.Α.Π. παρατηρεί ότι δεν υπάρχει κάποιος σχετικός σύνδεσμος που να μας μεταφέρει σε «Εκπαίδευση χρηστών». Παρ' όλα αυτά στα πλαίσια της εκπαίδευσης των εξ αποστάσεως χρηστών της, προσφέρει οδηγούς και online εκπαιδευτικά προγράμματα (tutorials) αναφορικά με τις παρεχόμενες υπηρεσίες της.

Οι οδηγοί που παρέχονται σε ηλεκτρονική μορφή είναι οι εξής:

- Οδηγίες αναζήτησης στον Οραc.
- Οδηγίες πρόσβασης σε ηλεκτρονικές υπηρεσίες.
- Μάθετε πώς να ψάχνετε στη Heal-link.
- Μάθετε πώς να ψάχνετε στο Muse.
- Οδηγός συντόμευσης πληκτρολογίου (A.M.E.A)(Άτομα με Ειδικές Ανάγκες).
- Οδηγός για σύστημα μεγέθυνσης τεκμηρίων (A.M.E.A).
- Πως μπορώ να...

---

¹⁵ Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης ΕΑΠ. (2008). *Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο*. Ανακτήθηκε 9 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://lib.eap.gr/>.

Ηλεκτρονικά Σεμινάρια (Ψηφιακά Tutorials):

Τα σεμινάρια αυτά γίνονται μέσα από την σελίδα του Πανεπιστήμιου και είναι ήδη έτοιμα. Ο χρήστης πατώντας ένα πλήκτρο ξεκινάει την «εισήγηση», σε αυτή υπάρχουν τα βασικότερα σημεία που θα πρέπει να γνωρίζει. Με τη βοήθεια στατικών εικόνων και κειμένου δείχνουν- μαθαίνουν στους χρήστες διάφορα πράγματα για τη Βιβλιοθήκη και τη συλλογή.

1. Ενημερωτικό tutorial λειτουργίας της Εξ' αποστάσεως Βιβλιοθήκης.(δίνει στους χρήστες τη δυνατότητα να ενημερωθούν για τον τρόπο λειτουργίας και τις παρεχόμενες υπηρεσίες).
2. Tutorial Ηλεκτρονικού Καταλόγου Βιβλιοθήκης (OPAC) - Ταξιθετικού Συστήματος Dewey. (δίνει στους χρήστες τη δυνατότητα να ενημερωθούν για τον τρόπο λειτουργίας του ηλεκτρονικού καταλόγου της Βιβλιοθήκης).

Επιτόπια σεμινάρια εκπαίδευσης χρηστών:

Τα οποία έχουν σα στόχο την εξοικείωση όλων των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας, παραχωρώντας τους όλες τις διαθέσιμες ηλεκτρονικές πηγές και υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης. Ακόμη προσφέρονται κατόπιν ηλεκτρονικής αλληλογραφίας ομαδικά σεμινάρια εκπαίδευσης χρηστών στο χώρο της Βιβλιοθήκης, στην Πάτρα.

1.1δ ΔΗΜΟΚΡΙΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΡΑΚΗΣ

Το Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης ιδρύθηκε το 1973. Στην ιστοσελίδα της κεντρικής Βιβλιοθήκης δεν αναφέρεται τίποτα για την ιστορία της ούτε για την θεματική κάλυψη που εξασφαλίζει. Παρ' όλα αυτά μπορεί κανείς να κάνει αναζήτηση στον opac κατάλογο, στη Heal-link όπως και στα συστήματα Άρτεμις, Ζέφυρος, Αργώ.

¹⁶**Αρτεμης:** το σύστημα αυτό περιλαμβάνει τη γκριζα βιβλιογραφία των Βιβλιοθηκών των Πανεπιστημίων και ΤΕΙ της χώρας μας, μέσω του διαδικτύου. Όντας αρχειοθετημένα γίνονται προσπελάσιμα από τους χρήστες. Το σύστημα αυτό ενώνει κατά κάποιο τρόπο το υλικό όλων των Βιβλιοθηκών δημιουργώντας μια μεγάλη ηλεκτρονική Βιβλιοθήκη.

¹⁷**Ζέφυρος:** το σύστημα αυτό είναι μια πύλη πρόσβασης για τον εντοπισμό των διαθέσιμων βιβλίων, περιοδικών και άλλου υλικού στους καταλόγους των ελληνικών ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

¹⁸**Αργώ:** το σύστημα αυτό είναι ένα περιβάλλον ανοιχτής πρόσβασης σε βιβλιογραφικές πηγές πληροφόρησης που διατίθενται στην Ελλάδα και το εξωτερικό με δυνατότητες αναζήτησης για έμπειρους και αρχάριους χρήστες.

Σ ότι αφορά τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας, δεν γίνονται συγκεκριμένες αναφορές. Παρόλα αυτά στην ιστοσελίδα υπάρχει ένας σύνδεσμος που αναφέρεται στην ενημέρωση και την εκπαίδευση χρηστών. Στον σύνδεσμο αυτό εμπεριέχονται τα εξής στοιχεία:¹⁹

- Ξεναγήσεις στους χώρους της Βιβλιοθήκης Σχολής ή / Τμήματος και παρουσίαση της συλλογής της.
- Ενημέρωση για τον κανονισμό λειτουργίας της Βιβλιοθήκης και των υπηρεσιών που προσφέρει.
- Παρουσίαση της ιστοσελίδας της Κεντρικής Βιβλιοθήκης και των ηλεκτρονικών υπηρεσιών που παρέχονται μέσα από αυτή.
- Αναζήτηση στον Ηλεκτρονικό Κατάλογο της Κεντρικής Βιβλιοθήκης (OPAC)
- Αναζήτηση στους Ηλεκτρονικούς Καταλόγους άλλων Βιβλιοθηκών Ελλάδας - Εξωτερικού.

---

¹⁶ Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. (2006). *Κεντρική Βιβλιοθήκη Δ.Π.Θ.* Ανακτήθηκε 16 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.duth.gr>.

¹⁷ Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. (2006). *Κεντρική Βιβλιοθήκη Δ.Π.Θ.* Ανακτήθηκε 16 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.duth.gr>.

¹⁸ Εθνικό Κέντρο Διδακτορικών Διατριβών. (2006). *Η Αργώ.* Ανακτήθηκε 15 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://argo.ekt.gr>.

¹⁹ Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. (2006). *Κεντρική Βιβλιοθήκη Δ.Π.Θ.* Ανακτήθηκε 16 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.duth.gr>.

- Αναζήτηση περιοδικών, άρθρων (περιλήψεις ή / πλήρες κείμενο), βιβλίων, πρακτικών συνεδρίων και των βιβλιογραφικών τους στοιχείων σε ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων Ελλάδας - Εξωτερικού.
- Αναζήτηση βιβλιογραφίας σε εξειδικευμένες ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων

1.1 ε ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

²⁰Η Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης της Θεσσαλίας ξεκίνησε να λειτουργεί το 1988 και εντάσσεται στο πλαίσιο της ακαδημαϊκής κοινότητας του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας (Π.Θ.), διαθέτοντας ταυτόχρονα ένα μεγάλο μέρος των υπηρεσιών της (επιτόπιες και online) και στο ευρύτερο κοινό. Εδρεύει στην πόλη του Βόλου (Νομός Μαγνησίας) και λειτουργεί τα παραρτήματά της στις πόλεις ή κτιριακά συγκροτήματα της Περιφέρειας Θεσσαλίας, όπου υπάρχουν Σχολές και Τμήματα του Πανεπιστημίου. Στα παραρτήματά της συμπεριλαμβάνεται και το Λαογραφικό Κέντρο Κίτσου Μακρή (Βόλος).

Η κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας στοχεύει να αναβαθμίσει σταδιακά την πληροφοριακή υποστήριξη και εκπαίδευση των χρηστών των υπηρεσιών της.

Έτσι η πληροφοριακή εκπαίδευση των χρηστών της αποτελείται από σεμινάρια προσαρμοσμένα στις διάφορες κατηγορίες των μελών τους. Αυτές περιλαμβάνουν εκπαίδευση στο χειρισμό πληροφοριακών εργαλείων, στη στρατηγική βιβλιογραφικής αναζήτησης, καθώς και στη διαχείριση διάφορων πληροφοριακών πηγών. Τα σεμινάρια διεξάγονται στην Κεντρική Βιβλιοθήκη και τα παραρτήματά της.

Ακόμη το πανεπιστήμιο προσφέρει πληροφοριακή υποστήριξη σε κάθε χρήστη ξεχωριστά από το προσωπικό της Βιβλιοθήκης ώστε να χρησιμοποιούν τα εργαλεία για αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριακών πηγών του Ιδρύματος. Το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας προσφέρει μέσω της ιστοσελίδας του δύο ακόμη υπηρεσίες οι οποίες δεν έχουν ολοκληρωθεί και ονομάζονται:

---

²⁰ Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. (14 Αυγούστου, 2007). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*. Ανακτήθηκε 2 Οκτωβρίου, 2009, από <http://www.lib.uth.gr>.

Κεντρική Βιβλιοθήκη: Υπηρεσία (υπηρεσία σε ανάπτυξη - δεν προσφέρεται ακόμη)

Παραρτήματα Κεντρικής Βιβλιοθήκης: Δεν προσφέρεται ακόμη (η ανάπτυξη και το εύρος της παρεχόμενης υποστήριξης θα εξαρτηθεί από τον αριθμό και τη διαθεσιμότητα χρόνου του προσωπικού που στελεχώνει κάθε Παράρτημα). Η υπηρεσία δεν προσφέρεται από το Παράρτημα "Λαογραφικό Κέντρο Κίτσου Μακρή".

1.1 στ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Η ίδρυση της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων έγινε ταυτόχρονα με την ίδρυση του Πανεπιστημίου το 1964.

Η κεντρική Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου παρέχει θεματική κάλυψη για τους τομείς: μαθηματικά, φυσική, χημεία, ιατρική-βιοχημεία, θεωρητικές επιστήμες, πληροφορική, οικονομικό καθώς και γενικό πληροφοριακό υλικό.

Στις υπηρεσίες της προσφέρει «Εκπαίδευση χρηστών» όπου πραγματοποιεί ειδικά σεμινάρια. Τα σεμινάρια αυτά απευθύνονται σε όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (προπτυχιακούς/ μεταπτυχιακούς φοιτητές, ερευνητές, μέλη ΔΕΠ) και έχουν ως στόχο την ενημέρωση και εξοικείωση των χρηστών με τις - ηλεκτρονικές και μη- υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης. Χωρίζονται σε δύο επίπεδα ανάλογα με τον βαθμό εξειδίκευσης των προσφερόμενων υπηρεσιών.

Πρώτο επίπεδο:²¹

Απευθύνεται κυρίως σε φοιτητές και περιλαμβάνει τα εξής:

1. Λειτουργία και χρήση της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
2. Ηλεκτρονικός κατάλογος της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
3. Ηλεκτρονικοί κατάλογοι άλλων Βιβλιοθηκών Ελλάδας-εξωτερικού.
4. Ελληνικές ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων.
5. Διαδανεισμός άρθρων και βιβλίων.

---

²¹ Τμήμα Μηχανοργάνωσης και Τεκμηρίωσης. (2009). *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 2 Οκτωβρίου, 2009, από <http://www.lib.uoi.gr>.

Δεύτερο επίπεδο:

Απευθύνεται κυρίως σε μεταπτυχιακούς φοιτητές, ερευνητές και μέλη ΔΕΠ.

Περιλαμβάνει:

1. Λειτουργία και χρήση της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
2. Ηλεκτρονικός κατάλογος της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.
3. e-Library.
4. Ηλεκτρονικά περιοδικά.
5. Ηλεκτρονικοί κατάλογοι άλλων Βιβλιοθηκών Ελλάδας-εξωτερικού.
6. Ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων Ελλάδας-εξωτερικού γενικές και κατά γνωστικό αντικείμενο.
7. Διαδανεισμός άρθρων, βιβλίων.

1.1 ζ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Το Πανεπιστήμιο Κρήτης δέχθηκε φοιτητές κατά το ακαδημαϊκό έτος 1977-1978. Πληροφορίες σχετικά με την ίδρυση της Βιβλιοθήκης δε διατυπώνονται. Οι τοπικές συλλογές που προσφέρει πέρα από τον κατάλογο της είναι ηλεκτρονικά περιοδικά, ηλεκτρονικά βιβλία, βάσεις δεδομένων, το Ιδρυματικό Καταθετήριο E-Locus, τη ψηφιακή Βιβλιοθήκη νεοελληνικών σπουδών «Ανέμη» καθώς και το Livesearch (μία μηχανή αναζήτησης για την εύρεση πηγών στο διαδίκτυο).

Όσο αναφορά την συμμετοχή της Βιβλιοθήκης σε θέματα Πληροφοριακής Παιδείας έχει εμπλουτίσει την ιστοσελίδα της με την υπηρεσία «Πληροφόρησης και Εκπαίδευσης Χρηστών» όπου λειτουργεί γραφείο, το οποίο είναι υπεύθυνο για την εκπαίδευση των χρηστών της Βιβλιοθήκης τόσο στη βασική χρήση της όσο και στη χρήση των ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης, οι αρμοδιότητες της συγκεκριμένης υπηρεσίας είναι οι ακόλουθες:²²

- Να διαχειρίζεται την πληροφοριακή συλλογή της Βιβλιοθήκης (έντυπη και ηλεκτρονική).
- Να βοηθάει τους χρήστες στις βιβλιογραφικές και θεματικές αναζητήσεις τους

---

²² Πανεπιστημίου Κρήτης. (2007). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Κρήτης*. Ανακτήθηκε 2 Ιουλίου, 2009, από <http://www.lib.uoc.gr>.

- Να παρέχει εξειδικευμένες και έγκυρες βιβλιογραφικές και άλλες πληροφορίες στα βασικά γνωστικά αντικείμενα που καλλιεργούνται στο Πανεπιστήμιο Κρήτης, δηλαδή τις ανθρωπιστικές και τις κοινωνικές επιστήμες, τις επιστήμες αγωγής, την ιατρική και τις θετικές επιστήμες.
- Να συνεργάζεται με τα γραφεία παραγγελιών, καταλογράφησης κλπ. και συντονίζεται μαζί τους καθώς και με τις επί μέρους επιτροπές παραγγελιών των Τμημάτων, για τη χάραξη στρατηγικής ανάπτυξης των συλλογών σύμφωνα με τις ανάγκες της ακαδημαϊκής κοινότητας και τη γενικότερη πολιτική του Ιδρύματος.
- Να συγκεντρώνει τα αιτήματα των χρηστών για υλικό που δε διατίθεται από τη Βιβλιοθήκη και τα προωθεί είτε προς παραγγελία είτε προς το Γραφείο Διαδανεισμού.
- Να εκδίδει πληροφοριακά φυλλάδια -σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή- για τη Βιβλιοθήκη, τις υπηρεσίες της και το υλικό της.
- Να συνεργάζεται με το διδακτικό προσωπικό για την οργάνωση και κατάρτιση της Συλλογής Περιορισμένου Δανεισμού.
- Να συγκεντρώνει και επεξεργάζεται στατιστικά στοιχεία για τις δραστηριότητες της Βιβλιοθήκης.
- Να ξεναγεί ομάδες επισκεπτών και τους ενημερώνει για τις δραστηριότητες και τη λειτουργία της Βιβλιοθήκης.
- Να συνεργάζεται με το Τμήμα Τεχνολογιών Πληροφόρησης, Έρευνας και Ανάπτυξης για την έγκαιρη και τακτική ενημέρωση της ιστοσελίδας της Βιβλιοθήκης.
- Να οργανώνει εκθέσεις βιβλίου πάνω σε επίκαιρα ή εορταστικά θέματα.
- Να καθοδηγεί και εκπαιδεύει τους αναγνώστες στη χρήση των ολοκληρωμένων σταθμών εργασίας (integrated work stations) με τους οποίους είναι εφοδιασμένη κάθε επί μέρους μονάδα της Βιβλιοθήκης και μέσω των οποίων παρέχεται πρόσβαση:
  - στον on-line κατάλογο της Βιβλιοθήκης,
  - σε όλες τις βάσεις δεδομένων στις οποίες το Πανεπιστήμιο ή η Βιβλιοθήκη έχει πρόσβαση,
  - σε μια σειρά από ηλεκτρονικά εργαλεία με τα οποία οι χρήστες της Βιβλιοθήκης έχουν τη δυνατότητα επεξεργασίας, παραγωγής, δημοσίευσης και διάδοσης της πληροφορίας.

Εκπαιδευτικά σεμινάρια:

Τα σεμινάρια απευθύνονται σε όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας του Πανεπιστημίου Κρήτης: προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, διδακτικό προσωπικό, ερευνητές και υλοποιούνται στα παραρτήματα της Βιβλιοθήκης καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, συνοδεύονται δε από έντυπο πληροφοριακό υλικό.

Στην αρχή κάθε ακαδημαϊκού έτους η Βιβλιοθήκη καλωσορίζει τους πρωτοετείς φοιτητές και τους ενημερώνει για τις συλλογές καθώς και τις διαθέσιμες υπηρεσίες της με στο σεμινάριο «Χρήση της Βιβλιοθήκης και των ηλεκτρονικών σελίδων της» (η συμμετοχή θεωρείται προαπαιτούμενη για την εγγραφή στη Βιβλιοθήκη και την απόκτηση δικαιώματος δανεισμού).

Σε συνεργασία με τους διδάσκοντες η Βιβλιοθήκη έχει τη δυνατότητα να πραγματοποιεί σεμινάρια Αναζήτησης Βιβλιογραφίας για συγκεκριμένες θεματικές ενότητες. Τα σεμινάρια πραγματοποιούνται σε όλα τα παραρτήματα της Βιβλιοθήκης.

Στις υπηρεσίες της συμπεριλαμβάνονται και οι οδηγοί χρήσης, αυτοί παρουσιάζονται με τη μορφή συνδέσμων και στο εσωτερικό τους περιλαμβάνουν οι οδηγίες που αφορούν τον κάθε τίτλο.

Οδηγοί χρήσης:²³

Σχετικοί σύνδεσμοι:

- Βάσεις Δεδομένων (γενικές οδηγίες).
- Βάση Δεδομένων L' annee philologique.
- Βάση Δεδομένων Thesaurus linguae graecae.
- Βιβλιοθήκη & Κέντρο Πληροφόρησης.
- Βάσεις δεδομένων για τη Βιολογία.
- Ηλεκτρονικές Πηγές Πληροφόρησης για τα Μαθηματικά.
- Βάσεις δεδομένων για τη Χημεία & την Επιστήμη Υλικών.
- Ηλεκτρονικές Πηγές Πληροφόρησης για την Επιστήμη Υπολογιστών.
- Βάσεις δεδομένων για τη Φυσική.

---

²³ Πανεπιστημίου Κρήτης. (2007). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Κρήτης*. Ανακτήθηκε 2 Ιουλίου, 2009, από <http://www.lib.uoc.gr>.

- Ταξινομικό σύστημα των Επιστημών Υγείας (αγγλικά θέματα).
- Ταξινομικό σύστημα Θετικών Επιστημών.
- Υπηρεσία Διαδανεισμού.
- Ανέμη : Ψηφιακή Βιβλιοθήκη Νεοελληνικών Σπουδών.
- Βιβλιογραφίες Σεμιναρίων & Παραδόσεων: οδηγίες αναζήτησης.
- Ηλεκτρονικός Κατάλογος Βιβλιοθήκης (WebOpac).
- Συλλογές Ιατρικής Βιβλιοθήκης.
- Ταξινομικό σύστημα των Επιστημών Υγείας (ελληνικά θέματα).
- Βάσεις δεδομένων για τις Ανθρωπιστικές Επιστήμες.
- Βάσεις δεδομένων για τις Κοινωνικές Επιστήμες.
- Βάσεις δεδομένων για την Ιατρική.
- Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης Ιατρικής.
- Βάσεις δεδομένων για τις Επιστήμες της Αγωγής.
- Livesearch : συνδυαστική αναζήτηση.
- Βάσεις Δεδομένων-Πολυθεματικές.
- Ηλεκτρονικά Περιοδικά (Ενιαίος Αλφαβητικός Κατάλογος).
- Ηλεκτρονικό Αναγνωστήριο.
- Ηλεκτρονικές πηγές Πληροφόρησης για τη Χημεία..
- Ηλεκτρονικές πηγές Πληροφόρησης για την Επιστήμη & Τεχνολογία Υλικών.
- Ταξινομικό σύστημα Φυσικής & Βιολογίας.
- Ταξινόμηση και Δανεισμός στη Βιβλιοθήκη Φυσικής & Βιολογίας.

1.1 η ΠΟΛΥΤΕΧΝΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πολυτεχνείου Κρήτης (Βι.Κε.Π) ιδρύθηκε το 1977, ωστόσο η λειτουργία της ξεκίνησε το 1985 ταυτόχρονα με την εισαγωγή των πρώτων φοιτητών στο Ίδρυμα. Κύριος σκοπός της Βι.Κε.Π είναι η ενίσχυση και υποστήριξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων του Ιδρύματος, η διαχείριση, παροχή και διάθεση εξειδικευμένων πληροφοριών στην ευρύτερη εθνική αλλά και στην διεθνή κοινότητα και η ουσιαστική συμμετοχή της σε δραστηριότητες που αφορούν την παιδεία και τον πολιτισμό. Παράλληλα με την λειτουργία της υποστηρίζει το διοικητικό έργο στο Πολυτεχνείο Κρήτης και παρέχει πληροφόρηση και σε χρήστες που δεν ανήκουν στην Πολυτεχνειακή Κοινότητα. Η

Βι.Κε.Π Πολυτεχνείου Κρήτης εξελίσσει συνεχώς τις ήδη υπάρχουσες υπηρεσίες της ενώ παράλληλα αναπτύσσει νέες, πάντα με στόχο την έγκυρη και έγκαιρη πληροφόρηση του χρήστη. Συμμετέχει ενεργά σε εθνικές και διεθνείς δράσεις ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών (π.χ. Heal-Link), φροντίζει για την συνεχή επιμόρφωση του προσωπικού της και προωθεί την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στον τομέα της διαχείρισης της πληροφορίας.

Κάνοντας λοιπόν μία περιήγηση στην ιστοσελίδα παρατηρούμε πως υπάρχει ο σύνδεσμος «Εκπαίδευση Χρηστών» όπου αναφέρεται ότι οργανώνονται εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την εξοικείωση των χρηστών με τον φυσικό της χώρο και την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των διαθέσιμων πηγών πληροφόρησης, έντυπων και ηλεκτρονικών, από τους χρήστες. Τα σεμινάρια πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του έργου με τίτλο: 'Ανάπτυξη/ Αναβάθμιση Υπηρεσιών και Εμπλουτισμός της Βιβλιοθήκης του Πολυτεχνείου Κρήτης' του ΕΠΕΑΕΚ, το οποίο χρηματοδοτείται σε ποσοστό 75% από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο και κατά 25% από Εθνικούς Πόρους. Να σημειωθεί πως απευθύνονται σε όλες τις κατηγορίες χρηστών (προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές, διδακτικό και διοικητικό προσωπικό και εξωτερικούς χρήστες).

Διενεργούνται δύο κύκλοι σεμιναρίων:²⁴

1ο Σεμινάριο: Ξενάγηση στην Βιβλιοθήκη και αναζήτηση στον ηλεκτρονικό της κατάλογο.

Η ξενάγηση και το σεμινάριο αναζήτησης στον ηλεκτρονικό κατάλογο απευθύνεται κυρίως σε νέους χρήστες που θέλουν να ενημερωθούν για τις υπηρεσίες και τον τρόπο χρήσης της Βιβλιοθήκης. Οι ξεναγήσεις γίνονται ομαδικά (έως και είκοσι άτομα) και διαρκούν περίπου πενήντα λεπτά.

2ο Σεμινάριο: Σεμινάριο χρήσης ηλεκτρονικών πηγών.

Το σεμινάριο απευθύνεται κυρίως στους χρήστες που βρίσκονται στο στάδιο αναζήτησης βιβλιογραφίας για την ερευνά τους. Γίνεται παρουσίαση των βάσεων

---

²⁴Πολυτεχνείο Κρήτης . (26 Αυγούστου, 2009). *Πολυτεχνείο Κρήτης Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2009, από <http://www.library.tuc.gr>.

δεδομένων στις οποίες παρέχει πρόσβαση η Βιβλιοθήκη και του τρόπου αναζήτησης σε αυτές. Το σεμινάριο γίνεται ατομικά και διαρκεί περίπου μια ώρα.

Επιπλέον, ένα μεγάλο πλεονέκτημα της ιστοσελίδας αυτής είναι η ύπαρξη ηλεκτρονικών οδηγών βάσεων δεδομένων που αναλύουν τον τρόπο χρήσης του κάθε ιστοτόπου.

Οδηγοί Χρήσης Ηλεκτρονικών Υπηρεσιών:²⁵

- Οδηγός χρήσης της CSA (Cambridge Scientific Abstracts).
- Οδηγός χρήσης της Ei Compendex,
- Οδηγός χρήσης της Web of Science,
- Οδηγός χρήσης της Scopus,
- Οδηγός χρήσης της Emerald.

1.1 Θ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (ΠΑ.ΜΑΚ) ιδρύθηκε το 1990 και είναι μετεξέλιξη της Ανωτάτης Βιομηχανικής Σχολής Θεσσαλονίκης, η οποία ιδρυμένη από το 1948, λειτούργησε για πρώτη φορά το ακαδημαϊκό έτος 1957-58. Η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ιδρύθηκε το 1962, άρχισε όμως να λειτουργεί ως δανειστική για τους καθηγητές από το 1965.

Η Βιβλιοθήκη του ΠΑ.ΜΑΚ καλύπτει τις ερευνητικές ανάγκες των τμημάτων του Πανεπιστημίου, καθώς και όλων των χρηστών της μέσα από μια πλούσια συλλογή βιβλίων, έντυπων και ηλεκτρονικών συνδρομών σε περιοδικά, βάσεις δεδομένων, ειδικές συλλογές.

Ανήκει στην κατηγορία των Βιβλιοθηκών που προωθούν το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Με τη βοήθεια του οποίου οι φοιτητές.²⁶

---

²⁵ Πολυτεχνείο Κρήτης. (26 Αυγούστου, 2009). *Πολυτεχνείο Κρήτης Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2009, από <http://www.library.tuc.gr>.

²⁶ Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης. (2008). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2009, από <http://www.lib.uom.gr>.

- Κατανοούν τη χρήση του αυτοματοποιημένου συστήματος του καταλόγου της Βιβλιοθήκης.
- Προσδιορίζουν και αξιολογούν τις διαφορετικές πηγές πληροφόρησης που
- Βρίσκουν.
- Εστιάζουν σε ένα θέμα συγκεκριμένο.
- Εντοπίζουν υλικό που αφορά ένα συγκεκριμένο θέμα.
- Αναγνωρίζουν επιστημονικό ή όχι πληροφορικό υλικό.
- Βρίσκουν στατιστικά δεδομένα και άλλες πηγές είτε ηλεκτρονικά είτε σε έντυπο υλικό.
- Ξεπερνούν το άγχος της Βιβλιοθήκης.
- Βελτιώνουν την επικοινωνία τους με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης ζητώντας βοήθεια στις πληροφοριακές τους ανάγκες.

Ο χώρος στον οποίο αποφασίστηκε να γίνουν οι παρουσιάσεις Πληροφοριακής Παιδείας δεν είναι ο χώρος της Βιβλιοθήκης, όπως θα περίμενε κανείς, αλλά οι αίθουσες ή τα αμφιθέατρα για το εκάστοτε μάθημα και τμήμα.

Παρατηρώντας και τις υπηρεσίες των άλλων πανεπιστημίων θα διαπιστώσει κανείς ότι είναι το μόνο πανεπιστήμιο που αναφέρει στις υπηρεσίες του τον όρο «Πληροφοριακή Παιδεία». Για το λόγο αυτό θα αναλυθεί περισσότερο σε άλλη ενότητα.

1.1 ι ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Η Βιβλιοθήκη του Παντείου Πανεπιστημίου στεγάζεται στο νεοκλασικό κτίριο του πανεπιστημίου που είναι το κεντρικό και το παλαιότερο κτίριο του Πανεπιστημίου και εγκαταστάθηκε σε αυτό το χώρο το 1998 έπειτα από εργασίες αναδιαμόρφωσης του ισόγειου, που καταλάμβανε αρχικά.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης καλύπτει το ευρύ επιστημονικό πεδίο των κοινωνικών και πολιτικών επιστημών: φιλοσοφία, ψυχολογία, κοινωνιολογία, πολιτική επιστήμη, οικονομία, δίκαιο, διοίκηση και οργάνωση, ιστορία, λογοτεχνία. Επίσης, η συλλογή επεκτείνεται και σε θέματα όπως: πληροφορική, κοινωνική ανθρωπολογία, εγκληματολογία, θετικές επιστήμες, λογιστική, κ.ά. Το υλικό είναι κυρίως στην

ελληνική και αγγλική γλώσσα ενώ υπάρχει και κάλυψη της βιβλιογραφίας στη γερμανική, γαλλική και ισπανική γλώσσα.

Στην περίπτωση του Παντείου Πανεπιστημίου οργανώνονται εκπαιδευτικά σεμινάρια με στόχο την εξοικείωση των χρηστών της με το υλικό και τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης. Τα μαθήματα παραδίδονται στο χώρο σεμιναρίων που έχει η Βιβλιοθήκη και σε ώρες που επιλέγει το προσωπικό της και διαρκούν 90 λεπτά.

Είδη και περιεχόμενο σεμιναρίων:²⁷

- 1) Εισαγωγή στη χρήση της Βιβλιοθήκης: Απευθύνεται κατά κύριο λόγο στους πρωτοετείς φοιτητές και έχει σαν στόχο την εξοικείωσή τους με τη Βιβλιοθήκη ως σύνολο υλικού, οργάνωσης και διαθέσιμων υπηρεσιών. Ιδιαίτερη έμφαση δίδεται στην εκμάθηση του τρόπου έρευνας του καταλόγου (OPAC) με στόχο την επιτυχή ανάκτηση του διαθέσιμου υλικού. Προσφέρονται συνήθως στην αρχή κάθε ακαδημαϊκής χρονιάς αφού έρθουν σε συνεννόηση με τα ακαδημαϊκά τμήματα. Για τους φοιτητές ορισμένων τμημάτων η παρακολούθηση του σεμιναρίου έχει ενταχθεί στο πρόγραμμα σπουδών. Με στόχο τη διασφάλιση της παρακολούθησης του σεμιναρίου από όλα τα ενδιαφερόμενα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας, το σεμινάριο θα παρέχεται καθ' όλη τη διάρκεια του έτους σύμφωνα με το πρόγραμμα της Βιβλιοθήκης.
- 2) Εισαγωγή στη χρήση των ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης. Περιλαμβάνει περιήγηση στο δικτυακό τόπο της Βιβλιοθήκης με στόχο την εξοικείωση με τον τρόπο οργάνωσης και χρήσης των ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης. Απευθύνεται σε όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας. Οι ενδιαφερόμενοι μπορούν να δηλώσουν συμμετοχή στη Βιβλιοθήκη.
- 3) Εκπαίδευση στη χρήση βάσεων δεδομένων ή άλλων πληροφοριακών εργαλείων. Προσφέρεται στο πλαίσιο των προγραμμάτων σπουδών (προπτυχιακών και μεταπτυχιακών) των ακαδημαϊκών τμημάτων και αφορά στην εκμάθηση του τρόπου έρευνας και χρήσης βάσεων δεδομένων που επιλέγονται σύμφωνα με τις πληροφοριακές ανάγκες εξειδικευμένων γνωστικών πεδίων. Τη δεδομένη στιγμή παρέχεται σε συνεννόηση με τους διδάσκοντες του πανεπιστημίου.

---

²⁷ Πάντειον Πανεπιστήμιο. (2006). *Βιβλιοθήκη Υπηρεσία Πληροφόρησης, Πάντειον Πανεπιστήμιο*. Ανακτήθηκε 15 Ιουνίου, 2009, από <http://library.panteion.gr/>.

1.1 κ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ

Το Πανεπιστήμιο Πατρών ιδρύθηκε στην Αθήνα το 1964 και μεταφέρθηκε στην Πάτρα το 1966. Η χρονολογία ίδρυσης της Βιβλιοθήκης συμπίπτει με την ίδρυση του πανεπιστημίου. Η Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης (ΒΚΠ) είναι ανοικτής πρόσβασης και παρέχει τεκμηριωμένες πληροφορίες και υλικό σε κάθε ενδιαφερόμενο.

Η πρόσκτηση του υλικού γίνεται με γνώμονα τα αντικείμενα που διδάσκονται στο Πανεπιστήμιο Πατρών. Διατηρούνται και συλλογές γενικού πληροφοριακού υλικού (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, εγχειρίδια), μονογραφιών και περιοδικών. Επίσης, διαθέτει ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων (κειμένων, ήχων κλπ.), είτε σε online σύνδεση, είτε σε μορφή CD ROM, συλλογές ηλεκτρονικών περιοδικών και ηλεκτρονικών βιβλίων. Τέλος διατηρεί μικρότερες συλλογές υλικού διαφόρων μέσων όπως δίσκοι, κασέτες, μουσικά CD, βιντεοταινίες, φίλμς και μικρότυπα και άλλες πολυμεσικές μορφές πληροφορίας.

Ο σύνδεσμος στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης προωθεί την «Εκπαίδευση Χρηστών» και αναφέρει τα παρακάτω:

Εκπαιδευτικά σεμινάρια:²⁸

Σεμινάρια Βιβλιογραφικής Έρευνας και Τεκμηρίωσης

Σκοπός του σεμιναρίου είναι να προσφέρει τη δυνατότητα στους χρήστες, που παρακολουθούν μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών ή βρίσκονται στα πρώτα στάδια της διδακτορικής τους διατριβής, να κάνουν σωστή αναζήτηση, χρήση και εκμετάλλευση του βιβλιογραφικού υλικού για την καλύτερη, πιο ολοκληρωμένη και ταχύτερη επίτευξη του σκοπού τους.

Σεμινάρια χρήσης των ιστοσελίδων της ΒΚΠ και των ηλεκτρονικών της υπηρεσιών.

Τα σεμινάρια γίνονται καθημερινά ύστερα από συνεννόηση με το αρμόδιο προσωπικό της ΒΚΠ ανά σχολή. Τα σεμινάρια αυτά περιλαμβάνουν επίδειξη της

---

²⁸ Πανεπιστήμιο Πατρών. (2005). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης- Πανεπιστήμιο Πατρών*. Ανακτήθηκε 15 Ιουνίου, 2009, από <http://www.lis.upatras.gr>.

ιστοσελίδας της ΒΚΠ, των ηλεκτρονικών πηγών που παρέχονται στους χρήστες και οδηγίες για την αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών από αυτές. Σε κάθε σεμινάριο μπορούν να εγγραφούν μέχρι και είκοσι άτομα.

Σεμινάρια χρήσης συγκεκριμένων ηλεκτρονικών πηγών πληροφόρησης.

Σεμινάρια στην χρήση συγκεκριμένων ηλεκτρονικών πηγών μπορούν να γίνονται κατόπιν συνεννόησης με το αρμόδιο προσωπικό της ΒΚΠ. Στα σεμινάρια αυτά μπορεί κάποιος να παρακολουθήσει και να εκπαιδευτεί στον τρόπο χρήσης ή/ και αναζήτησης δεδομένων στις των παρακάτω βάσεις δεδομένων και ηλεκτρονικές πηγές και εργαλεία πληροφόρησης:²⁹

- RefWorks
- Web of Science (WoS)
- eClass
- Εκπαίδευση στη χρήση των βάσεων δεδομένων σε CD-ROMs
- Journal Citation Reports, Science Edition (JCR)
- Worldwide Standards Plus (IHS, Information Handling Services)
- Ελληνικός Οικονομικός Οδηγός (ICAP)

1.1 λ ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

Παράλληλα με την ίδρυση του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου το 1991 ιδρύθηκε και η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος, η οποία και λειτουργεί ως αυτοτελής αποκεντρωμένη υπηρεσία σε επίπεδο Διεύθυνσης.

Στο σύνδεσμο «Εκπαίδευση Χρηστών» αναφέρονται τα παρακάτω σεμινάρια:³⁰

- Πρόγραμμα Σεμιναρίων εκπαίδευσης χρηστών για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές του ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Πολιτισμός».

---

²⁹ Πανεπιστήμιο Πατρών. (2005). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης- Πανεπιστήμιο Πατρών*. Ανακτήθηκε 15 Ιουνίου, 2009, από <http://www.lis.upatras.gr>.

³⁰ Βιβλιοθήκη και κέντρο Πληροφόρησης. (5 Δεκεμβρίου, 2006). *Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο*. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2009, από <http://www.hua.gr/vivliothiki.php>.

- Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Χρηστών για τους πρωτοετείς προπτυχιακούς φοιτητές για το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009.
- Πρόγραμμα Εκπαίδευσης Χρηστών για τους πρωτοετείς μεταπτυχιακούς φοιτητές για το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009.

Επιπρόσθετα, περιλαμβάνει:

- σεμινάριο εκπαίδευσης χρηστών Βιβλιοθήκης
- οδηγός χρήσης για το Horizon
- χρήσιμες οδηγίες έρευνας
- φυλλάδιο Βιβλιοθήκης.

Στη συνέχεια παρατίθενται εκείνες οι ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στις ιστοσελίδες των οποίων δεν υπάρχουν αναρτημένες πληροφορίες σχετικά με τη διαθεσιμότητα ή μη προγραμμάτων βιβλιογραφικής εκπαίδευσης.

1. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ (<http://www.portal.lib.aegean>)
2. ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ (<http://www.iup.ionio.gr>)
3. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ (<http://www.uop.gr>)
4. ΑΝΩΤΑΤΗ ΣΧΟΛΗ ΚΑΛΩΝ ΤΕΧΝΩΝ(<http://www.library.asfa.gr>)
5. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ(<http://www.lib.uoa.gr>)
6. ΕΘΝΙΚΟ ΜΕΤΣΟΒΙΟ ΠΟΛΥΤΕΧΝΙΟ(<http://www.lib.ntua.gr>)
7. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ (<http://www.lib.aueb.gr>)
8. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΑ: Σ' αυτή την περίπτωση καλό θα ήταν να αναφερθεί πως στην ιστοσελίδα του πανεπιστημίου του Πειραιά (<http://www.lib.unipi.gr>) υπάρχει ένας σύνδεσμος για τους νέους χρήστες. Αυτός βοηθάει κάνοντας μια περιήγηση στο χώρο αλλά και μια γρήγορη επίδειξη αναζήτησης.

1.2 ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ

1.2 α ΑΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η Βιβλιοθήκη του Α.Τ.Ε.Ι.Θ. Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το 1974. Ο σκοπός ίδρυσης και λειτουργίας της είναι να εξυπηρετήσει τους στόχους του Ιδρύματος, δηλαδή τη θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση φοιτητών για την εφαρμογή επιστημονικών, τεχνολογικών, καλλιτεχνικών ή άλλων γνώσεων, καθώς και τη συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα πάνω σε θέματα τεχνολογίας. Η συλλογή και οι υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης εξυπηρετούν τις ανάγκες όλης της ακαδημαϊκής κοινότητας για πληροφόρηση, στο μέτρο που αυτές έχουν σχέση με το πρόγραμμα σπουδών του Ιδρύματος, τα ερευνητικά και ψυχαγωγικά ενδιαφέροντα των εκπαιδευτικών, καθώς και τα πολιτιστικά ενδιαφέροντα όλης της κοινότητας. Η συλλογή εμπλουτίστηκε και εμπλουτίζεται με σύγχρονο επιστημονικό υλικό, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, σύμφωνα με την πολιτική επιλογής υλικού που διαμορφώθηκε.

Έτσι συμπεραίνει κανείς ότι η περίπτωση του ΑΤΕΙ της Θεσσαλονίκης διαφέρει σε σχέση με τις άλλες Βιβλιοθήκες της χώρας αφού η ιστοσελίδα της παρέχει στους χρήστες ένα εύρος θεμάτων Πληροφοριακής Παιδείας. Στη κεντρική σελίδα (www.lib.teithe.gr) υπάρχει σύνδεσμος “Εκπαίδευση”, ο οποίος περιλαμβάνει κάποια στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην εκπαιδευτική διαδικασία των φοιτητών. Αυτά είναι:³¹

- Σεμινάρια χρήσης Βιβλιοθήκης: Κάθε εξάμηνο οργανώνεται κύκλος παρουσιάσεων, κυρίως για τους φοιτητές του πρώτου εξαμήνου, με στόχο τη γνωριμία και την εξοικείωση με το χώρο της Βιβλιοθήκης και τις υπηρεσίες που προσφέρει.
- «Ωρίων» (on-line tutorial): Ένας ηλεκτρονικός οδηγός που συμβάλλει στη μεθοδική εκπαίδευση των φοιτητών σε θέματα εντοπισμού και αξιολόγησης της πληροφορίας, συγγραφής εργασιών, λογοκλοπής και πνευματικών δικαιωμάτων.
- Εγχειρίδιο χρήσης του opac: Οδηγίες χρήσης του ηλεκτρονικού καταλόγου της Βιβλιοθήκης του Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

---

³¹ Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης. ([χ.χ.]). *Βιβλιοθήκη Α.Τ.Ε.Ι.Θ.*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από www.lib.teithe.gr.

Έτσι λόγω των πολλών εργαλείων και των διαφόρων ενοτήτων που αναφέρονται στην εκπαίδευση χρηστών και κατ' επέκταση στην Πληροφοριακή Παιδεία και τις επιδράσεις που δέχεται ολόκληρη η ακαδημαϊκή κοινότητα του ΑΤΕΙΘ, θα αναλυθεί εκτενέστερα παρακάτω.

1.2 β ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ(Κοζάνη)

Στην περίπτωση αυτού Ιδρύματος παρατηρούμε ότι δεν υπάρχουν ιδιαίτερα στοιχεία που να μας πληροφορούν για το πότε ιδρύθηκε η Βιβλιοθήκη, ακόμη δεν διευκρινίζεται η κατηγορία των χρηστών που εξυπηρετείται παρά μόνο οι στόχοι της συγκεκριμένης Βιβλιοθήκης.

Η Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας έχει ως στόχους ³²:

- Τη σωστή επιλογή, απόκτηση, διάθεση και αποτελεσματική διαχείριση του απαραίτητου υλικού, για να μπορεί κάθε φορά να υποστηρίζει τις εκπαιδευτικές, ή άλλες δραστηριότητες του ΤΕΙ.
- Την σύνταξη και προσφορά βιβλιογραφικών πληροφοριών με βάση τις ανάγκες των χρηστών της σε όλους τους τομείς.
- Τη συνεχή έρευνα και προώθηση των αναγκών των χρηστών της, με βάση τη γρήγορη ανάπτυξη της τεχνολογίας, αλλά και την εφαρμογή αυτής στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης.
- Τη συνεχή ενημέρωση για τις εξελίξεις στη βιβλιοθηκονομία και τις επιστήμες της πληροφόρησης, αλλά, και τη σωστή εφαρμογή αυτών των εξελίξεων, για καλύτερη και αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση των χρηστών της, με τον κατάλληλο εξοπλισμό.
- Την εφαρμογή των εθνικών και διεθνών προτύπων για την εναρμόνιση της λειτουργίας της με άλλες Βιβλιοθήκες σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

---

³²ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας. (Ι.χ.Ι). *Βιβλιοθήκη ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://library.teikoz.gr>.

- Την αποτελεσματική διαχείριση των οικονομικών της πόρων, αλλά, και την φροντίδα για εξασφάλιση του απαραίτητου επιστημονικού προσωπικού που θα πλαισιώνει τη Βιβλιοθήκη, για την στήριξη των τρεχουσών αλλά και μελλοντικών αναγκών που προκύπτουν σε συνάρτηση με τις προσφερόμενες υπηρεσίες.

Έτσι σύμφωνα με τους στόχους που έχει θέσει, έχει προχωρήσει στην εκπαίδευση χρηστών. Αυτή αφορά την παρουσίαση της λειτουργίας της Βιβλιοθήκης, τη χρήση του on-line καταλόγου (OPAC), των νέων ηλεκτρονικών υπηρεσιών, την εξοικείωση με τα πληροφοριακά εργαλεία και τις πηγές του διαδικτύου (βάσεις δεδομένων, ηλεκτρονικά περιοδικά & e-books, μηχανές και μετά-μηχανές αναζήτησης, δομή επιστημονικής εργασίας, κ.α.). Στο πλαίσιο αυτό, οι Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας διοργανώνουν σε τακτά χρονικά διαστήματα σεμινάρια εκπαίδευσης και επιμόρφωσης χρηστών.

1.2 γ ΤΕΙ ΛΑΜΙΑΣ

Ανατρέχοντας στην ιστορία της κεντρικής Βιβλιοθήκης του ΤΕΙ Λαμίας παρατηρείται πως είναι έργο του προγράμματος Α και Β ΕΠΕΑΕΚ, με το όνομα «Ακαδημαϊκή Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Λαμίας: Ενίσχυση και εμπλουτισμός του ΤΕΙ Λαμίας». Πληροφορίες για το πότε δημιουργήθηκε και γενικότερα στοιχεία γι' αυτή δεν υπάρχουν, τόσο στην ιστοσελίδα της ίδιας της Βιβλιοθήκης, όσο και στη σελίδα του ΤΕΙ.

Ο σκοπός, λοιπόν για τον οποίο δημιουργήθηκε η Βιβλιοθήκη είναι:³³

- Να εξασφαλίσει, να οργανώσει και να διατηρήσει το έντυπο και μη έντυπο υλικό.
- Να υποστηρίξει τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά προγράμματα του Ιδρύματος.
- Να στηρίξει τις νέες μορφές εκπαίδευσης.

---

³³ ΤΕΙ Λαμίας. (20 Οκτωβρίου, 2008). *Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Λαμίας*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.teilam.gr/>.

- Η μορφωτική και πολιτισμική εξέλιξη του προσωπικού και των σπουδαστών του ΤΕΙ Λαμίας, αλλά και του εκτός του Ιδρύματος περιβάλλοντος.

Οι κατηγορίες χρηστών, που εξυπηρετεί είναι τρεις: το εκπαιδευτικό προσωπικό, οι σπουδαστές και το διοικητικό προσωπικό του Ιδρύματος.

Η Βιβλιοθήκη παρέχει επίσης τις υπηρεσίες της και σε χρήστες συνεργαζομένων Βιβλιοθηκών, καθώς και σε άλλους (προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς σπουδαστές, καθηγητές άλλων ερευνητικών Ιδρυμάτων, ερευνητές κατοίκους ή επιχειρηματίες, επαγγελματίες της περιοχής).

Προκειμένου να συμβάλει και αυτή με τη σειρά της η ιστοσελίδα του παραπάνω Ιδρύματος εμπεριέχει στις υπηρεσίες της και την εκπαίδευση χρηστών, οι οποία πραγματοποιείται μέσω σεμιναρίων:

Τα σεμινάρια εκπαίδευσης χρηστών περιλαμβάνουν:

- Ξενάγηση στο χώρο της Βιβλιοθήκης.
- Ανάλυση της συλλογής
- Πληροφοριακό Υλικό
- Τρόπος αναζήτησης υλικού της Βιβλιοθήκης
- Τοπογραφικός κατάλογος Βιβλιοθήκης
- Νέες υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης
- Όροι δανεισμού
- Υποχρεώσεις χρηστών
- Χρήση Η/Υ

Η διάρκεια του σεμιναρίου είναι είκοσι λεπτά και ακολουθούν δέκα λεπτά συζήτησης όπου οι σπουδαστές θα μπορούν να λύνουν τις απορίες τους.

1.2 δ ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ

Η Βιβλιοθήκη του ΤΕΙ Μεσολογγίου ιδρύθηκε το 1984 και προσπαθεί να συνεισφέρει στη πνευματικό-κοινωνική ανάπτυξη και εξέλιξη των σπουδαστών, των εκπαιδευτικών, του διοικητικού προσωπικού αλλά και των κατοίκων της ευρύτερης περιοχής. Σκοπός της είναι η κάλυψη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών αναγκών προσφέροντας εξειδικευμένες υπηρεσίες μέσω της διάθεσης πληροφοριών με κάθε είδους μορφή (έντυπο, μη έντυπο υλικό).

Η Βιβλιοθήκη θεωρείται δυναμική περιφερειακή μονάδα υποστήριξης της λειτουργικότητας των τμημάτων διαθέτοντας σήμερα περίπου 20.000 τόμους βιβλίων καθώς και σημαντικό αριθμό τρεχουσών συνδρομών περιοδικού τύπου και 1 βάση δεδομένων ηλεκτρονικών περιοδικών μέσω τη Οριζόντιας Δράσης καθώς και οπτικοακουστικό υλικό: 330 CD-ROMs, δισκέτες, βιντεοκασέτες. Το υλικό αυτό που καλύπτει θεματικά όλες τις κατηγορίες της γνώσης και κυρίως τα αντικείμενα των σχολών του Ιδρύματος, βρίσκεται στη διάθεση των σπουδαστών και εκπαιδευτικών και αποτελεί εργαλείο υποστήριξης της διδασκαλίας και της έρευνας.

Στην ιστοσελίδα της αναφέρει για κάποια εκπαιδευτικά σεμινάρια τα οποία θα ξεκινούσαν στην αρχή του σπουδαστικού έτους 2008-2009 και θα απευθυνόταν σ' όλα τα μέλη της Βιβλιοθήκης (σπουδαστές- καθηγητές- υπαλλήλους). Τα σεμινάρια αυτά θα αφορούν:³⁴

- Την Εισαγωγή στις αρχές οργάνωσης και λειτουργίας της κεντρικής Βιβλιοθήκης
- Την εκμάθηση χρήσης του λογισμικού της Βιβλιοθήκης
- Την αναζήτηση σε ηλεκτρονικά περιοδικά -βάσεις δεδομένων.

---

³⁴ΤΕΙ Μεσολογγίου. (2008). *Βιβλιοθήκη Τ.Ε.Ι Μεσολογγίου*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.library.teimes.gr>.

1.2 ε ΤΕΙ ΣΕΡΡΩΝ

Η Βιβλιοθήκη του Τ.Ε.Ι. Σερρών άρχισε να λειτουργεί από το 1985. Πρωταρχικός σκοπός της Βιβλιοθήκης, είναι η υποστήριξη και η προώθηση των διδακτικών, εκπαιδευτικών και ερευνητικών διαδικασιών, οι οποίες αναπτύσσονται στα πλαίσια του προγράμματος σπουδών, μέσω της διάθεσης τεκμηριωμένης πληροφορίας σε κάθε είδους μορφή (έντυπο και οπτικοακουστικό υλικό, ηλεκτρονικά περιοδικά, νόμιμη πρόσβαση σε υπηρεσίες δικτύου κ.λπ.) με παράλληλη ενημέρωση και καθοδήγηση των χρηστών για την άμεση χρήση της και επιπλέον η συνεχής διερεύνηση τόσο των εκπαιδευτικών στόχων, όσο και του κοινωνικού ρόλου του Ιδρύματος. Σκοπός της είναι λοιπόν, εκτός από τις ανάγκες των Προπτυχιακών Σπουδαστών και των Μελών του Διδακτικού και του Διοικητικού Προσωπικού, να καλύπτει και τις ανάγκες των Ερευνητών, του "Εκπαιδευτικού Κόσμου" αλλά και της Κοινότητας γενικότερα και να συμβάλλει ουσιαστικά στην πολιτιστική και πνευματική αναβάθμιση του Νομού Σερρών.

Περιλαμβάνει στις υπηρεσίες της σεμινάρια εκπαίδευσης χρηστών Βιβλιοθήκης. Η Βιβλιοθήκη οργανώνει στις αρχές κάθε εξαμήνου κύκλους εκπαιδευτικών σεμιναρίων για όλα τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας (σπουδαστές, εξωτερικούς χρήστες και διδακτικό προσωπικό), για την αποτελεσματικότερη χρήση των υπηρεσιών της.

Η εκπαίδευση περιλαμβάνει τις παρακάτω θεματικές ενότητες:³⁵

Οργάνωση και χρήση συλλογής πληροφοριακού τμήματος:

- Πληροφοριακό Τμήμα (Έντυπες και ηλεκτρονικές συλλογές)
- Διαδανεισμός (επιστημονικών άρθρων περιοδικών και βιβλίων)
- Βάσεις δεδομένων
- Έντυπα περιοδικά και ηλεκτρονικά επιστημονικά περιοδικά πλήρους κειμένου (e-journals μέσω του Δικτύου Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών)
- Πρότυπα βιβλιογραφικών αναφορών (βιβλιογραφικές παραπομπές σε διάφορες κατηγορίες υλικού και σε δικτυακούς τόπους).

---

³⁵Τ.Ε.Ι. Σερρών. (2009). *Βιβλιοθήκη Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Σερρών*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://lib.teiser.gr/>.

Οργάνωση και χρήση συλλογής δανειστικού τμήματος:

- Δανειστικό Τμήμα
- Οργάνωση της Βιβλιοθήκης
- Κανόνες δανεισμού
- Συλλογή - αναζήτηση βιβλιογραφίας-Χρήση αυτοματοποιημένου καταλόγου (Opac) - Συλλογικοί κατάλογοι Βιβλιοθηκών

Ηλεκτρονική διαχείριση πληροφορίας:

- Βιβλιοθήκες και διαδίκτυο
- Δομή και έννοια γκρίζας βιβλιογραφίας
- Βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων / αναζήτηση μέσω Ultraset
- E-mail - Internet Μηχανές και στρατηγικές αναζήτησης

Στη συνέχεια παρατίθενται εκείνες οι Βιβλιοθήκες των Τ.Ε.Ι στις ιστοσελίδες των οποίων δεν υπάρχουν αναρτημένες πληροφορίες σχετικά με τη διαθεσιμότητα ή μη προγραμμάτων βιβλιογραφικής εκπαίδευσης.

1. ΤΕΙ ΑΘΗΝΩΝ (<http://www.library.teiath.gr>)
2. ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ(<http://www.teiep.gr>)
3. ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ(<http://www.library.teikav.edu.gr>)
4. ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ(<http://www.lib.teikal.gr>): Στην ιστοσελίδα του ΤΕΙ Καλαμάτας υπάρχει σύνδεσμος σχετικά με την εκπαίδευση των χρηστών ο οποίος όμως είναι υπό κατασκευή.
5. ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ(<http://www.lib.teither.gr>): Το ΤΕΙ Κρήτης ανήκει και αυτό στην κατηγορία των εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων τα οποία δεν περιλαμβάνουν εκπαίδευση χρηστών. Παρόλα αυτά συμπεριλαμβάνεται στις παροχές του το γραφείο προσανατολισμού στη Δια Βίου Εκπαίδευση το οποίο λειτουργεί στο πλαίσιο του προγράμματος «Ενίσχυση και εμπλουτισμός της κεντρικής Βιβλιοθήκης του ΤΕΙ Κρήτης» - ΕΠΕΑΕΚ ΙΙ, σχεδιάστηκε

προκειμένου να ανταποκριθεί στα νέα δεδομένα του εκπαιδευτικού αλλά και ευρύτερα κοινωνικού χώρου όπως αυτός διαμορφώνεται στο περιβάλλον της Ενωμένης Ευρώπης και της παγκοσμιοποίησης.

6. ΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ(<http://library.teilar.gr>)
7. ΤΕΙ ΠΑΤΡΩΝ(<http://www.lib.teipat.gr>)
8. ΤΕΙ ΧΑΛΚΙΔΑΣ(<http://www.teihal.gr>)

Συμπεράσματα

Παρατηρώντας αναλογικά τα Πανεπιστήμια και τα ΤΕΙ της χώρας που μελετήθηκαν παραπάνω διαπιστώνεται ότι τα περισσότερα από αυτά εμπεριέχουν στην ιστοσελίδα τους προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών. Για τα προαναφερθέντα προγράμματα είτε χρησιμοποιείται ο όρος «βιβλιογραφική εκπαίδευση», είτε «Πληροφοριακή Παιδεία», είτε «εκπαίδευση χρηστών». Το γεγονός αυτό δείχνει πως γίνονται προσπάθειες τόσο από την πλευρά των περισσότερων Ιδρυμάτων όσο και από τις αντίστοιχες Βιβλιοθήκες ώστε να ενταχθούν στα νέα προγράμματα και τις τεχνολογίες της εποχής. Προσπαθούν δηλαδή να καταστήσουν τους χρήστες τους πληροφοριακά εγγράμματους, και να τους δώσουν τα απαιτούμενα εφόδια. Η προσπάθεια αυτή σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ανταγωνιστεί το επίπεδο των δύο Ιδρυμάτων που θα αναλυθούν παρακάτω, τα οποία έχουν στη διάθεση τους ολοκληρωμένα προγράμματα τα οποία έχουν θέσει σε εφαρμογή.

Μελετώντας για παράδειγμα το πανεπιστήμιο Μακεδονίας παρατηρείται όπως αναφέρθηκε και παραπάνω ότι γίνεται χρήση του όρου Πληροφοριακή Παιδεία σε αντίθεση με τις υπόλοιπες Βιβλιοθήκες οι οποίες ύστερα από έρευνα που έγινε διαπιστώθηκε ότι χρησιμοποιούν έναν πιο γενικό όρο, *εκπαίδευση χρηστών*. Ακόμη παρατηρήθηκε πως ανεξάρτητα από την ορολογία που χρησιμοποιείται στις περισσότερες περιπτώσεις συμπεριλαμβάνονται οι ίδιες υπηρεσίες. Σε αντίθεση με αυτά που χρησιμοποιούν κάποιους από τους τρεις όρους υπάρχουν και οχτώ Ιδρύματα τα οποία δεν κάνουν χρήση κανενός όρου, ούτε κατατάσσουν τις υπηρεσίες τους σε κάποια κατηγορία. Από την άλλη πλευρά οι αντίστοιχες αναλογίες για τα ΤΕΙ είναι μόλις πέντε στα δώδεκα. Οι ίδιες αναλογίες ισχύουν και για τα σεμινάρια που οργανώνονται κατά καιρούς από τις Βιβλιοθήκες. Παρά τα κοινά στοιχεία που

αναφέρονται στο έντυπο και ηλεκτρονικό υλικό, τους ταξινομικούς αριθμούς και τον τρόπο που μπορούν να κινηθούν και να χρησιμοποιήσουν οι χρήστες της Βιβλιοθήκης υπάρχουν και υπηρεσίες που είναι διαφορετικές. Για παράδειγμα τα online tutorial, οι ηλεκτρονικοί οδηγοί, ανάλογα με τις ανάγκες και το μέγεθος της κάθε Βιβλιοθήκης.

Κλείνοντας το κεφάλαιο που αφορά τα γενικά χαρακτηριστικά των Βιβλιοθηκών, των βιβλιοθηκονόμων και τις προσπάθειες των Ιδρυμάτων της χώρας παρακάτω θα γίνει λεπτομερής αναφορά σε δύο είδη Βιβλιοθηκών. Η πρώτη είναι η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ενώ η δεύτερη αναφέρεται στο Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα της Θεσσαλονίκης.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2.

2.1 ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ

Το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας είναι ένα Ίδρυμα μεσαίου μεγέθους και έχει περίπου 10.000 φοιτητές. Η πρώην Σχολή Βιομηχανικών Σπουδών ιδρύθηκε το 1948 δίνοντας έμφαση στις οικονομικές, διοικητικές και κοινωνικο-πολιτικές επιστήμες. Με την ανάπτυξη νέων και την αναβάθμιση των υπαρχόντων προγραμμάτων σπουδών τόσο των προπτυχιακών τμημάτων, όσο και των μεταπτυχιακών σπουδών και την ενίσχυση της επιστημονικής έρευνας, προσπαθούν να οργανώσουν το ίδρυμά τους με τα Ευρωπαϊκά πρότυπα.

Με το πέρασμα των χρόνων και την πρόοδο της τεχνολογίας το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας προχώρησε σε ένα πρόγραμμα εκσυγχρονισμού. Αυτό επετεύχθη με τη βοήθεια ενός προγράμματος εκπαίδευσης χρηστών στο οποίο κυρίαρχο ρόλο παίζει η Βιβλιοθήκη. Το παραπάνω πρόγραμμα απευθύνεται κατά κύριο λόγο στους φοιτητές αλλά και στους εξωτερικούς χρήστες της Βιβλιοθήκης.

Η εξέλιξη της τεχνολογίας και της πληροφόρησης στη Βιβλιοθήκη, όπως είναι τα συστήματα αυτοματισμού, το δίκτυο cd-rom, η πρόσβαση σε απομακρυσμένες πηγές πληροφόρησης μέσω διαδικτύου, αλλά και ο εμπλουτισμός της συλλογής με ένα μεγάλο αριθμό πηγών πληροφόρησης σε ψηφιακή μορφή, καθιστά απαραίτητη την καθοδήγηση των χρηστών, για να μπορούν να ικανοποιήσουν γρήγορα και αποτελεσματικά τις πληροφοριακές τους ανάγκες.

Στόχος τους είναι να γνωρίσουν οι χρήστες το χώρο της Βιβλιοθήκης και στη συνέχεια τον on-line τρόπο πρόσβασης στα συστήματα της Βιβλιοθήκης. Έτσι το 1999 στα πλαίσια της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης η Βιβλιοθήκη προχωράει στη δημιουργία ενός συστήματος αυτοματισμού τον ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΣ II και στη συνέχεια την εξέλιξη αυτού σε ANEΥΡΙΣΚΩ. Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε όλους τους χρήστες (φοιτητές, καθηγητές, προσωπικό, διοικητικούς υπαλλήλους και εξωτερικούς χρήστες) και θέλει να τους διδάξει τον τρόπο με τον οποίο θα εντοπίζουν και θα χρησιμοποιούν την απαραίτητη βιβλιογραφία, τον τρόπο με τον οποίο θα κάνουν

αναζητήσεις στον κατάλογο της Βιβλιοθήκης (opac) ακόμη τον τρόπο που θα χειρίζονται τις βάσεις δεδομένων.

Οι υπεύθυνοι αυτού του πιλοτικού προγράμματος, ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ Π έχουν προσαρμόσει το πρόγραμμα αυτό στις ανάγκες κάθε τμήματος ξεχωριστά με τη δημιουργία σεμιναρίων και τη χρήση παρουσιάσεων.

Το πληροφορικό τμήμα της Βιβλιοθήκης σε συνεργασία με τη διεύθυνση αποφάσισε να γίνουν μαθήματα σε πρωτοετείς, δευτεροετείς και μεταπτυχιακούς φοιτητές. Με εξαίρεση το τμήμα μουσικών σπουδών για το οποίο τη συγκεκριμένη περίοδο η Βιβλιοθήκη δεν είχε στην συλλογή της έντυπο υλικό και κατ' επέκταση ούτε υλικό σε ψηφιακή μορφή(είχε ξεκινήσει όμως την παραγγελία σχετικού υλικού).

Οι διδάσκοντες αυτού του προγράμματος το οργάνωσαν σε δύο φάσεις, και οι δύο περιλαμβάνουν, τη βιβλιογραφική εκπαίδευση πρωτοετών και δευτεροετών φοιτητών (από το πρώτο μέχρι το τέταρτο εξάμηνο) και των μεταπτυχιακών φοιτητών του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

2.1 α ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΦΑΣΗΣ

Οι αρμόδιοι, βιβλιοθηκονόμοι αφού επέλεξαν τα μαθήματα για κάθε τμήμα προχώρησαν σε επικοινωνία με τους υπεύθυνους καθηγητές, αρχικά μέσω τηλεφώνου ενώ στη συνέχεια συναντήθηκαν με τον καθένα ξεχωριστά ύστερα από συνεννόηση. Στη συνάντηση αυτή γινόταν μια σύντομη ενημέρωση σχετικά με το πρόγραμμα της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης, τους στόχους της παρουσίασης αλλά και τα οφέλη που θα αποκομίσουν οι φοιτητές. Το μεγαλύτερο ποσοστό των καθηγητών ήταν θετικοί στην ιδέα αυτή και κατ' επέκταση στην εφαρμογή της. Αντίθετα λίγοι ήταν εκείνοι που ενώ βρήκαν την ιδέα ενδιαφέρουσα και πολύ χρήσιμη για τους φοιτητές δεν επιθυμούσαν να διαθέσουν το χρόνο της διδασκαλίας τους για την προώθηση του προγράμματος. Καλό θα ήταν να αναφερθεί ότι οι αρμόδιοι δεν αρκέστηκαν στα μαθήματα παλαιότερων εξαμήνων αλλά ήρθαν σε επαφή και με καθηγητές οι οποίοι ξεκινούσαν να διδάσκουν τα νέα μαθήματα των τμημάτων, αυτά που θα διδασκόταν για πρώτη φορά. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό πως τα μαθήματα γινόταν σε ώρες

διδασκαλίας, οι οποίες μάλιστα ήταν υποχρεωτικές. Αυτό απέβλεπε σε μεγαλύτερη προσέλευση των φοιτητών.

Στη συνέχεια θα γίνει αναφορά στο χώρο που γινόταν τα σεμινάρια αυτά. Ενώ όλοι πίστευαν πως ο χώρος διεξαγωγής τους θα ήταν η ίδια η Βιβλιοθήκη ή κάποιος συγκεκριμένος χώρος κατάλληλα εξοπλισμένος που θα ανταποκρινόταν στις απαιτήσεις των σεμιναρίων και πάνω απ' όλα του κοινού, παρατηρούμε ότι τα μαθήματα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης γινόταν στις αίθουσες ή τα αμφιθέατρα εκεί όπου γινόταν το εκάστοτε (υποχρεωτικό) μάθημα. Αυτό συνέβη γιατί οι υπεύθυνοι πίστευαν ότι η προσέλευση των φοιτητών θα ήταν μεγαλύτερη από ότι σε μια «στημένη» αίθουσα όπου η προέλευση θα ήταν προαιρετική.

Η βάση του προγράμματος μπορεί να θεωρηθεί κοινή για όλα τα προπτυχιακά τμήματα. Το σημείο που αλλάζει είναι εκείνο στο οποίο παρουσιάζεται το ταξινομικό σύστημα και προσαρμόζεται στη θεματική κατηγορία του κάθε τμήματος. Ακόμη και τα παραδείγματα που επιλέχθηκαν ήταν διαφορετικά ανάλογα με τη θεματική κατηγορία και το ενδιαφέρον κάθε τμήματος ξεχωριστά.

Ακόμα ένα σημαντικό στοιχείο που θα πρέπει να αναφερθεί είναι η διάρκεια των μαθημάτων αυτών, που αντιστοιχεί σε ένα δίωρο ανά τμήμα και ανά έτος. Σε περίπτωση που οι ενδιαφερόμενοι φοιτητές ήταν πολυάριθμοι σε ένα τμήμα τότε μοιραζόταν σε δύο γκρουπ προκειμένου να γίνει σωστή και ολοκληρωμένη δουλειά.

2.1 α1 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΠΡΩΤΟΕΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Ξεκινώντας την εκπαίδευση των πρωτοετών φοιτητών οι υπεύθυνοι της Βιβλιοθήκης ξεναγούν τους φοιτητές στο χώρο της Βιβλιοθήκης, με τη βοήθεια ενός σχεδιαγράμματος στο οποίο αναφέρονται αναλυτικά οι χώροι, οι βασικές λειτουργίες, οι υπηρεσίες, καθώς επίσης και το ωράριο που λειτουργεί.

Στη συνέχεια ακολουθεί η ενημέρωση για το υλικό που σχετίζεται με τις συλλογές, δηλαδή πόσα βιβλία είναι πληροφοριακά (εγκυκλοπαίδειες, λεξικά, μελέτες), τις συνδρομές σε περιοδικά, σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή, τις βιβλιογραφικές

βάσεις δεδομένων και τέλος το οπτικοακουστικό υλικό. Το επόμενο σημείο/ αντικείμενο παρουσίασης είναι οι ειδικές συλλογές που αφορούν τις κλαδικές μελέτες της ICAP και της IOBE (Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών), οι εισηγητικές μελέτες νόμων και οι εκδόσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης.

Έπειτα προχώρησαν στον τρόπο πρόσβασης στο υλικό της συλλογής (στο σημείο αυτό οι χρήστες καλούνται να μάθουν τις βασικές μεθόδους ούτως ώστε να μπορούν να καλύπτουν οι ίδιοι ανάγκες τους, σε θέματα πληροφόρησης μέσω υπολογιστή αλλά και στο χώρο της Βιβλιοθήκης), την εξακρίβωση της συγκεκριμένης τοποθεσίας (τη θέση του βιβλίου στο ράφι), τη διαθεσιμότητα των τεκμηρίων (αν είναι διαθέσιμα στη Βιβλιοθήκη, αν είναι δανεισμένα, αν είναι σε παραγγελία, αν είναι νεοαποκτηθέντα, αν έχουν χαθεί ή αν έχουν καταστραφεί). Το ταξινομικό σύστημα που χρησιμοποιείται στη Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας είναι της Βιβλιοθήκης του Κογκρέσου και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στη διάρκεια της ξενάγησης στις θεματικές περιοχές ανάλογα με το τμήμα που έρχεται στη Βιβλιοθήκη κάθε φορά. Επίσης, παρουσιάζεται στους φοιτητές ο τρόπος ταξινόμησης των βιβλίων στους βιβλιοστάτες προκειμένου στη συνέχεια να μπορούν μόνοι τους να εντοπίσουν το υλικό στα ράφια.. Μερικές ακόμη υπηρεσίες που παρουσιάζονται στους χρήστες είναι οι κανόνες λειτουργίας της Βιβλιοθήκης, δηλαδή ο δανεισμός, ο διαδανεισμός, η πληροφοριακή υποστήριξη, η συλλογή κρατημένων βιβλίων και την πρόσβαση σε πηγές πληροφόρησης στο διαδίκτυο.

Επιπροσθέτως, οι χρήστες αυτής της κατηγορίας παρακολούθησαν τους τρόπους αναζήτησης στον online κατάλογο: απλός τρόπος αναζήτησης (αναζήτηση με συγγραφέα, με τίτλο), σύνθετος τρόπος αναζήτησης (με λέξεις κλειδιά, με αποκοπή) και για τους δύο τρόπους αναζήτησης έχουν γίνει παραδείγματα. Τα παραδείγματα αυτά όμως έγιναν με τέτοιο τρόπο ώστε κάποιες φορές να φέρνουν το επιθυμητό αποτέλεσμα και άλλες όχι και αυτό για να κατανοήσουν οι φοιτητές την σημασία των στενότερων, ευρύτερων και συνώνυμων όρων. Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στους περιορισμούς της αναζήτησης: σε συγκεκριμένα πεδία (π.χ. τίτλο, συγγραφέα), με βάση τη μορφή του υλικού (pdf), τη γλώσσα (αγγλικά), την ανάκτηση τοπικών πληροφοριών (holdings, τοποθεσίες, αντίτυπα) και τη διαθεσιμότητα (εάν βρίσκονται σε κάποιο παράρτημα). Στο τέλος της ξενάγησης στους φοιτητές διανέμεται ένα

ενημερωτικό φυλλάδιο προκειμένου να κατανοήσουν τον ταξινομικό αριθμό και τον τρόπο εύρεσης των βιβλίων στα ράφια.

2.1 α2 BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΕΥΤΕΡΟΕΤΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Όσον αφορά την επόμενη κατηγορία, αυτή των δευτεροετών φοιτητών, παρατηρούμε ότι η εκπαίδευσή τους διαφέρει περικλείνει από αυτή των πρωτοετών. Ο χειρισμός του ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ II πλέον δε θεωρείται απαραίτητος, και αυτό γιατί το μεγαλύτερο ποσοστό των φοιτητών είτε έχει ήδη επισκεφτεί τη Βιβλιοθήκη και κατ' επέκταση έχει χρησιμοποιήσει τον κατάλογο, είτε ανήκει σε εκείνους που στο πρώτο έτος τους είχε γίνει ενημέρωση, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω.

Έπειτα από ώριμη σκέψη αποφασίστηκε από την ομάδα της Βιβλιοθήκης η κατηγορία αυτή να διδαχθεί τις ειδικές θεματικές βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων τις οποίες η Βιβλιοθήκη διαθέτει σε ηλεκτρονική μορφή. Στην ουσία πρόκειται για τη συνέχιση αυτών που διδασκόταν στο πρώτο έτος, δηλαδή ο τρόπος που κάνουν τις αναζητήσεις εμπλουτίζεται τώρα με τη χρήση των τελεστών Boolean (and, or, not) αλλά και τον προσδιορισμό του θέματος. Ακόμα έχουν την δυνατότητα να δουν αναλυτικά το λογισμικό αναζήτησης για κάθε βιβλιογραφική βάση δεδομένων (κυρίως θεματικές κατηγορίες, με ευρετήρια και με επιτομές).

Έτσι η παρουσίαση περιλαμβάνει και εδώ τρόπους αναζήτησης με λέξεις κλειδιά, αναζητήσεις μέσω ευρετηρίων, περιορισμό της έρευνας σε συγκεκριμένα πεδία, περιορισμό των αποτελεσμάτων προγενέστερης έρευνας με βάση χρονολογικά ή άλλα κριτήρια. Ακόμα εισχώρησαν στην ανάλυση των πεδίων των εγγραφών και έκαναν επιλογή από τις εγγραφές που ανακτήθηκαν, δεν έμειναν όμως εκεί αφού προχώρησαν και σε εκτύπωση και μεταφόρτωση των εγγραφών των αποτελεσμάτων, για μία ή και περισσότερες έρευνες ώσπου να γίνει αντιληπτό από όλους.

Στο τέλος αυτών των συναντήσεων στους δευτεροετείς φοιτητές μοιράστηκε ένα φυλλάδιο με οδηγίες σχετικές για τη χρήση δύο λογισμικών από αυτά που τους παρουσίασαν προηγουμένως Winspirls & Proquest (πρόκειται για λογισμικά αναζήτησης τα οποία βοηθούν τους χρήστες στις αναζητήσεις τους).

Ολοκληρώνοντας τον πρώτο κύκλο των προπτυχιακών φοιτητών συμπεραίνεται ότι το κοινό τους σημείο έγκειται στην γενική παρουσίαση των βάσεων δεδομένων και των κατηγοριών τους άλλα πάντα με κριτήριο το τμήμα και τα ενδιαφέροντά του. Καλό θα ήταν να αναφερθεί ότι για τις παρουσιάσεις και τη διδασκαλία απαραίτητος ήταν ένας προβολέας, ένας φορητός υπολογιστής και το πρόγραμμα PowerPoint το οποίο αποσκοπούσε μέσα από την κίνηση και χρώματα να κρατήσει αμείωτο το ενδιαφέρον των παρευρισκομένων.

2.1 α3 ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ

Η επόμενη και τελευταία κατηγορία φοιτητών που επιλέχθηκε για εκπαίδευση από τους αρμόδιους του προγράμματος ήταν αυτή των μεταπτυχιακών φοιτητών. Σ' αυτή τη κατηγορία παίρνουν μέρος μόνο τρία τμήματα MIS(Management of Information systems), MBA (Master in Business Administration) και το τμήμα ΟΕ (Οικονομικών Επιστημών) .

Από τα τρία τμήματα που επιλέχθηκαν η παρουσίαση πραγματοποιήθηκε μόνο στο τμήμα MIS. Κατά τη διάρκεια αυτής της συνεδρίας οι φοιτητές διδάχθηκαν το ταξινομικό σύστημα της Βιβλιοθήκης αλλά και τους τρόπους και τις στρατηγικές αναζήτησης στον online κατάλογο της Βιβλιοθήκης ΠΤΟΛΕΜΑΙΟ II. Προκειμένου να βοηθήσουν τους χρήστες, οι υπεύθυνοι τους έδωσαν ενημερωτικά φυλλάδια για τη χρήση, τη λειτουργία και την κατανόηση του ταξινομικού αριθμού και τον τρόπο εύρεσης βιβλίων με ταξινομικό αριθμό.

Στο επόμενο δίωρο που ακολούθησε το τμήμα που είχε σειρά ήταν το MBA, το οποίο όμως αναβλήθηκε λόγω της μικρής προσέλευσης των φοιτητών. Σύμφωνα με το πρόγραμμα που είχε οριστεί από τη Βιβλιοθήκη σε αυτό το δίωρο οι φοιτητές θα διδάσκονταν τα είδη των μηχανών αναζήτησης, την αξιολόγηση των πηγών αναζήτησης στο διαδίκτυο καθώς επίσης και τα κριτήρια αξιολόγησης των πηγών για μια πιο αποτελεσματική και καλά εστιασμένη έρευνα. Δυστυχώς και η προσπάθεια που έγινε με το τμήμα των οικονομικών επιστημών ήταν εν μέρει αποτυχημένη. Αν και οι φοιτητές είχαν ενημερωθεί έγκαιρα από τη γραμματεία η παρουσίαση

ακυρώθηκε, γιατί το υλικό που είχε προετοιμαστεί προς παρουσίαση είχε ενταχθεί στα μαθήματα του τμήματος και έτσι η ύλη τους ήταν γνωστή.

Σ αυτό το σημείο θα αναφερθεί ένα από τα σημαντικότερα αίτια ακύρωσης κάποιων μαθημάτων και της έλλειψης κοινού. Ενώ οι καθηγητές είχαν δώσει τη συγκατάθεσή τους για να γίνουν τα μαθήματα, οι ίδιοι δεν παραβρισκόταν στα μαθήματα όπως είχαν συνεννοηθεί με τους υπεύθυνους της Βιβλιοθήκης. Αντίκτυπος αυτού, ήταν η μείωση του κοινού. Μετά από προτροπή και προσπάθεια των διδασκόντων παρακολουθούσαν και οι ίδιοι τα μαθήματα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης για κάποιο χρονικό διάστημα. Οι υπεύθυνοι έδρασαν κατά αυτό τον τρόπο σκεπτόμενοι ότι φοιτητές βλέποντας τους καθηγητές τους εκεί το έβλεπαν ως κάτι αποδεκτό και το ενέκριναν. Αυτομάτως τα μαθήματα αυτά έπαυαν να είναι εξαναγκαστικά και δεν τους απορροφούσαν προσωπικό τους χρόνο. Σημαντικό είναι επίσης το γεγονός ότι τα τμήματα των μεταπτυχιακών πλήρωναν για την εκπόνηση του συγκεκριμένου τμήματος.

Κλείνοντας την πρώτη φάση και παρά το γεγονός ότι η Βιβλιοθήκη κατέβαλε μέγιστη προσπάθεια, δεν έλειψαν και κάποια μικρά προβλήματα, όπως τεχνικές δυσκολίες, οι οποίες σχετιζόταν με την πρόσβαση στο τοπικό δίκτυο από ορισμένες αίθουσες.

Παρακάτω παρουσιάζονται δύο πίνακες ένας για τα προπτυχιακά και ένας για τα μεταπτυχιακά τμήματα, οι οποίοι αναφέρονται στην πρώτη και δεύτερη φάση για τις οποίες έγινε αναφορά παραπάνω.

ΠΡΟΠΤΥΧΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Πίνακας 5. ³⁶ : Αναλυτικός πίνακας πρώτης φάσης για τη βιβλιογραφική εκπαίδευση προπτυχιακών φοιτητών (1999).					
Τμήμα	Υπεύθυνος καθηγητής	Μάθημα	Ημερομηνία	Διάρκεια	Αίθουσα
ΟΔΕ	κα Νικολάου	Στατιστική Ι	10/3/99	2ώρες	2
ΟΕ	Κος Οικονομίδης	Η/Υ ΙΙ	11/3/99	2ώρες	10
ΕΠ	Κος Μαργαρίτης	Οργ.Συστ. η/υ	12/3/99	2ώρες	12
ΒΣΛ	Κος Δαγδιλέλης	Αρχές Πληροφορικής	15/3/99	2ώρες	ΕΚΠ
ΚΠ	Κος Δαγδιλέλης	Εφαρμογές Πληρ. στην εκπ.(group1)	15/3/99	2ώρες	ΕΚΠ
ΚΠ	Κος Δαγδιλέλης	Εφαρμογές Πληρ. στην εκπ.(group2)	15/3/99	2ώρες	ΕΚΠ
ΛΓΧ	κος Ελευθεριάδης	Πληρ. οργάνωση επιχειρήσεων(group1)	19/3/99	2ώρες	ΕΚΠ
ΛΓΧ	κος Ελευθεριάδης	Πληρ. οργάνωση επιχειρήσεων(group2)	19/3/99	2ώρες	ΕΚΠ
ΔΕΟΠΣ	κος Καρβουναράκης	Πολιτική διπλωματική ιστορία της Ευρώπης	21/4/99	2ώρες	5

Στον παραπάνω πίνακα παρουσιάζονται το κάθε τμήμα ξεχωριστά, ο υπεύθυνος καθηγητής, το μάθημα στη διάρκεια του οποίου έγινε το μάθημα της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης, η ημερομηνία, η διάρκεια και τέλος η αίθουσα στην οποία έλαβε χώρα το κάθε μάθημα.

³⁶Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. (2006). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.uom.gr>.

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΑ ΤΜΗΜΑΤΑ

Πίνακας 6 ³⁷ : Αναλυτικός πίνακας πρώτης φάσης για τη βιβλιογραφική εκπαίδευση μεταπτυχιακών φοιτητών (1999).			
Τμήμα	Σύνολο φοιτ. που παρακολούθησαν	Υλικό που διδάχθηκε	Υλικό που διανεμήθηκε
MIS	35	PPMIS	OPR OW

Στον πίνακα που αφορά τα μεταπτυχιακά τμήματα παρουσιάζεται μόνο το τμήμα του MIS γιατί είναι αυτό που κατάφερε να ολοκληρώσει το πρόγραμμα. Έτσι στον πίνακα υπάρχουν πληροφορίες για το τμήμα, το σύνολο των φοιτητών που παρακολούθησαν τα μαθήματα, διδακτέα ύλη και τέλος το υλικό που τους δόθηκε .

2.1 β ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΦΑΣΗΣ

Η Βιβλιοθήκη μετά από την πρώτη της προσπάθεια, αποφάσισε να προχωρήσει στη δεύτερη φάση του προγράμματος βιβλιογραφικής εκπαίδευσης ακολουθώντας το ίδιο μοτίβο. Ήρθε σε επαφή με τους αρμόδιους καθηγητές και τις γραμματείες των τμημάτων, οι οποίες ενημέρωναν τους φοιτητές. Όσον αφορά τα προπτυχιακά τμήματα το πρόγραμμα που ακολουθήθηκε ήταν ακριβώς το ίδιο με μόνη διαφορά ότι διαφέρουν οι καθηγητές και οι ώρες που επιλέχθηκαν για να γίνουν τα μαθήματα. Καλό θα ήταν να αναφερθεί ότι από τα τέλη Σεπτεμβρίου (1999) ξεκίνησαν οι προετοιμασίες και για τα τμήματα Βαλκανικών, Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών για το οποίο μέχρι τότε δεν υπήρχε σχετικό υλικό στη Βιβλιοθήκη.

Όσον αφορά στα μεταπτυχιακά τμήματα σημειώθηκαν πάλι κάποιες ακυρώσεις. Στο τμήμα MIS για παράδειγμα η γραμματεία ακύρωσε το μάθημα που είχε προγραμματιστεί ενώ αντίθετα για πρώτη φορά έρχονται σε επαφή με το αντικείμενο

³⁷ Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. (2006). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.uom.gr>.

οι χρήστες που συμμετέχουν στο MBA και στο ΟΕ. Όπως αναφέρθηκε και πιο πάνω κάθε μάθημα ήταν προσαρμοσμένο στις ανάγκες του κάθε τμήματος. Έτσι τα δύο τμήματα διδάχθηκαν με τη σειρά τους ειδικά θέματα βιβλιογραφικών βάσεων δεδομένων σε ηλεκτρονική μορφή, τρόπους-στρατηγικές αναζήτησης και ανάκτησης πληροφοριών αλλά παρακολούθησαν και το λογισμικό αναζήτησης της κάθε βάσης. Ιδιαίτερη βαρύτητα δόθηκε στις βάσεις Wilson Web και Science Direct, οι οποίες δίνουν στο χρήστη την ευκαιρία να ανακτά ολόκληρα άρθρα περιοδικών. Το σύνολο των ωρών που χρειάστηκαν τα δύο τμήματα ήταν οχτώ και το χρονικό διάστημα ήταν περίπου ένας μήνας.

Μετά το πέρας κάθε συνεδρίας ο υπεύθυνος του τμήματος μοίραζε στους παραβρισκόμενους έντυπο υλικό που αφορούσε τη Winspirls και ένα ερωτηματολόγιο. Το ερωτηματολόγιο αυτό χρησίμευε στην αξιολόγηση του προγράμματος, και θα αναλυθεί παρακάτω.

2.1 β1 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ³⁸

Με την ολοκλήρωση του προγράμματος εκπαίδευσης των φοιτητών, οι υπεύθυνοι της Βιβλιοθήκης προκειμένου να το αξιολογήσουν και να το προσαρμόσουν στις μαθησιακές ανάγκες των φοιτητών, τους διένειμαν ένα ερωτηματολόγιο, κοινό για όλους ανεξάρτητα από την κατηγορία στην οποία είχαν πάρει μέρος.

Βασικός τους στόχος ήταν η αξιολόγηση του ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ II και γενικότερα του τρόπου που έγιναν τα μαθήματα, να εντοπίσουν τα σημεία στα οποία υστερεί και να απαλείψουν τα λάθη και τα προβλήματα.

Το ερωτηματολόγιο απαρτίζεται από επτά ερωτήσεις ανοιχτού και κλειστού τύπου, είναι συνοπτικό και κατανοητό από όλους ώστε να συμπληρώνεται σε σύντομο χρονικό διάστημα, με μόνα δημογραφικά στοιχεία το φύλο, το τμήμα και το έτος. Το ερωτηματολόγιο δημιουργήθηκε με βάση τις φόρμες αξιολόγησης άλλων προγραμμάτων και τη σχετική βιβλιογραφία για τη μεθοδολογία της έρευνας με

---

³⁸ Στο τέλος της εργασίας υπάρχει σε παράρτημα το πλήρες ερωτηματολόγιο, όπως δόθηκε στους φοιτητές από τη βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας.

ερωτηματολόγια από πανεπιστήμια του εξωτερικού που βρίσκονται διαθέσιμα στο διαδίκτυο.

Οι ερωτήσεις που περιλάμβανε το ερωτηματολόγιο είναι οι ακόλουθες:

Η πρώτη ερώτηση σχετίζεται με το πρόγραμμα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης ως ιδέα. Η δεύτερη ερώτηση αφορά το βαθμό καταλληλότητας του διδακτικού υλικού. Η τρίτη ερώτηση σχετίζεται με την αξιολόγηση των εκπαιδευτών του προγράμματος. Η τέταρτη ερώτηση θίγει το αν οι φοιτητές είναι σε θέση μετά τη λήξη του μαθήματος να χρησιμοποιήσουν το χώρο και τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης επαρκώς. Στην πέμπτη ερώτηση ζητείται από τους φοιτητές να κρίνουν την καταλληλότητα του χώρου που έγιναν οι παρουσιάσεις και αν βρίσκουν το πρόγραμμα χρήσιμο για να συνεχιστεί σε μόνιμη βάση. Στην έκτη ερώτηση ζητάτε η γνώμη των φοιτητών για το αν μπορεί να συνεχιστεί το πρόγραμμα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης σε μόνιμη βάση. Η έβδομη και τελευταία ερώτηση ήταν ανοιχτού τύπου, και αποσκοπεί στο να πάρει προτάσεις και ιδέες από τους φοιτητές προκειμένου το πρόγραμμα να γίνει αρτιότερο και πιο κοντά στα ενδιαφέροντα τους αφού οι φοιτητές είναι οι άμεσα ενδιαφερόμενοι.

Στο τέλος του ερωτηματολογίου υπάρχει μια ανοικτή ερώτηση στην οποία οι φοιτητές μπορούν προαιρετικά να δώσουν τις απόψεις τους και τις ιδέες τους για τη βελτίωση τους προγράμματος.

Το παραπάνω ερωτηματολόγιο συμπληρώθηκε από 481 προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές. τα αποτελέσματά του αφού μελετήθηκαν από τους αρμόδιους καταχωρήθηκαν σε μια βάση δεδομένων Access 97 και στη συνέχεια η ανάλυση και η επεξεργασία των στοιχείων έγινε με τη βοήθεια του προγράμματος Crystal Reports. Σύμφωνα με τους αρμόδιους η ανάλυση και οργάνωση έγινε μεμονωμένα κατά ερώτηση και κατά τμήμα και προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα:

- Η ιδέα της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης κρίθηκε από καλή έως πολύ καλή με ποσοστό 97,4% , μέτρια με 15% και κακή με 1,1%. Μετρώντας το ποσοστό επιτυχίας τμηματικά το περισσότερο ικανοποιημένο τμήμα είναι των Βαλκανικών Σλαβικών και Ανατολικών Σπουδών με ποσοστό 100%, στα ίδια επίπεδα

κυμαίνονται τα τμήματα του Οικονομικού και τα μεταπτυχιακά MIS και MBA. Στην αντίθετη πλευρά βρίσκονται τα τμήματα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικών τα οποία έμειναν λιγότερο ευχαριστημένα με ποσοστό 6,5% και η στάση τους χαρακτηριστικέ μέτρια έως αδιάφορη.

- Στην αξιολόγηση του υλικού, οι φοιτητές απάντησαν θετικά με ποσοστό 78,4%, αντίθετα το 21,5% απάντησε αρνητικά, γεγονός που μαρτυρά πως οι ανάγκες τους δεν καλύφθηκαν επαρκώς.
- Η μεταδοτικότητα των διδασκάλων απέσπασε θετικές κριτικές από το 91,4% των φοιτητών οι οποίοι την κατέταξαν στην κατηγορία καλό έως πολύ καλό. Αντίθετα το 8,5% τη βρήκε μέτρια έως πολύ κακή. Μελετώντας τα ποσοστά τα ποσοστά της ερώτησης οι αρμόδιοι καταλήγουν στα εξής συμπεράσματα: τα τμήματα MIS και Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής έμειναν περισσότερο ικανοποιημένα ενώ το τμήμα Λογιστικής λιγότερο με ποσοστό 15.6%.
- Αξιολογώντας την ικανότητα των φοιτητών να κινηθούν, να προσανατολιστούν στο χώρο της Βιβλιοθήκης αλλά και την ικανότητα τους να χρησιμοποιούν έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές προέκυψαν τα εξής συμπεράσματα: - 30% καλά έως πολύ καλά
  - 64,8% μάλλον ή δεν γνωρίζω
  - 4,5% αρνητικά

Μελετώντας και πάλι τμηματικά αυτά τα νούμερα βγαίνει το συμπέρασμα ότι τα τμήματα MIS και Οργάνωση και Διοίκηση επιχειρήσεων είναι ικανοποιημένα με ποσοστό 60% και 48% αντίστοιχα (ικανοί να χρησιμοποιήσουν τη Βιβλιοθήκη) ενώ τα τμήματα του Οικονομικού και της Λογιστικής έχουν μείνει λιγότερο ευχαριστημένα με ποσοστά 71,7% και 9,1%.

- Η αξιολόγηση του χώρου διεξαγωγής των μαθημάτων απέσπασε θετικές εντυπώσεις αφού το 79,7% απάντησε θετικά ενώ το 20,3% αρνητικά (αυτή η κατηγορία των φοιτητών ζήτησαν να βρεθεί μόνιμος χώρος με περισσότερους υπολογιστές για εξάσκηση).
Σ' αυτή τη περίπτωση θετικά προκείμενα είναι τα τμήματα του MIS και Οργάνωση και Διοίκηση Επιχειρήσεων. Από την άλλη πλευρά βρίσκεται το MBA με ποσοστό 12,2%.
- Έπειτα η συνέχιση των μαθημάτων σε μόνιμη βάση βρήκε θετικούς το 90,8% και μόλις το 9,2% αρνητικούς ή δόθηκε η απάντηση δεν γνωρίζω. Τμηματικά τα τμήματα MIS και Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής βρέθηκαν υπέρμαχοι

της προσπάθειας αυτής με ποσοστό 93,9%, αντίθετα το MBA αρνητικό με ποσοστό 25%.

Φτάνοντας στο τέλος της αξιολόγησης, βρίσκουμε τις προτάσεις και τις ιδέες των φοιτητών προκειμένου να βελτιωθεί το υλικό και ο τρόπος παρουσίασης. Η ερώτηση αυτή αποδείχτηκε άσκοπη κατά τους υπεύθυνους και αυτό γιατί οι απαντήσεις που δόθηκαν ήταν λιγιστές και μέσα από αυτές δεκαπέντε άτομα ζήτησαν μεγαλύτερη χρονική διάρκεια, πέντε μεγαλύτερη αίθουσα, δώδεκα δυνατότητα πρακτικής άσκησης εννέα πιο αναλυτική παρουσίαση και είκοσι πέντε μικρότερες ομάδες παρακολούθησης. Τμηματικά οι περισσότερες απαντήσεις δόθηκαν από το τμήμα Βαλκανικών Ανατολικών Σλαβικών Σπουδών και το Οικονομικό. Τις λιγότερες απαντήσεις και συνεπώς λιγότερα προτεινόμενες ιδέες τα μεταπτυχιακά MIS, MBA και Εφαρμοσμένης Πληροφορικής.

Βασικό χαρακτηριστικό όλης αυτής της προσπάθειας είναι οι διακυμάνσεις των φοιτητών και οι διάφορες απόψεις που προκύπτουν από τα τμήματα. Οι εκπαιδευτές απέδωσαν την κατάσταση στο γεγονός ότι οι ώρες που αφιερώθηκαν σε κάθε τμήμα-group ήταν σχεδόν 1:30 αφού απαιτούνταν αρκετή ώρα μέχρι να ολοκληρωθεί η προετοιμασία κι αυτό γιατί ο απαραίτητος εξοπλισμός μεταφερόταν στην αίθουσα που επιλεγόταν κάθε φορά για το μάθημα. Αυτό είχε σαν επακόλουθο να μην καταφέρουν να αφομοιώσουν την ύλη οι φοιτητές.

Με βάση τα παραπάνω οι υπεύθυνοι της Βιβλιοθήκης κατέληξαν στα εξής συμπεράσματα(Πολυμεράκη, χ.χ.)

Με ποσοστό επιτυχίας 100% επιτεύχθηκαν:

- Η βιβλιογραφική Εκπαίδευση
- Το Υλικό
- Η Μέθοδος παρουσιάσεων
- Η Μεθοδικότητα των εκπαιδευτών
- Το Υλικό υποστήριξης

Αντίθετα οι τομείς που αμφισβητήθηκαν και τους οποίους αντιμετώπισαν με δυσπιστία οι χρήστες είναι:

- Η Χρονική διάρκεια των παρουσιάσεων
- Ο Χώρος
- Η Έλλειψη πρακτικής άσκησης

Το παραπάνω πιλοτικό πρόγραμμα απέδωσε σε μεγάλο βαθμό. Οι περισσότεροι φοιτητές έδειξαν να ενδιαφέρονται και να εκτιμούν τις προσπάθειες των υπευθύνων παρά τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν. Το σημαντικότερο σε όλη αυτή την προσπάθεια αποτελεί το γεγονός ότι το υλικό και οι υπεύθυνοι διδάσκοντες ανταπεξήλθαν στις ανάγκες και τις προσδοκίες των ενδιαφερόμενων. Ολόκληρο το πρόγραμμα προσέφερε σημαντική βοήθεια στη διεξαγωγή των εργασιών και των πληροφοριακών αναγκών της κοινότητας επομένως τα τεχνικά προβλήματα είναι μηδαμινά.

Παρά το γεγονός ότι η βιβλιογραφική εκπαίδευση χρηστών κάλυπτε ως ένα βαθμό τις επιδιώξεις της Βιβλιοθήκης οι νέες τεχνολογίες και η αύξηση των απαιτήσεων της εποχής μας οδήγησε τη Βιβλιοθήκη στην αναζήτηση νέων μεθόδων. Για την επίτευξη αυτού του εκσυγχρονισμού το προσωπικό προχώρησε σε νέα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας. Ένα τέτοιο πρόγραμμα είναι το Ανευρίσκω.

2.1 γ ΤΟ ΠΕΡΑΣΜΑ ΣΤΗΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ: ³⁹ΑΝΕΥΡΙΣΚΩ= ΑΝΑΖΗΤΩ- ΒΡΙΣΚΩ- ΣΚΕΠΤΟΜΑΙ

Το πρόγραμμα της Πληροφοριακής Παιδείας θεωρείται η εξέλιξη της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης. Έτσι η Βιβλιοθήκη του Πανεπιστημίου Μακεδονίας στα πλαίσια του ενός νέου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Πλοηγis (το πλοηγίς είναι έργο του τρίτου κοινοτικού πλαισίου στήριξης. Η παροχή του σχετίζεται με την προσφορά ηλεκτρονικού κειμένου και τη διαμόρφωση πληροφοριακά εγγράμματων ανθρώπων. Στόχος του είναι να αναπτύξει νέες υπηρεσίες στη Βιβλιοθήκη που θα δώσουν έμφαση τόσο στη δημιουργία (οργάνωση και διάθεση ηλεκτρονικού περιεχομένου)

---

³⁹ Πανεπιστήμιο Μακεδονίας. (2006). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.uom.gr>.

όσο και στην παροχή Πληροφοριακής Παιδείας προκειμένου να επιτευχθεί η υποστήριξη των προγραμμάτων σπουδών με σύγχρονες μεθόδους) οργάνωσε το πρόγραμμα ANEYPIΣΚΩ.

Το πρόγραμμα αυτό απευθύνεται σε όλα τα μέλη της πανεπιστημιακής κοινότητας και είναι αυτό που ως στόχο έχει να αναπτύξει νέες τεχνικές ιδιότητες που είναι απαραίτητες για τη σωστή και αποτελεσματική χρήση της πληροφορίας, των νέων πηγών και πάνω απ' όλα να βοηθήσει στην ανάπτυξη κριτικής σκέψης για τη σωστή διαχείριση και διακίνηση της πληροφορίας.

Όπως είναι φυσικό και αυτό το πρόγραμμα καλείται να βοηθήσει τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές του πανεπιστημίου. Αυτή η εκπαιδευτική διαδικασία ξεκίνησε τον Ιούλιο του 2000 και θα ολοκληρωθεί μέσα στο 2009. Οι στόχοι του θα μπορούσαμε να πούμε ότι ταυτίζονται με εκείνους των προηγούμενων χρόνων όταν ακόμη βρισκόταν στο στάδιο της βιβλιογραφικής εκπαίδευσης, χωρίς όμως να μένουν στάσιμοι αφού όσο προχωράει η τεχνολογία τόσο περισσότερο εμπλουτίζεται.

Διεξαγωγή του Προγράμματος Ανευρίσκω.

Η Βιβλιοθήκη στην περίπτωση του συγκεκριμένου προγράμματος αποφάσισε να προσφέρει σεμινάρια σε σταθερή βάση. Τα σεμινάρια γίνονται σε δύο κύκλους lib 1 και lib 2: αυτοί οι δύο κύκλοι αφορούν τους προπτυχιακούς φοιτητές του πρώτου και τέταρτου εξαμήνου και τους μεταπτυχιακούς φοιτητές. Τα προγράμματα περιλαμβάνουν, το γενικό προσανατολισμό στο χώρο και στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης και τη χρήση του online καταλόγου, στρατηγικές αναζήτησης πληροφοριών σε βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων, αναζήτηση και αξιολόγηση των πληροφοριών του διαδικτύου. Ακόμα το πρόγραμμα ANEYPIΣΚΩ εκτός από τις παραδοσιακές δεξιότητες που είχε μέχρι τότε η Βιβλιοθήκη στοχεύει στην ανάπτυξη και άλλων τεχνικών δεξιοτήτων που είναι απαραίτητες για την αποτελεσματική χρήση της πληροφοριακής τεχνολογίας και των πληροφοριακών πηγών. Καλό θα ήταν να αναφερθεί και η συμβολή του στην ανάπτυξη της κριτικής σκέψης αλλά και του τεχνολογικού, κοινωνικού και πολιτισμικού πλαισίου διακίνησής της. Πιο

συγκεκριμένα το πρόγραμμα αυτό στοχεύει να δώσει σε εκείνους που το παρακολουθούν τις εξής δυνατότητες (Πολυμέρακη, χ.χ.)

- Εργαλειακές δεξιότητες (tool literacy), στην περίπτωση αυτή μιλάμε για την ικανότητα του φοιτητή να χρησιμοποιεί έντυπες και ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης συμπεριλαμβανομένων και των λογισμικών πακέτων.
- Δεξιότητες διαχείρισης πηγών (resource literacy), σ' αυτό το τμήμα ο φοιτητής θα ασχοληθεί με τη δυνατότητα κατανόησης της μορφής του μορφοτύπου, της τοποθεσίας και των τρόπων-μεθόδων κάλυψης των πληροφοριακών του αναγκών.
- Κοινωνιο-δομικές δεξιότητες (social-structural literacy), αυτή σχετίζεται με τη γνώση του κοινωνικού πλαισίου παραγωγής και διακίνησης πληροφοριών. Σ' αυτό το σημείο συμπεριλαμβάνεται και η κατανόηση της διαδικασίας της επιστημονικής δημοσίευσης.
- Ερευνητικές δεξιότητες (research literacy), οι οποίες σχετίζονται με την κατανόηση της πληροφοριακής τεχνολογίας στο σύνολο της, που συμβάλουν στην ολοκλήρωση της έρευνας ακόμη η κατανόηση και η χρήση εξειδικευμένων εφαρμογών λογισμικού που χρησιμοποιούνται για τη μελέτη μιας επιστήμης.
- Εκδοτικές δεξιότητες (publishing literacy) εδώ συναντάμε την ικανότητα παραγωγής αναφορών των αποτελεσμάτων ερευνητικών εργασιών σε μορφή κειμένου ή με τη μορφή πολυμέσων.

Για να συμπληρωθεί το πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας καλό θα ήταν να αναφερθούν κάποια ακόμη στοιχεία όπως: στοιχεία χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών που σχετίζονται με την ανάκτηση και τη διαχείριση πληροφοριών, τέτοια παραδείγματα είναι η εγκατάσταση της εφαρμογής acrobat reader για την ανάγνωση αρχείων σε μορφή pdf, ακόμα η εγκατάσταση plugins (ένα είδος πρόσθετου λογισμικού) στους φυλλομετρητές του διαδικτύου, η χρήση των νέων υπηρεσιών: διαδανεισμού, κρατημένου υλικού, η αποθήκευση αποτελεσμάτων έρευνας και η αποστολή τους με το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο. Έπειτα τη μετατροπή από αρχείων από τη μια μορφή σε άλλη, θέματα που σχετίζονται με τη δημοσίευση εργασιών όπως πρότυπα βιβλιογραφικών αναφορών, μεθοδολογία, τρόπος συγγραφής, χρήση λογισμικών και τέλος τη διαχείριση των bookmarks(σελιδοδείκτες).

Παρακάτω θα ακολουθήσει ο τρόπος διεξαγωγής των σεμιναρίων τα οποία έχουν υποχρεωτική μορφή και διαβαθμίζονται ανάλογα με το επίπεδο. Ο πρώτος κύκλος

τον οποίο οι υπεύθυνοι ονομάζουν lib 1 είναι αυτός που επιμορφώνει τους προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές που βρίσκονται στο πρώτο εξάμηνο των σπουδών τους αντίστοιχα. Το μάθημα έχει διάρκεια δύο ωρών και γίνεται στο κέντρο υπολογιστών που βρίσκεται στον πρώτο όροφο του κεντρικού κτιρίου. Στη διάρκεια λοιπόν αυτού του μαθήματος γίνεται μία προφορική εισαγωγή για το Ίδρυμα γενικότερα, στη συνέχεια ακολουθεί μία online περιήγηση στον ιστότοπο της Βιβλιοθήκης το οποίο έχει τη διεύθυνση δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης και στο τι περιλαμβάνει η κάθε μία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη συλλογή, στα βιβλία, τα περιοδικά και τις εφημερίδες που έχει στην κατοχή της η Βιβλιοθήκη και όπως είναι φυσικό και στα θεματικά τους πεδία. Σε κάθε ομάδα γίνονται αναζητήσεις στον κατάλογο τόσο στα ελληνικά όσο και στα αγγλικά, αφού η συλλογή εμπεριέχει και ξένους τίτλους. Θα πρέπει να σημειωθεί ότι παραδείγματα έχουν ήδη προετοιμαστεί από τους εκπαιδευτές ανάλογα με το κάθε τμήμα και τα ενδιαφέροντα του.

Στην επόμενη βαθμίδα το lib 2, αναφέρεται σε προπτυχιακούς και μεταπτυχιακούς φοιτητές οι οποίοι βρίσκονται σε μεγαλύτερα εξάμηνα. Η διάρκεια των μαθημάτων και ο χώρος διεξαγωγής είναι ο ίδιος. Σ' αυτή τη κατηγορία δε γίνεται καμία αναφορά σε όσα έχουν ειπωθεί στο lib 1 αφού το τμήμα αυτό θεωρείται προάγγελος του lib 2. Έτσι λοιπόν το μάθημα διεξάγεται ηλεκτρονικά αφού οι φοιτητές διδάσκονται πλέον τα ηλεκτρονικά περιοδικά και τις βάσεις δεδομένων. Όπως και στο πρώτο group έτσι και εδώ όσα ειπώθηκαν κατά τη διάρκεια του μαθήματος τεκμηριώνονται με ξεχωριστά παραδείγματα για κάθε τμήμα. Στο σημείο αυτό πρέπει να επισημανθεί ότι σε περίπτωση που κάποιο από τα τμήματα δείξει ενδιαφέρον τότε το μάθημα δε μένει στα προκαθορισμένα πλαίσια άλλα επεκτείνεται και στην ανάλυση άλλων θεμάτων όπως εργασίες εξαμήνου.

Τα κοινά σημεία διδασκαλίας και στις δύο ομάδες είναι ο τρόπος με τον οποίο κάνουν τις έρευνες (δηλαδή με λέξεις κλειδιά) ακόμη το γεγονός ότι η έρευνα αφορά το κάθε τμήμα ξεχωριστά ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του. Δύο ακόμη υπηρεσίες που προσφέρονται μέσα από την ιστοσελίδα της Βιβλιοθήκης είναι η Ψηφίδα που είναι το Ίδρυματικό Καταθετήριο του Ιδρύματος και περιλαμβάνει διπλωματικές εργασίες και κλαδικές μελέτες. Τέλος το Question Point ένα σύστημα στο οποίο μπορούν να εκφράζουν οι χρήστες όλες τους τις απορίες μέσω ηλεκτρονικού

ταχυδρομείου, με ηλεκτρονική συνομιλία, με τηλεφωνική επικοινωνία και τέλος με προσωπική επαφή με κάποιον υπάλληλο της Βιβλιοθήκης.

Για όλα τα σεμινάρια δημιουργήθηκαν online tutorials (παρουσιάσεις σε μορφή pdf για τα έγγραφα και για τις ιστοσελίδες με τη βοήθεια flash και της html) δίνοντας έτσι τη δυνατότητα στους χρήστες να συνδέονται και διαδικτυακά μέσα από τη σελίδα της Βιβλιοθήκης. Ακόμη ένα σημαντικό επίτευγμα του Πλοηγός είναι το ACCELERATE, ένα πρόγραμμα εκπαίδευσης χρηστών για άτομα με προβλήματα όρασης που τους δίνει τη δυνατότητα να μνηθούν σε θέματα Πληροφοριακής Παιδείας αλλά και στο υλικό της Βιβλιοθήκης.

Κάνοντας μια σύντομη αποτίμηση του προγράμματος της Πληροφοριακής Παιδείας παρατηρούμε τους στόχους που τέθηκαν απέναντι στους φοιτητές και σύμφωνα με τους υπεύθυνους έχουν επιτευχθεί:(Πολυμεράκη, χ.χ.)

1. Η κατανόηση και χρήση του αυτοματοποιημένου συστήματος του καταλόγου της Βιβλιοθήκης.
2. Ο προσδιορισμός και η ανάπτυξη κριτικής σκέψης προκειμένου να αξιολογήσουν τις διάφορες πηγές πληροφόρησης που εντοπίζουν.
3. Να καταφέρουν οι χρήστες να εστιάζουν σε ένα θέμα χωρίς να παρεκκλίνουν από αυτό.
4. Να εντοπίζουν το υλικό που αφορά το συγκεκριμένο θέμα.
5. Να καταφέρνουν να αναγνωρίζουν και να διαχωρίζουν το υλικό σε επιστημονικό και πληροφοριακό.
6. Να έχουν τη δυνατότητα να βρίσκουν στατιστικά δεδομένα και τις πηγές που αναζητούν είτε σε έντυπη είτε σε ηλεκτρονική μορφή.
7. Να ξεπερνούν το άγχος της Βιβλιοθήκης.
8. Να βελτιώνουν την επικοινωνία τους με το προσωπικό της Βιβλιοθήκης ζητώντας βοήθεια προκειμένου να καλύψουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες.

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα προγράμματα Πληροφοριακής Παιδείας μέσα από τα ερωτηματολόγια είναι τα εξής:

- Η συμμετοχή σε όλο το έργο και τη διαδικασία της αξιολόγησης ήταν πολύ μεγάλη.
- Η ιδέα της υλοποίησης του προγράμματος θεωρήθηκε καλή έως πολύ καλή με ποσοστό 95%.
- Το υλικό εκπαίδευσης που χρησιμοποιήθηκε για τη διδασκαλία κρίθηκε επίσης καλό με ποσοστό 72% παρόλα αυτά δεν ήταν δυνατόν να μη ληφθούν υπόψιν και τα αρνητικά ποσοστά που αγγίζουν το 23%.
- Από την άποψη των κατάλληλων εκπαιδευτών που επιλέχθηκαν από τη διεύθυνση της Βιβλιοθήκης για να εκπαιδεύσουν τους χρήστες, το έργο τους επιβραβεύτηκε από το 86% των φοιτητών.
- Για την αποτελεσματικότητα της μάθησης και πιο συγκεκριμένα των ικανοτήτων που απέκτησαν οι φοιτητές θεωρείται από το 40% των παραβρισκόμενων ότι επιτεύχθηκε ο στόχος. Μεγάλο είναι όμως και το ποσοστό εκείνων οι οποίοι δεν είναι σίγουροι και αμφιταλαντεύονται για το αν γνωρίζουν επαρκώς αυτά που διδάχθηκαν, 50%.
- Ο χώρος της διδασκαλίας που στο πρόγραμμα αυτό ήταν μόνιμος και μεγαλύτερος από τους προηγούμενους κρίθηκε με ποσοστό 85% κατάλληλος από τους φοιτητές.
- Το θέμα που αφορά τη συνέχιση του προγράμματος σε μόνιμη βάση βρίσκει σύμφωνο το 95% των φοιτητών.
- Κλείνοντας την αποτίμηση και αυτού του προγράμματος, παρατηρείται η έλλειψη εξοπλισμού (ηλεκτρονικών υπολογιστών) και κατ' επέκταση και η έλλειψη πρακτικής άσκησης. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται και από το 63% των φοιτητών οι οποίοι επιθυμούν να αυξηθεί το ποσοστό των μηχανημάτων και του χρόνου εξάσκησης.

Συμπεράσματα

Παρά τα όσα έχουν σχολιάσει οι υπεύθυνοι της Βιβλιοθήκης για τα δύο προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών θεωρώ ότι το ANEYPIΣΚΩ ήταν πιο τεκμηριωμένο, άρτια οργανωμένο και ολοκληρωμένο από τα δύο. Οι υπεύθυνοι έχοντας ήδη καταπιαστεί με το πιλοτικό πρόγραμμα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης χρηστών και μελετώντας τα αποτελέσματα που προέκυψαν από τα ερωτηματολόγια είχαν πλέον την πείρα και τη γνώση για να προχωρήσουν σε ένα καλύτερο. Τόσο πάνω στο υλικό, όσο και στον

τρόπο οργάνωσης των μαθημάτων, τα μέσα και τα προγράμματα που θα χρησιμοποιούσαν στη συνέχεια. Καθοριστικό ρόλο έπαιξαν τα ερωτηματολόγια, από τα οποία πήραν τις απαντήσεις για την αξιολόγηση του ΠΤΟΛΕΜΑΙΟΥ II. Είχαν έτσι την ευκαιρία να κατανοήσουν τις ανάγκες των χρηστών και να προβούν στις απαραίτητες τροποποιήσεις.

Προχωρώντας στο δεύτερο πρόγραμμα, το ANEYPIΣΚΩ παρατηρήθηκε ότι τα αποτελέσματα σε αντίθεση με το πρώτο επιβράβευσαν την προσπάθεια της Βιβλιοθήκης και τα ποσοστά θετικών απαντήσεων ήταν μεγαλύτερα. Σ' αυτό το σημείο θα πρέπει να αναφερθεί πως οι προσπάθειες και για τα δυο προγράμματα ήταν ισότιμες, το ίδιο και ο τρόπος αξιολόγησης αφού τα ερωτηματολόγια ήταν κοινά (ίδιες ερωτήσεις). Ακόμη θα πρέπει να αναφερθεί ότι οι μεταπτυχιακοί φοιτητές στο μεγαλύτερο μέρος τους, φάνηκε να κατανόησαν και να αποδέχτηκαν αυτά τα μαθήματα σε μεγαλύτερο βαθμό από τους προπτυχιακούς.

Κατά τη γνώμη μου αυτό συνέβη για δύο λόγους είτε λόγω μεγαλύτερης εξοικείωσης (περισσότερα χρόνια σπουδών, επομένως μεγαλύτερη εμπειρία) είτε λόγω ωριμότερης σκέψης (σκέφτονται σφαιρικά, είναι ωριμότεροι από τους προπτυχιακούς φοιτητές). Το σημαντικότερο όλων είναι το γεγονός ότι τα μαθήματα αυτά συνεχίζονται μέχρι και σήμερα από στο Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, βέβαια όχι με την ίδια συχνότητα, αφού στο πρόγραμμα σπουδών κάποιων τμημάτων γίνεται προσπάθεια να ενταχθούν μαθήματα Πληροφοριακής Παιδείας.

Πιο κάτω θα γίνει μία σύντομη αναφορά στη θεματική ανάλυση μαθημάτων η οποία φαίνεται να συμβάλλει στην εκπαίδευση των χρηστών του Ιδρύματος.

2.1 δ ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΑΝΑΛΥΣΗ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ(COURSE ANALYSIS)

Το κεφάλαιο αυτό επιλέχθηκε να τοποθετηθεί σ' αυτό το μέρος της εργασίας γιατί η διεκπεραίωση της θεματικής ανάλυσης όλων των μαθημάτων του Πανεπιστημίου Μακεδονίας σχετίζεται με το θέμα της Πληροφοριακής Παιδείας. Αρχικά κατά τη διάρκεια των μαθημάτων χρησιμοποιούνταν ο όρος Βιβλιογραφική Εκπαίδευση χρηστών ενώ σήμερα ο όρος Πληροφοριακή Παιδεία.

Ένα ακόμη συστατικό για την διεξαγωγή της εκπαίδευσης των χρηστών είναι και η θεματική ανάλυση μαθημάτων. Αυτή βοηθάει στο να αποδοθεί το περιεχόμενο των μαθημάτων με όρους θεματικής ανάλυσης από τη συλλογή της Βιβλιοθήκης δηλαδή με ταξινομικούς αριθμούς, θεματικές επικεφαλίδες, ελεύθερους θεματικούς όρους. Ακόμη δίνει τη δυνατότητα να αξιολογηθεί η συλλογή και πάνω απ' όλα το επίπεδο βιβλιογραφικής κάλυψης του προγράμματος σπουδών.

Η χρήση αυτής της μεθόδου παρουσιάστηκε στο τέλος της δεκαετίας του '60 με τη δημιουργία λιστών με ταξινομικές ενότητες οι οποίες έδειχναν την ταυτότητα του κάθε τμήματος. Προχωρώντας οι υπεύθυνοι αυτής της έρευνας στην εξέταση των στατιστικών στοιχείων της συλλογής κάθε ομάδας ταξινομικών ενοτήτων που καθεμία ανήκει και σε ένα διαφορετικό τμήμα κατάφεραν να επωφεληθούν και να πάρουν πιο σωστές αποφάσεις για θέματα όπως ο προϋπολογισμός της Βιβλιοθήκης, για απόσυρση, συντήρηση και αποθήκευση της συλλογής. Τις τελευταίες δεκαετίες ανάλογα με τις ανάγκες παρουσιάζονται σε κάθε Βιβλιοθήκη η θεματική ανάλυση χρησιμοποιείται: α) για τη διαχείριση της συλλογής, β) την πληροφοριακή εργασία. (Διαμαντοπούλου & Σέμκου, χχ).

Στην περίπτωση του Πανεπιστημίου Μακεδονίας ακολουθήθηκε η παραπάνω τακτική ως εξής: Στην προσπάθεια να αναλυθεί όσο το δυνατό καλύτερα το περιεχόμενο ενός μαθήματος υιοθετήθηκε η σταθμισμένη θεματική ανάλυση. Σε πρώτη φάση η ανάλυση περιλάμβανε το κύρια σημεία του μαθήματος, ένωσε δεύτερη φάση περιλάμβανε τα δευτερεύοντα στοιχεία. Υπήρξαν περιπτώσεις κατά τις οποίες μια ταξινομική ενότητα αντιστοιχούσε σε περισσότερες θεματικές επικεφαλίδες και άλλες που η θεματική επικεφαλίδα δε αντιστοιχούσαν σε κάποιο συγκεκριμένο ταξινομικό αριθμό. Έτσι σε περιπτώσεις που το σύστημα αδυνατούσε να δώσει ταξινομικούς αριθμούς για κάποια θέματα δόθηκαν ευρύτεροι ταξινομικοί αριθμοί. Οι υπεύθυνοι για το συγκεκριμένο τομέα αφού ξεπέρασαν τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν αποφάσισαν ότι τα πεδία που θα αποτελούν τη βάση θα είναι: ο κωδικός του μαθήματος, ο αγγλικός και ελληνικός τίτλος του μαθήματος, το τμήμα, αν είναι ή όχι ενεργό το μάθημα, οι αρμόδιοι καθηγητές και ο αριθμός των φοιτητών ανά εξάμηνο, ακόμα το πρώτο και δεύτερο επίπεδο ανάλυσης θεματικών επικεφαλίδων και ταξινομικών αριθμών, η προτεινόμενη βιβλιογραφία, οι διδακτικές μονάδες και αν το μάθημα είναι προπτυχιακό ή μεταπτυχιακό. Με τη μέθοδο αυτή ο οδηγός σπουδών

του πανεπιστημίου καθίσταται μια σημαντική πηγή πληροφόρησης για την κάλυψη του εκπαιδευτικού ενδιαφέροντος.

Στη συνέχεια παρουσιάζεται το Α.Τ.Ε.Ι. Θεσσαλονίκης και ο τρόπος διεξαγωγής των προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας.

2.2 ΑΛΕΞΑΝΔΡΕΙΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Η τεχνολογική εκπαίδευση στην Ελλάδα ξεκίνησε το 1970 με την ίδρυση των Κέντρων Ανώτερης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (Κ.Α.Τ.Ε.), τα οποία στη συνέχεια έγιναν Κέντρων Ανώτερης Τεχνολογικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (Κ.Α.Τ.Ε.Ε.) και το 1983 μετατράπηκαν σε Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.). Τα Τ.Ε.Ι. σύμφωνα με το νόμο 2916/2001 αναβαθμίστηκαν και αναγνωρίστηκαν ως φορείς της ανώτατης εκπαίδευσης.

Το Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης ιδρύθηκε το 1970 στη Σίνδο και ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1973. Ένα χρόνο αργότερα δημιουργείται η Κεντρική Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος προκειμένου να συμβάλλει στην εξυπηρέτηση των στόχων του Ιδρύματος, οι οποίοι περιλαμβάνονται στην αποστολή του, όπως αυτή καταγράφεται στο νόμο 1404/83: τη «θεωρητική και πρακτική εκπαίδευση φοιτητών για την εφαρμογή επιστημονικών, τεχνολογικών, καλλιτεχνικών ή άλλων γνώσεων και δεξιοτήτων στο επάγγελμα», καθώς και τη συμμετοχή σε ερευνητικά προγράμματα πάνω σε θέματα εφαρμογής τεχνολογίας. Βασικός στόχος της Βιβλιοθήκης ήταν να προσεγγίσει ένα μοντέλο παροχής σύγχρονων και αποτελεσματικών υπηρεσιών προς την κοινότητα που εξυπηρετεί, με την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει η σύγχρονη τεχνολογία.

Το 1989 συγκροτείται στη σχολή Διοίκησης και Οικονομίας (ΣΔΟ) το Σπουδαστήριο, το οποίο δημιουργήθηκε στο κτίριο της Βιβλιοθηκονομίας για να συμπληρώσει τις ανάγκες κυρίως των σπουδαστών του τμήματος οι οποίες δεν μπορούσαν να καλυφθούν πλήρως από τη Κεντρική Βιβλιοθήκη. Οι φοιτητές της Βιβλιοθηκονομίας,

ως Επιστήμονες της Πληροφόρησης, έπρεπε να έχουν τη δική τους Βιβλιοθήκη η οποία να περιλαμβάνει περισσότερα εξειδικευμένα βιβλία πάνω στο αντικείμενό τους και φυσικά συλλογή λογοτεχνικών βιβλίων. Βέβαια, το Σπουδαστήριο καλύπτει και άλλα θέματα, όπως ψυχολογία, κοινωνιολογία, θετικές και εφαρμοσμένες επιστήμες, καλές τέχνες και ρητορική αλλά επικρατούν οι δύο κατηγορίες των βιβλιοθηκονομικών επιστημών και της λογοτεχνίας.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης.

Η συλλογή της Βιβλιοθήκης περιλαμβάνει υλικό που καλύπτει τις εκπαιδευτικές και ερευνητικές ανάγκες των χρηστών όλων των τμημάτων που λειτουργούν στο Ίδρυμα, καθώς και όλων των μελών της κοινότητας του Α.Τ.Ε.Ι.Θ.

Τα θέματα που καλύπτει κυρίως είναι πληροφορική, βιβλιοθηκονομία και επιστήμη της πληροφόρησης, ψυχολογία, φιλοσοφία, οικονομικά, περιβάλλον, εκπαίδευση, πολιτικές επιστήμες, δίκαιο, γλώσσα, φυσικές επιστήμες και μαθηματικά, ιατρική, διατροφή, μηχανική, γεωργία, διοίκηση (μάνατζμεντ), τεχνολογία τροφίμων, αρχιτεκτονική, λογοτεχνία, τουρισμός. Υπάρχουν όμως, σε μικρότερη ανάπτυξη και βιβλία γενικού ενδιαφέροντος, όπως θρησκεία, τέχνη, ιστορία και γεωγραφία. Η γλώσσα των τεκμηρίων είναι κατά κύριο λόγο η ελληνική και η αγγλική. Υπάρχουν όμως και τεκμήρια τόσο στη γερμανική όσο και στη γαλλική γλώσσα.

Η συλλογή της Κεντρικής Βιβλιοθήκης αποτελείται από:⁴⁰

- 35.000 περίπου τίτλους βιβλίων.
- 326 τρέχοντες τίτλους περιοδικών (77 ελληνικά και 249 ξενόγλωσσα περιοδικά).
- ημερήσιο τύπο.
- 800 οπτικούς δίσκους κλασικής και σύγχρονης μουσικής.
- 190 γεωλογικούς χάρτες της Ελλάδος
- 10 οδηγούς εκμάθησης ξένων γλωσσών με Οπτικοακουστικά Μέσα.
- κλαδικές μελέτες (ICAP).
- πρότυπα ΕΛΟΤ.

---

⁴⁰ Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης. (Ι.Χ.Ι.). *Βιβλιοθήκη Α.Τ.Ε.Ι.Θ.* Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από www.lib.teithe.gr.

- διδακτορικές διατριβές (UMI).
- 600 ηλεκτρονικά βιβλία.

Σύμφωνα με την ιστοσελίδα της Κεντρικής Βιβλιοθήκης, στόχος της είναι η ενίσχυση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και η ικανότητα των φοιτητών για έρευνα. Συνεπώς, για την πραγματοποίηση αυτού του στόχου η Βιβλιοθήκη παρέχει στους φοιτητές της τρία προγράμματα βιβλιογραφικής εκπαίδευσης και ένα πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού τα οποία αναλύονται παρακάτω.

2.2 α BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τα τελευταία χρόνια έχει δοθεί μεγάλη έμφαση στον όρο της Βιβλιογραφικής Εκπαίδευσης και στην αναγκαιότητά της ως μία υπηρεσία που πηγάζει από το συνεχώς αυξημένο εύρος πληροφοριών και τεχνολογιών. Πρόκειται λοιπόν, για μία διαδικασία όπου ο χρήστης θα μάθει να “κινείται” αποτελεσματικά μέσα στο χώρο της Βιβλιοθήκης. “...η Βιβλιογραφική Εκπαίδευση έχει στόχο να διδάξει στους φοιτητές πώς να αναλύουν τα προς έρευνα θέματα στα βασικά συστατικά τους στοιχεία και να αναγνωρίζουν τα είδη των εργαλείων που απαιτούνται για την επεξεργασία των στοιχείων αυτών”(Κακούρη, 1997). Συνεπώς, η Βιβλιοθήκη του Ιδρύματος συμβάλλει στη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση με τους εξής τρόπους:⁴¹

1. Σεμινάρια χρήσης Βιβλιοθήκης για πρωτοετείς φοιτητές

Με την έναρξη κάθε ακαδημαϊκού εξαμήνου η Βιβλιοθήκη του Α.Τ.Ε.Ι.Θ. διεξάγει σεμινάρια χρήσης της Βιβλιοθήκης για τους πρωτοετείς φοιτητές με απώτερο σκοπό την γνωριμία των φοιτητών με το χώρο και τις υπηρεσίες που τους προσφέρει. Πρόκειται για μία εισαγωγική ενημέρωση του τρόπου λειτουργίας της Βιβλιοθήκης ώστε ο χρήστης να είναι σε θέση να έχει άμεση οικειότητα με το χώρο και το προσωπικό. Το αντικείμενο των σεμιναρίων δεν επεκτείνεται στις γενικές υπηρεσίες

---

⁴¹ Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης. ([χ.χ.]). *Βιβλιοθήκη Α.Τ.Ε.Ι.Θ.* Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από www.lib.teithe.gr.

που τους προσφέρει η Βιβλιοθήκη αλλά, σαν πρώτη επαφή, περιορίζεται κυρίως στην υπηρεσία του Δανεισμού. Πιο συγκεκριμένα, οι υπεύθυνοι βιβλιοθηκονόμοι αναφέρονται στις ώρες λειτουργίας του γραφείου εξυπηρέτησης χρηστών, στις κάρτες δανεισμού των μελών, στις επιστροφές και στις ανανεώσεις ενός τεκμηρίου, στις κρατήσεις καθώς επίσης και στο υλικό το οποίο δεν δανείζεται. Παρουσιάζεται η συλλογή που υπάρχει στα ράφια διαχωρίζοντας ποια τεκμήρια είναι πληροφοριακά και ποια όχι. Επιπλέον, γίνεται μία μικρή αναφορά στις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης, και κυρίως στη χρησιμότητα της Heal-link όπου θεωρείται προϊόν συνεργασίας των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών και παρέχει Ηλεκτρονικά Βιβλία και Περιοδικά, Βιβλιογραφικές Βάσεις και Βάσεις Πλήρους κειμένου. Περισσότερες πληροφορίες για τις υπηρεσίες της Βιβλιοθήκης παρουσιάζονται στα εκτεταμένα σεμινάρια που αφορούν και τους υπόλοιπους φοιτητές του Ιδρύματος.

2. Σεμινάρια

Η δεύτερη κατηγορία των σεμιναρίων αφορά όλους τους φοιτητές ανεξαρτήτου ακαδημαϊκού εξαμήνου. Πραγματοποιούνται σε συνεργασία με τους καθηγητές των τμημάτων όπου ενδιαφέρονται και οι ίδιοι να συμμετέχουν. Συγκεντρώνονται κυρίως ομάδες φοιτητών έως 30 ατόμων και μαζί με τον εκπαιδευτικό και το πληροφοριακό τμήμα της Βιβλιοθήκης ορίζουν μέρα, τόπο και χώρο διεξαγωγής τους. Ο χώρος των σεμιναρίων ποικίλλει ανάλογα πάντα με τη περίπτωση. Συνήθως είναι το σπουδαστήριο της Σ.Ε.Υ.Π. (Σχολή Επαγγελματιών Υγείας Πρόνοιας) ή της Σ.Δ.Ο, κατάλληλες εξοπλισμένες αίθουσες των σχολών του Ιδρύματος καθώς επίσης και η Κεντρική Βιβλιοθήκη.

Όπως ήδη έχει αναφερθεί παραπάνω, βασικός στόχος των σεμιναρίων είναι η παροχή δυνατότητας του χρήστη να εξυπηρετείται ανεξάρτητος σε μία Βιβλιοθήκη ώστε να είναι σε θέση να καλύπτει τις ανάγκες του. Συνεπώς, το αντικείμενο των σεμιναρίων προσφέρει αυτές τις δυνατότητες αφού παρουσιάζει αναλυτικά τα εργαλεία έρευνας που θα χρειαστούν στο χρήστη για να προσανατολιστεί και να αποκτήσει την ικανότητα μιας αποτελεσματικής αναζήτησης. Πιο αναλυτικά, παρακάτω παρουσιάζονται τα εργαλεία έρευνας που παρέχονται από τη Βιβλιοθήκη και δίνουν πρόσβαση σε όλες τις ηλεκτρονικές πηγές της καθώς και πληροφορίες για τη συλλογή.

Η εκπαίδευση μέσω των σεμιναρίων, δεν θα μπορούσε να μην ξεκινάει με την εκμάθηση του καταλόγου της Βιβλιοθήκης. Ο κατάλογος opac παρέχει εργαλεία απλής και σύνθετης αναζήτησης με βάση τον τίτλο, τον συγγραφέα, το θέμα κ.α. Στη συνέχεια ακολουθεί το Ευρετήριο Άρθρων Ελληνικών Περιοδικών, το οποίο είναι ένα εργαλείο αναζήτησης και εντοπισμού άρθρων είκοσι τριών τίτλων περιοδικών εκδόσεων της συλλογής με ποικίλη θεματική κάλυψη.

Το επόμενο εργαλείο παρουσίασης είναι οι Online Βάσεις Δεδομένων. Πρόκειται για ηλεκτρονικές βάσεις δεδομένων, που περιλαμβάνουν ξενόγλωσσα βιβλία, επιστημονικά άρθρα, διδακτορικές διατριβές, αναφορές σε άρθρα. Επιπλέον, τους παρουσιάζεται και ο κατάλογος ελληνικών περιοδικών εκδόσεων όπου μπορεί κανείς να εντοπίσει στοιχεία για τις περιοδικές εκδόσεις που εκδίδονται και κυκλοφορούν στην Ελλάδα. Σημαντικό εργαλείο έρευνας που συμπεριλαμβάνετε στα σεμινάρια είναι ο Συλλογικός Κατάλογος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών που περιλαμβάνει όλες τις βιβλιογραφικές εγγραφές των τεκμηρίων που έχουν ενταχθεί στις συλλογές 40 περίπου Ακαδημαϊκών και Δημόσιων Βιβλιοθηκών της χώρας μας. Ο κατάλογος αυτός παρέχει πληροφορίες για την ύπαρξη ή όχι ενός τεκμηρίου, σε ποια Βιβλιοθήκη βρίσκεται και αν είναι διαθέσιμο. Φυσικά δεν θα μπορούσε να μην συμπεριληφθεί και ο Συλλογικός Κατάλογος Περιοδικών Ελληνικών Επιστημονικών Βιβλιοθηκών όπου είναι μία ενιαία βάση των βιβλιογραφικών δεδομένων των περιοδικών που διαθέτουν οι Βιβλιοθήκες του Εθνικού Δικτύου Επιστημονικών και Τεχνολογικών Βιβλιοθηκών (ΕΔΕΤΒ).

Τέλος, σημαντικά εργαλεία έρευνας αποτελούν το Ιδρυματικό Καταθετήριο «ΕΥΡΗΚΑ!» στο οποίο συγκεντρώνεται η πνευματική παραγωγή των μελών του Ιδρύματός, η Heal-link και η Πύλη Ζέφυρος όπου εντοπίζει κανείς τα διαθέσιμα βιβλία, περιοδικά και άλλο υλικό στους καταλόγους των Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών.

3. Εγχειρίδιο χρήσης του Opac

Το εγχειρίδιο χρήσης του καταλόγου της Βιβλιοθήκης διατίθεται σε ηλεκτρονική μορφή και συμπεριλαμβάνει οδηγίες, βάσει των οποίων μπορεί κανείς να βρίσκει από

τον κατάλογο τα βιβλία που τον ενδιαφέρουν ή να μάθει πραγματοποιεί έρευνα στην απλή αναζήτηση, με λέξεις κλειδιά, με το θέμα ή ακόμη και να ερευνήσει στη συλλογή κρατημένου υλικού.

2.2 β ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗ ΠΑΙΔΕΙΑ

Εκτός από τη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση που προσφέρει η Βιβλιοθήκη στο κοινό της, πρόσφατα έχει αναπτύξει ένα πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού που ονομάστηκε «ΩΡΙΩΝ». Στόχος του είναι η εκπαίδευση στη σωστή χρήση της πληροφορίας, ώστε οι φοιτητές αυτόνομα να προσδιορίζουν τις πληροφοριακές τους ανάγκες, να εντοπίζουν πηγές πληροφόρησης, να αποτιμούν την αξία της πληροφορίας και να τη χρησιμοποιούν αποτελεσματικά, νόμιμα και ηθικά.

Το Online πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού ακολουθεί τα πρότυπα της Αμερικάνικης Ένωσης Κολεγιακών και Ερευνητικών Βιβλιοθηκών και του Ινστιτούτου Πληροφοριακού γραμματισμού της Αυστραλίας και της Ν. Ζηλανδίας. Η πρόσβαση στο πρόγραμμα είναι ελεύθερη όχι μόνο για τα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας, αλλά και για κάθε χρήστη, στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://orion.lib.teithe.gr>.

Ο «Ωρίων» δημιουργήθηκε το 2008 σε συνεργασία ενός βιβλιοθηκονόμου και ενός πληροφορικού και είναι το μοναδικό στην Ελλάδα. Από το εαρινό εξάμηνο του 2009 έχει συμπεριληφθεί πιλοτικά στα προγράμματα σπουδών έξι τμημάτων του Ιδρύματος με βασικό σκοπό τη μεθοδική εκπαίδευση των φοιτητών σε θέματα εντοπισμού και αξιολόγησης της πληροφορίας, συγγραφής εργασιών, λογοκλοπής και πνευματικών δικαιωμάτων.

Τα έξι τμήματα που ακολούθησαν το πρόγραμμα του “Ωρίωνα” είναι τα παρακάτω:⁴²

- Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας και Συστημάτων Πληροφόρησης και διδάσκεται στο πλαίσιο του μαθήματος «Έρευνα και Συγγραφή» στο Α' εξάμηνο από την κα. Κακούρη.
- Τμήμα Τουριστικών Επιχειρήσεων, διδάσκεται στο πλαίσιο του μαθήματος «Ηλεκτρονικό Εμπόριο και Επιχειρείν» στο Δ' εξάμηνο από τον κ. Αβδημιώτη.
- Τμήμα Πληροφορικής, διδάσκεται στο πλαίσιο του μαθήματος «Δεξιότητες Επικοινωνίας» στο Α' εξάμηνο από τον κ. Χατζημίσιου.
- Τμήμα Διατροφής και Διαιτολογίας, διδάσκεται στο πλαίσιο του μαθήματος «Σεμινάριο» στο Β' εξάμηνο από τον κ. Παπαδόπουλο.
- Τμήμα Βρεφονηπιοκομίας, διδάσκεται στο πλαίσιο του μαθήματος «Μεθοδολογία Έρευνας» στο Ζ' εξάμηνο από την κα. Ψάλτη.
- Τμήμα Διοίκησης Γεωργικών Εκμεταλλεύσεων, διδάσκεται στο πλαίσιο του μαθήματος «Σεμινάριο» στο Ζ' εξάμηνο από τον κ. Σαμαθρακή.

Σχετικές Έρευνες.

Σ' αυτό το σημείο αξίζει να αναφερθούν δύο έρευνες που έγιναν με θέμα την Πληροφοριακή Παιδεία στο Α.Τ.Ε.Ι.Θ. από την κα. Κορομπίλη, την κα. Μάλλιαρη και τον κ. Χριστοδούλου με θέμα «Η ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας στην Ελλάδα: μια ερευνητική και θεωρητική προσέγγιση»

Η πρώτη έρευνα έχει θέμα «Η αναγκαιότητα εκπαίδευσης στην Πληροφοριακή Παιδεία στο τμήμα Marketing του Τ.Ε.Ι.»⁴³ η οποία έγινε από τους: κα Κορομπίλη και την κα Τιλικίδου. Κατά τη διάρκεια της έρευνας μοιράστηκαν ερωτηματολόγια σε φοιτητές του τμήματος του 7^{ου} εξαμήνου και στο εκπαιδευτικό προσωπικό. Τα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

---

⁴² Βιβλιοθήκη Αλεξανδρείου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης. (15 Μαΐου, 2009). Ωρίων Πρόγραμμα Πληροφοριακού Γραμματισμού. Ανακτήθηκε 11 Αυγούστου, 2009, από <http://www.orion.lib.teithe.gr>.

⁴³ Korobili, S. & Tilikidou, I. (2005). The necessity of information literacy education in a marketing department. *New library world*, 106. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου, 2009 από <http://www.emeraldinsight.com>.

- Μεγάλο ποσοστό φοιτητών δεν χρησιμοποιεί πηγές της Βιβλιοθήκης (93% 1ο και 2ο εξάμηνο).
- Περιμένουν από τους καθηγητές τους τη βιβλιογραφία.
- Για να βρουν υλικό ρωτούν τους βιβλιοθηκονόμους.
- Προτιμούν οδηγίες αναζήτησης και όχι τα μαθήματα.
- Όσοι χρησιμοποιούν πηγές είναι κυρίως έντυπες.
- Μόνο 2 καθηγητές προτείνουν χρήση έντυπων ή ηλεκτρονικών πηγών (Emerald και Wilson Web).
- Μη- επαρκή γνώση των πηγών και μη- ενθάρρυνση των φοιτητών στη χρήση τους.
- Αναγκαία η ύπαρξη ξεχωριστού μαθήματος εκπαίδευσης χρηστών (1^ο & 2^ο εξάμηνο).
- Οι βιβλιοθηκονόμοι σε συνεργασία με το εκπαιδευτικό προσωπικό είναι οι καταλληλότεροι να διδάξουν σε προγράμματα εκπαίδευσης χρηστών.

Η δεύτερη έρευνα διαπραγματεύεται το θέμα «Η Πληροφοριακή Παιδεία στο Τ.Ε.Ι.»⁴⁴ από την κα. Κορομπίλη, την κα Μάλλιαρη και τον κ. Χριστοδούλου το 2008. Σκοπός της η διερεύνηση του τρόπου χρήσης των πηγών πληροφόρησης και του βαθμού ανάπτυξης δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας κατά τη διάρκεια των σπουδών. Μοιράστηκαν και πάλι ερωτηματολόγια σε φοιτητές 6^{ου} και 7^{ου} εξαμήνου όπου σημαντικό ποσοστό δεν έχει παρακολουθήσει κάποιο μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας ή σεμινάριο της Βιβλιοθήκης. Για την ακρίβεια, το 23.3% παρακολούθησε μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας και μόλις το 7.3% παρακολούθησε Σεμινάριο της Βιβλιοθήκης. Τα συμπεράσματα που προκύπτουν είναι ότι υπάρχει μικρή ποιοτική διαφορά όσων έχουν παρακολουθήσει μάθημα Πληροφοριακής Παιδείας μ' αυτούς που δεν έχουν παρακολουθήσει και φυσικά επικρατεί ένας προβληματισμός για το περιεχόμενο των μαθημάτων που πρέπει να κατέχει η Πληροφοριακή Παιδεία.

---

⁴⁴ Korobili, S. , Malliari, A. & Christodoulou, G. (2009). Assessing information literacy skills in the Technological Education Institute of Thessaloniki, Greece. Reference Services Review, 37. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.emeraldinsight.com>

Εικόνα 1.

Η αρχική σελίδα του Ωρίωνα.

Το on-line πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «Ωρίων» αποτελείται από 5 βασικές ενότητες, οι οποίες συνδυάζουν τη κατάλληλη θεωρία και με τις απαραίτητες ασκήσεις καταλήγουν στο να δημιουργούν πληροφοριακά εγγράμματους χρήστες. Στην ουσία είναι τα 5 στάδια, τα οποία πρέπει να ακολουθήσει ο χρήστης ώστε να ολοκληρώσει με επιτυχία μία έρευνα ή και να συντάξει μία επιστημονική εργασία. Οι ενότητες που συμπεριλαμβάνονται είναι οι ακόλουθες:

⁴⁵ Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος. (Ι.χ.χ.). *Ωρίων*. Ανακτήθηκε, 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.orion.lib.teithe.gr>

1. Προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών.

Ο στόχος της ενότητας είναι να δώσει την ικανότητα στο χρήστη να :

- προσδιορίσει το θέμα μιας εργασίας ορίζοντας λέξεις-κλειδιά,
- εντοπίσει την προτεινόμενη από τον καθηγητή βιβλιογραφία,
- κατανοήσει τα διαφορετικά είδη πηγών πληροφόρησης (βιβλία, περιοδικά, διαδίκτυο, εφημερίδες, οπτικοακουστικό υλικό, κυβερνητικές εκδόσεις και νομοθεσία),
- ανατρέξει ανάλογα με τις πληροφοριακές του ανάγκες στην πιο κατάλληλη πηγή δημοσίευσης.

Είναι το πρώτο και βασικό βήμα που πρέπει να γίνει ανεξάρτητα αν οι πληροφοριακές ανάγκες διαφέρουν από χρήστη σε χρήστη. Όταν μιλάμε για πληροφοριακές ανάγκες εννοούμε κατ' αρχήν το προσδιορισμό του θέματος, τον εντοπισμό της βιβλιογραφίας, το να γνωρίζει κανείς τις πηγές πληροφόρησης που χρειάζεται και τέλος της πηγές δημοσίευσης απ' όπου θα αντλήσει τις πληροφορίες του. Όλα αυτά αναλύονται και με τις κατάλληλες υποδείξεις και ασκήσεις μπορεί κανείς να μάθει να προσδιορίζει το θέμα του ώστε να μπορεί με επιτυχία να συνεχίσει στα επόμενα βήματα. Για την καλύτερη κατανόηση του προγράμματος, στο τέλος κάθε ενότητας ακολουθεί η σχετική εικόνα.

Εικόνα 2.

Παραδειγματική άσκηση για το προσδιορισμό του θέματος.

The screenshot shows a web application interface. At the top, there is a logo for 'ΩΡΙΩΝ' (Program of Information Literacy) and navigation links: 'Αρχική σελίδα', 'Επικοινωνία', and 'Sitemap'. The main header features the text 'ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ • ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ • ΧΡΗΣΗ' and a sub-header: 'Εκπαιδεύεστε στον εντοπισμό, στην αξιολόγηση και χρήση της πληροφορίας! >> Ξεκινήστε τον οδηγό'. Below the header is a navigation menu with tabs for 'Ενότητα 1', 'Ενότητα 2', 'Ενότητα 3', 'Ενότητα 4', 'Ενότητα 5', and 'Επιπρόσθετα'. The current page is 'Ενότητα 2', which is further divided into sub-sections: 'Αρχική κλειδιά', '1. Προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών', '2. Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών', '3. Αξιολόγηση πληροφοριών', and '4. Συγγραφή και'. The main content area is titled 'Εντοπίστε λέξεις κλειδιά' and contains the following text: 'Θέμα εργασίας: Η ανοιχτή πρόσβαση στο πλήρες κείμενο των διαδικτυακών πηγών: προβληματισμοί και επιπτώσεις στα πνευματικά δικαιώματα. Περιγράψτε το παραπάνω θέμα δίνοντας λέξεις-κλειδιά στο διαθέσιμο πεδίο. Λέξεις-κλειδιά [input field]. Συγκρίνετε τους όρους σας με τους προτεινόμενους. Κάντε κλικ εδώ για να δείτε τις προτεινόμενες λέξεις-κλειδιά [input field]. At the bottom, there is a search bar with the text 'Αναζήτηση...' and a 'GO!' button. The browser's address bar shows 'Internet' and the zoom level is set to '100%'.

2. Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών.

Στόχος της ενότητας είναι η ικανότητα του χρήστη να:

- εφαρμόζει διαφορετικές στρατηγικές αναζήτησης σε καταλόγους Βιβλιοθηκών, σε βάσεις δεδομένων και στο Διαδίκτυο,
- ανακτά τη ζητούμενη πληροφορία.

Το δεύτερο βήμα είναι να μάθει ο χρήστης τους τρόπους που μπορεί να κάνει μία αποτελεσματική αναζήτηση καθώς επίσης και τους κατάλληλους ιστότοπους που θα του δώσουν τη μεγαλύτερη ακρίβεια στο θέμα του. Πιο συγκεκριμένα αναφέρεται σε στρατηγικές αναζήτησης, στο κατάλογο της Βιβλιοθήκης και την διαφορά της απλής με της σύνθετης αναζήτησης, σε ελληνικά περιοδικά, στην Heal-link και τις δυνατότητες αναζήτησης που προσφέρει, στο Ιδρυματικό Καταθετήριο Εύρηκα, σε Βάσεις Δεδομένων όπως είναι για παράδειγμα η Scopus, σε μηχανές αναζήτησης

όπως είναι το Google και τέλος αναφέρεται στη συνεχή επιμόρφωση και τη σημασία που έχει σήμερα αφού συμβάλει στη δια βίου μάθηση.

Εικόνα 3.

Παραδειγματική άσκηση για την αναζήτηση πληροφοριών με τη μέθοδο της αποκοπής.

The screenshot shows the website 'ΩΡΙΩΝ' (ΩΡΙΩΝ program of the Hellenic Library of the Technological Educational Institution of Thessaloniki). The page features a navigation menu with tabs for 'Ενότητα 1' through 'Ενότητα 5' and 'Επιπρόσθετα'. A search bar is located at the top right of the main content area. The search results are displayed under the heading 'Δυνατότητες αναζήτησης' (Search capabilities). The results are organized into three sections: 'bass*', '*print', and 'organi*ation'. Each section contains radio buttons for selecting specific search results. The sidebar on the left provides a navigation menu with various options, including 'Αρχική', '1. Προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών', and '2. Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών'.

3. Αξιολόγηση πληροφοριών.

Στόχος της ενότητας η ικανότητα του χρήστη να:

- κατανοήσει τη σημασία της αξιολόγησης των πληροφοριών,
- αξιολογεί τα αποτελέσματα της έρευνας που έχει πραγματοποιήσει,
- αναθεωρεί τις στρατηγικές αναζήτησης, όποτε κρίνεται απαραίτητο, περιορίζοντας ή διευρύνοντας τα ανακτώμενα αποτελέσματα,
- αξιολογεί τις πηγές του διαδικτύου μέσω κατάλληλων κριτηρίων,

Μετά από το τρίτο βήμα ο χρήστης θα είναι σε θέση να αξιολογεί τις πληροφορίες που έχει ανακτήσει σύμφωνα με τα κατάλληλα κριτήρια που αφορούν την αξιολόγηση πηγών διαδικτύου καθώς και την αξιολόγηση βιβλίων και άρθρων

περιοδικών. Βέβαια, αν διαπιστωθεί πως τα αποτελέσματα δεν ανταποκρίνονται στους πρωταρχικούς στόχους υπάρχει η δυνατότητα αναθεώρηση στρατηγικής όπου παρατίθενται διάφοροι τρόποι για να αλλάξει η αναζήτηση σύμφωνα με τις ανάγκες του χρήστη.

Εικόνα 4.

Βασικά κριτήρια αξιολόγησης ιστοσελίδων.

Επιλογές

- Αρχική
- 1. Προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών
- 2. Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών
- 3. Αξιολόγηση πληροφοριών
  - Αξιολόγηση πηγών Διαδικτύου
    - Κριτήρια αξιολόγησης ιστοσελίδων
    - Αξιολόγηση βιβλίων και άρθρων περιοδικών
    - Αναθεώρηση στρατηγικής
- 4. Συγγραφή και δημοσίευση
- 5. Σωστή χρήση της πληροφορίας
- Επιπρόσθετα

Κριτήρια αξιολόγησης ιστοσελίδων

Οι ιστοσελίδες δημιουργούνται για να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένους σκοπούς και ανάλογα χαρακτηρίζονται ως αξιόπιστες ή μη και μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως σημεία αναφοράς.

Οι παρακάτω ενδεικτικές ερωτήσεις βοηθούν το χρήστη να αξιολογήσει κάθε πηγή.

- Στόχος της ιστοσελίδας και επιδιωκόμενο κοινό
- Αξιοπιστία του συγγραφέα
- Ακρίβεια και αξιοπιστία της πληροφορίας στην ιστοσελίδα
- Ενημερότητα και επικαιρότητα των πληροφοριών της ιστοσελίδας
- Δομή και πλοήγηση της ιστοσελίδας

Σε γενικές γραμμές ο δημιουργός της ιστοσελίδας και ο σκοπός αυτού φαίνεται από την κατάληξη της διεύθυνσης της ιστοσελίδας. Οι κυριότερες καταλήξεις είναι οι ακόλουθες:

Κατάληξη	Είδος	Περιγραφή
.com	εμπορική	Σκοπός των δημιουργιών είναι η προώθηση και πώληση προϊόντων.
.edu	ακαδημαϊκή	Σκοπός των δημιουργιών είναι η ενημέρωση για θέματα εκπαίδευσης και έρευνας. Συνήθως ανήκει σε εκπαιδευτικά ιδρύματα.
.gov	κυβερνητική	Σκοπός των δημιουργιών είναι η ενημέρωση και προώθηση της κυβερνητικής πληροφορίας με επίσημα στοιχεία και δεδομένα.
.org	εταιρική	Σκοπός των δημιουργιών είναι η ενημέρωση για έρευνα που σχετίζεται κατά κύριο λόγο με την εταιρεία ή τον οργανισμό.

4. Συγγραφή και δημοσίευση.

Στόχος της ενότητας η ικανότητα του χρήστη να είναι σε θέση να ολοκληρώσει τη συγγραφή κάποιας εργασίας, δηλαδή:

- να οργανώνει με μεθοδικό τρόπο το συγκεντρωμένο υλικό της έρευνας,
- να συντάσσει βιβλιογραφική ανασκόπηση,
- να συνθέτει τις πληροφορίες,
- να συντάσσει γραπτό κείμενο με τη μορφή εργασίας ή μελέτης.

Σ' αυτή την ενότητα εξηγούνται οι δυνατότητες που θα πρέπει να έχει ο χρήστης για να ολοκληρώσει την εργασία του όπως επίσης τους μεθοδικούς τρόπους που οφείλει να ακολουθήσει. Είναι η ενότητα που μπορεί κανείς να δει ένα υπόδειγμα εργασίας βάσει του οποίου θα φτιάξει και τη δική του. Αναλύονται όλα τα μέρη που πρέπει να έχει μία επιστημονική εργασία για να είναι ολοκληρωμένη. Πιο αναλυτικά, παρουσιάζονται οι κατηγορίες εργασιών καθώς και τα στάδια συγγραφής που είναι τα εξής:

- Ορισμός θέματος
- Συλλογή και μελέτη βιβλιογραφίας
- Προσχέδιο εργασίας
- Αρχικό κείμενο
- Αναθεώρηση κειμένου
- Ανάγνωση από τρίτο άτομο
- Συμπλήρωση τελικού κειμένου

Επιπλέον, δίνεται η δομή μιας ολοκληρωμένης εργασίας με τα εξής μέρη:

- Εξώφυλλο
- Σελίδα τίτλου
- Περίληψη
- Πίνακας Περιεχομένων
- Πρόλογος
- Εισαγωγή
- Κύριο μέρος – Θεωρητικό πλαίσιο – Μεθοδολογία
- Επίλογος – Συμπεράσματα
- Βιβλιογραφία
- Παράρτημα
- Ευρετήριο

Εικόνα 5.

Οργανωμένα στάδια συγγραφής μιας επιστημονικής εργασίας.

The screenshot shows the Orion website interface. At the top, the Orion logo and name are displayed, along with the text 'πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης'. Navigation links for 'Αρχική σελίδα', 'Επικοινωνία', and 'Sitemap' are visible. A banner features the text 'ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ • ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ • ΧΡΗΣΗ' and 'Εκπαιδεύεστε στον εντοπισμό, στην αξιολόγηση και χρήση της πληροφορίας! >> Ξεκινήστε τον οδηγό'. Below the banner is a navigation menu with tabs for 'Ενότητα 1' through 'Ενότητα 5' and 'Επιπρόσθετα'. The current page is '4. Συγγραφή και δημοσίευση > Στάδια συγγραφής'. A search bar is present with the text 'Αναζήτηση...' and a 'GO!' button. On the left, a sidebar titled 'Επιλογές' lists various categories, including 'Αρχική', '1. Προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών', '2. Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών', '3. Αξιολόγηση πληροφοριών', and '4. Συγγραφή και δημοσίευση'. The main content area is titled 'Στάδια συγγραφής επιστημονικής εργασίας' and contains seven boxes, each with a progress indicator and a title: 'Ορισμός θέματος', 'Προσδιορισμός σκοπού', 'Συλλογή βιβλιογραφίας', 'Δημιουργία προσχεδίου', 'Αρχικό κείμενο', 'Αποστασιοποίηση και αναθεώρηση', and 'Ανάγνωση από τρίτο'. The 'Αρχικό κείμενο' box is highlighted with a blue border. The browser's address bar shows 'http://orion.lib.teithe.gr/index.php?page=writing-initial-text' and the status bar shows 'Internet' and '100%' zoom.

5. Σωστή χρήση της πληροφορίας.

Ολοκληρώνοντας την ενότητα ο φοιτητής θα είναι σε θέση να:

- κατανοεί ζητήματα πνευματικής ιδιοκτησίας,
- κατανοεί ζητήματα λογοκλοπής και κατ' επέκταση να
- χρησιμοποιεί την πληροφόρηση ηθικά και νόμιμα,
- δημιουργεί βιβλιογραφικές αναφορές και παραπομπές.

Αν και τελευταία ενότητα, η σημασία της είναι εξίσου σημαντική με τις άλλες. Αρχικά εξηγούνται συναφείς όροι με το περιεχόμενο της ενότητας, όπως *πνευματική ιδιοκτησία*, *λογοκλοπή* και φυσικά η ανάγκη *παραπομπών* και *βιβλιογραφικών αναφορών*. Στο τέλος παρατίθενται ο τρόπος σύνταξης μιας βιβλιογραφίας και τα συστήματα βιβλιογραφικών παραπομπών των: Harvard, MLA, Chicago Manual.

Εικόνα 6.

Φόρμα σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών.

The screenshot shows the Omega website interface. At the top, there is a header with the Omega logo and the text "ΩΡΙΩΝ πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης". To the right, there are links for "Αρχική σελίδα", "Επικοινωνία", and "SiteMap". Below the header is a banner with the text "ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ • ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ • ΧΡΗΣΗ" and "Εκπαιδεύετε στον εντοπισμό, στην αξιολόγηση και χρήση της πληροφορίας! >> Ξεκινήστε τον οδηγό".

Below the banner is a navigation menu with tabs for "Ενότητα 1", "Ενότητα 2", "Ενότητα 3", "Ενότητα 4", "Ενότητα 5", and "Επιπρόσθετα". The "Επιπρόσθετα" tab is selected.

On the left side, there is a sidebar menu titled "Επιλογές" with a tree structure:

- Αρχική
- 1. Προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών
- 2. Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών
- 3. Αξιολόγηση πληροφοριών
- 4. Συγγραφή και δημοσίευση
- 5. Σωστή χρήση της πληροφορίας
- ▲ Επιπρόσθετα
  - SiteMap
  - Γλωσσάριο
  - Επικοινωνία
  - Εργαλείο σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών
  - Βιβλιογραφία Ωρίωνα

The main content area is titled "Εργαλείο σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών". It contains a form for creating citations in APA style. The form has the following fields:

- ΑΡΑ > Βιβλία > Ενός συγγραφέα
- Επίθετο* (input field)
- Όνομα* (input field)
- Τίτλος έργου* ΟΔΗΓΙΕΣ ΣΥΜΠΛΗΡΩΣΗΣ (input field)
- Τόπος έκδοσης (input field)
- Εκδότης (input field)
- Έτος έκδοσης (input field)

At the bottom of the form, there is a note: "(* υποχρεωτική συμπλήρωση)". Below this note are two buttons: "Δημιουργία παραπομπής" and "Καθαρισμός φόρμης".

The browser's address bar shows "Internet" and the zoom level is set to "100%".

6. Επιπρόσθετα.

Τα “Επιπρόσθετα” είναι ένας σύνδεσμος στο τέλος των ενοτήτων που συμπεριλαμβάνει τον χάρτη, το γλωσσάριο, την επικοινωνία, το εργαλείο σύνταξης των βιβλιογραφικών παραπομπών και τέλος τη βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε για την ολοκλήρωση του προγράμματος. Πιο αναλυτικά, στον χάρτη μπορεί να βρει κανείς το ολοκληρωμένο σχεδιάγραμμα των περιεχομένων του Ωρίωνα με όλες τις ενότητες και τις υποενότητες. Το γλωσσάριο περιλαμβάνει τους όρους που υπάρχουν στο πρόγραμμα αλφαβητικά και διαλέγοντας ένα ζεύγος γραμμάτων εμφανίζονται οι όροι ως σύνδεσμοι που έχουν την ιδιότητα να μεταφέρουν το χρήστη στην αντίστοιχη σελίδα. Επιπλέον, υπάρχει η επικοινωνία όπου μπορεί ο χρήστης να έρθει σε επαφή με τους δημιουργούς μέσω e-mail. Ένα άλλο σημαντικό κομμάτι είναι το εργαλείο σύνταξης των βιβλιογραφικών παραπομπών όπου βοηθάει το χρήστη να κάνει τη δική του παραπομπή βάσει τεσσάρων νέων προτύπων όπως είναι το APA, το MLA, το

Harvard και το Turabian. Τέλος, όπως είναι φυσικό αναφέρεται η βιβλιογραφία που χρησιμοποιήθηκε από τους δημιουργούς του προγράμματος.

Εικόνα 7.
Πρόσθετα (Οι πέντε υποενότητες)

The screenshot shows the website interface for 'ΩΡΙΩΝ' (Omega), a program for information literacy. The header includes the logo and text: 'ΩΡΙΩΝ • πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού', 'Βιβλιοθήκη Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος, Θεσσαλονίκης', and navigation links for 'Αρχική σελίδα', 'Επικοινωνία', and 'Sitemap'. A banner below the header reads 'ΕΝΤΟΠΙΣΜΟΣ • ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ • ΧΡΗΣΗ' and 'Εκπαιδεύεστε στον εντοπισμό, στην αξιολόγηση και χρήση της πληροφορίας! >> Ξεκινήστε τον οδηγό'. Below the banner is a navigation menu with tabs for 'Ενότητα 1' through 'Ενότητα 5' and 'Επιπρόσθετα'. The 'Επιπρόσθετα' tab is active. On the left is a sidebar with 'Επιλογές' (Options) including 'Αρχική', '1. Προσδιορισμός πληροφοριακών αναγκών', '2. Αναζήτηση και ανάκτηση πληροφοριών', '3. Αξιολόγηση πληροφοριών', '4. Συγγραφή και δημοσίευση', '5. Σωστή χρήση της πληροφορίας', and 'Επιπρόσθετα' with sub-items: 'Sitemap', 'Γλωσσάριο', 'Επικοινωνία', 'Εργαλείο σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών', and 'Βιβλιογραφία Ωρίωνα'. The main content area, titled 'Επιπρόσθετα', contains five icons: 'Sitemap', 'Γλωσσάριο', 'Επικοινωνία', 'Εργαλείο σύνταξης βιβλιογραφικών παραπομπών', and 'Βιβλιογραφία Ωρίωνα'. A search bar with 'Αναζήτηση...' and a 'GO!' button is located at the top right of the main content area. The browser's status bar at the bottom shows 'Internet' and '100%' zoom.

2.2 γ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ “ΩΡΙΩΝ”

Σύμφωνα με την ενότητα 3 του προγράμματος υπάρχουν κάποια βασικά κριτήρια αξιολόγησης ιστοσελίδων τα οποία θα αναλυθούν παρακάτω. Ως γνωστό, οι ιστοσελίδες δημιουργούνται για να εξυπηρετήσουν συγκεκριμένους σκοπούς και ανάλογα χαρακτηρίζονται ως αξιόπιστες ή μη. Σκοπός της αξιολόγησης αυτής είναι να εξεταστεί αν το συγκεκριμένο πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού, ανταποκρίνεται επιτυχώς στα παρακάτω κριτήρια τα οποία βοηθούν το χρήστη να κρίνει μια πηγή. Τα κριτήρια είναι: Ο στόχος της ιστοσελίδας και το επιδιωκόμενο κοινό, η αξιοπιστία του συγγραφέα, η ακρίβεια και η αξιοπιστία της πληροφορίας στην ιστοσελίδα, η ενημερότητα και η επικαιρότητα των πληροφοριών της ιστοσελίδας και τέλος, η δομή καθώς και η πλοήγηση της ιστοσελίδας.

1. Στόχος της ιστοσελίδας και επιδιωκόμενο κοινό

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί, στόχος της ιστοσελίδας είναι η εκπαίδευση των φοιτητών στο να γίνουν αυτόνομοι και ικανοί να αναζητήσουν μια πληροφορία, να την ανακτήσουν και να την αξιολογήσουν ώστε να είναι σε θέση να εκπονήσουν μία επιστημονική εργασία. Το κοινό βέβαια που ενδιαφέρεται για τον Ωρίωνα είναι κυρίως οι φοιτητές αλλά και γενικότερα ο οποιοσδήποτε χρήστης θέλει να εκπαιδευτεί στο να αντιμετωπίζει σωστά και αποτελεσματικά μία πληροφορία.

2. Αξιοπιστία του συγγραφέα

Το πρόγραμμα του Ωρίωνα έχει κατασκευαστεί, μέσω του προγράμματος ΕΠΕΑΕΚ II, “Ενίσχυση και εμπλουτισμός των Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών”, από τη Βιβλιοθήκη του Αλεξάνδρειου Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Θεσσαλονίκης όπου φέρει και τα πνευματικά δικαιώματα του δικτυακού τόπου. Συνεπώς το Ίδρυμα φέρνει την μεία ευθύνης αφού θεωρείται ο δημιουργός του προγράμματος. Συγκεκριμένα, δεν αναφέρονται κάπου τα ονόματα των υπευθύνων για το περιεχόμενο της ιστοσελίδας αλλά υπάρχει φόρμα επικοινωνίας μαζί τους.

3. Ακρίβεια κα αξιοπιστία της πληροφορίας στην ιστοσελίδα.

Ένα πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού δεν θα μπορούσε να μην είναι αξιόπιστο και ακριβές. Η κάθε πληροφορία που παρέχεται είναι απόλυτα κατανοητή, λεπτομερέστερη, μιας και το θέμα που επεξηγείται εμβαθύνεται πλήρως και όχι μονοδιάστατα, είναι σαφής και φυσικά τεκμηριωμένη με αναφορές στις πηγές που χρησιμοποίησαν οι δημιουργοί. Η ιστοσελίδα είναι εύκολα αναζητήσιμη και δεν έχει ορθογραφικά ή συντακτικά λάθη. Με άλλα λόγια, η ιστοσελίδα αποτελεί μια καλή πηγή πληροφοριών που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να ολοκληρωθεί μια επιστημονική εργασία χωρίς προκαταλήψεις και με πλήρη αντικειμενικότητα αφού δεν έχει σκοπό να διαφημιστεί αλλά να διδάξει. Εξάλλου, δεν αναφέρονται κάπου οι προσωπικές απόψεις των δημιουργών, απεναντίας, αυτά τα οποία αναγράφονται είναι κοινά αποδεκτά στο τομέα της επιστήμης τους.

4. Ενημερότητα και επικαιρότητα των πληροφοριών της ιστοσελίδας

Η ιστοσελίδα δημιουργήθηκε το 2008 και ακόμη είναι νωρίς να προσδιοριστεί η συχνότητα ενημέρωσης του. Παρ' όλα αυτά στο κάτω μέρος της ιστοσελίδας αναγράφεται πάντα η τελευταία ενημέρωση.

5. Δομή και πλοήγηση της ιστοσελίδας

Η πρόσβαση του προγράμματος είναι ελεύθερη σ' όλους τους χρήστες χωρίς κωδικούς ή άλλα προσωπικά στοιχεία. Μπορεί ο οποιοσδήποτε να εισέρχεται στο δικτυακό τόπο αν βέβαια γνωρίζει ελληνικά ή αγγλικά. Η πλοήγηση είναι πολύ απλή ακόμη και για έναν αρχάριο χρήστη μιας και οι ενότητες αναγράφονται και πάνω και αριστερά της ιστοσελίδας μαζί με τους συνδέσμους που ακολουθούν. Ακόμη ευκολότερη πλοήγηση προσφέρεται από το χάρτη που περιλαμβάνει τους κυριότερους συνδέσμους του ιστότοπου. Επιπλέον, να μην ξεχνάμε την αισθητική που παίζει καθοριστικό ρόλο ακόμη και σε μία ιστοσελίδα. Ο τρόπος που παρουσιάζεται το περιεχόμενό της πρέπει να είναι καλοσχεδιασμένος και να μην κουράζει τον αναγνώστη. Στο συγκεκριμένο πρόγραμμα τα χρώματα είναι απαλά και ξεκούραστα. Το φόντο είναι άσπρο και τα γράμματα μαύρα ή μερικές φορές μπλε για να δίνουν έμφαση. Η εικόνα που χρησιμοποιείται έχει και αυτή αποχρώσεις του μπλε

οπότε δεν υπάρχει κάτι έντονο για να κουράσει τα μάτια του χρήστη. Η γραμματοσειρά που υπάρχει είναι ευανάγνωστη και επιπλέον, σε άτομα με προβλήματα όρασης υπάρχει δυνατότητα αλλαγής μεγέθους από το σύνδεσμο Προβολή-Μέγεθος κειμένου.

Ο τρόπος σύνταξης των ενότητων είναι πολύ προσεγμένος, αφού οι βασικές ενότητες αριθμούνται ενώ οι περαιτέρω σύνδεσμοι κάθε ενότητας είναι με κουκίδες. Επιπλέον, υπάρχει πάντα ο σύνδεσμος που μεταφέρει τον χρήστη στην αρχική σελίδα και κατά τη διάρκεια του οδηγού οι ενδείξεις “Επόμενο” και “Προηγούμενο” αποτελούν βασικό πλεονέκτημα του προγράμματος. Ένα άλλο βασικό στοιχείο του προγράμματος είναι ότι δεν έχει μακροσκελή κείμενα. Απεναντίας είναι μικρά με ωραία διάταξη και πάντα συνοδευμένα από ασκήσεις, όπου δίνεται η ευκαιρία κατανόησης της θεωρίας. Αξιοσημείωτο βέβαια είναι ότι οι ασκήσεις δεν είναι πάντα του ίδιου τύπου και ακολουθούνται από τις απαντήσεις και μερικές φορές υπάρχει το πλεονέκτημα της δεύτερης ευκαιρίας.

Συμπεράσματα

Απ’ ότι μπορεί να διαπιστώσει ο οποιοσδήποτε χρήστης, η Βιβλιογραφική Εκπαίδευση δεν αρκεί για να γίνει ένα άτομο πληροφοριακά εγγράμματο. Για αυτό το λόγο δημιουργήθηκε το on-line πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας «Ωρίων» για να καλύψει όλα εκείνα τα κενά που απαιτούνται για τη σωστή εκπαίδευση των χρηστών. Αναμφισβήτητα, το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα θα δοθεί αν το συγκεκριμένο online tutorial ενσωματωθεί σε όλα τα προγράμματα σπουδών των τμημάτων του Ιδρύματος, ώστε να συνδράμει αποτελεσματικά στη διδασκαλία της πληροφορίας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ-ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Η εκπαίδευση των χρηστών, ώστε να αποκτήσουν τις αναγκαίες πλέον πληροφοριακές δεξιότητες, δεν είναι μία εύκολη διαδικασία. Απεναντίας, υπάρχουν πολλοί παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπ' όψει. Πρώτα πρώτα να διευκρινιστούν οι ορισμοί που σχετίζονται με το θέμα της εκπαίδευσης χρηστών και την Πληροφοριακή Παιδεία. Ακόμη η τεχνολογία που παρέχεται από τη Βιβλιοθήκη ώστε να υπάρχει ο κατάλληλος εξοπλισμός για να πραγματοποιηθεί κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας. Ένα άλλο κομβικό σημείο που παίζει καθοριστικό ρόλο είναι το προσωπικό της Βιβλιοθήκης. Ένα πρώτο ωφέλιμο βήμα είναι η εκπαίδευση του όπου με την κατάλληλη τεχνογνωσία θα βοηθήσει το χρήστη να μάθει να αναζητάει μόνος του τις πληροφορίες του.

Συνεπώς, θα μπορούσαμε να πούμε ότι η τεχνολογία επιδρά άμεσα στην εκπαίδευση και κυρίως στα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα. Οι Βιβλιοθήκες από την άλλη είναι το «όχημα» για να φτάσει ένα άτομο στη «γνώση» και η Πληροφοριακή Παιδεία είναι ο «δρόμος» για τη δια βίου μάθηση».

Κατά τη διάρκεια σπουδών των φοιτητών, ένα από τα πολυτιμότερα εργαλεία είναι η ικανότητα να μάθουν να χειρίζονται τη γνώση. Συνεπώς δεν θα μπορούσε να παραλειφθεί η συμμετοχή των βιβλιοθηκονόμων στην εκπαιδευτική διαδικασία. Είναι πολύ σπουδαίο να συνεργάζεται ο εκπαιδευτικός με τον βιβλιοθηκονόμο για να συμβάλλουν στην απόκτηση πληροφοριακών δεξιοτήτων.

Όσον αναφορά τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες στη χώρα μας, διαπιστώνουμε ότι οι περισσότερες εκπαιδεύουν τους χρήστες τους κυρίως με σεμινάρια ή ηλεκτρονικούς οδηγούς. Από όλες όμως τις Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες δύο είναι οι εξαιρέσεις. Πρώτον, το Πανεπιστήμιο Μακεδονίας το οποίο είναι το μόνο που ορίζει την εκπαίδευση του ως Πληροφοριακή Παιδεία και δεύτερον, το Αλεξάνδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα της Θεσσαλονίκης που δημιούργησε ένα on-line πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας.

Τέλος, μετά την εκπόνηση της παρούσας πτυχιακής, προτείνουμε όλες οι Ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες να ορίσουν κάποιο πρόγραμμα Πληροφοριακής Παιδείας το οποίο θα συνδράμει στη δια βίου μάθηση των φοιτητών. Επιπλέον, να υιοθετηθεί το πρόγραμμα «Ωρίων» από όλα τα Ακαδημαϊκά Ιδρύματα κυρίως από τα δύο Τ.Ε.Ι Βιβλιοθηκονομίας και το Πανεπιστήμιο Αρχαιολογίας του Ιονίου. Κλείνοντας, θα θέλαμε να επισημάνουμε τα παρακάτω λόγια που ολοκληρώνουν την επιθυμία να εκπαιδευτεί πρώτα το προσωπικό μιας Βιβλιοθήκης και μετά οι χρήστες της.

“Ποιους πρέπει να εκπαιδεύουμε; Ασφαλώς το χρήστη, αλλά είναι ουσιαστικό να εκπαιδεύουμε ο ένας τον άλλον, να μοιραζόμαστε μεταξύ μας τις γνώσεις μας και τα εργαλεία. Οι πόροι μας και οι υποστήριξη που έχουμε είναι περιορισμένοι και θα παραμείνουν έτσι, και αυτό σημαίνει πως κάθε καινούργια (και παλιά) καλή ιδέα και πρόγραμμα που σχετίζονται με τη Βιβλιογραφική Εκπαίδευση πρέπει να γίνονται γνωστά σε όλους μας. Έχει ειπωθεί πως εκείνος που διδάσκει δασκάλους είναι διπλά ευλογημένος, γιατί οι καρποί των κόπων του πολλαπλασιάζοντας χιλιαπλάσια. (Dudley, 1983 αναφέρεται σε Κακούρη,1997)

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αλεξανδρειο Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Θεσσαλονίκης. ([χ.χ.]). Βιβλιοθήκη Α.Τ.Ε.Ι.Θ.. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από www.lib.teithe.gr.
2. Ανδρέου, Α. (200-). Ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης και βιβλιοθήκες: εκπαίδευση και αξιολόγηση. Σε Χρήστο Παπατσικουράκη & Ανέστη Σίτα (επιμ.), *Από τη βιβλιοθηκονομία στην επιστήμη της πληροφόρησης* (143-158), Αθήνα: Τυποθήτω.
3. American Library Association. (2009). *Association of College and Research Libraries*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από <http://www.ala.org>.
4. Australian and New Zealand Institute for Information Literacy. (30 Οκτωβρίου, 2008). *Australian and New Zealand Institute for Information Literacy*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από <http://www.anziil.org>.
5. Australian and New Zealand Institute for Information Literacy. (30 Οκτωβρίου, 2008). *Australian and New Zealand Institute for Information Literacy*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από <http://oil.otago.ac.nz/oil>.
6. Βαρδακώστα, Ι. (2008). Σχέση Πληροφοριακής Παιδείας και εκπαίδευσης χρηστών: η περίπτωση της Βιβλιοθήκης και Κέντρου Πληροφόρησης του Χαροκοπέιου Πανεπιστημίου. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συμπόσιο*, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1, 4-7.
7. Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης. (2008). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2009, από <http://www.lib.uom.gr>.
8. Βιβλιοθήκη και κέντρο Πληροφόρησης. (5 Δεκεμβρίου, 2006). *Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο*. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2009, από <http://www.hua.gr>.
9. Bruce, C. (2003). *Seven Faces of Information Literacy*. Associate Professor and Director of Teaching Faculty of Information Technology, QUT. Ανακτήθηκε 11 Ιουλίου, 2009, από <http://www.bestlibrary.org>.
10. Bundy, A. (2003, 4 September). Opportunity and accountability: information literacy and libraries in higher education. *Tertiary Alliance Libraries Group*

- information literacy seminar University of Waikato*. Ανακτήθηκε 2 Ιουνίου, 2009, από <http://www.library.unisa.edu>.
11. Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών. (5 Ιουνίου, 2009). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών*. Ανακτήθηκε 22 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://library.aua.gr>.
  12. Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης. (2006). *Κεντρική Βιβλιοθήκη Δ.Π.Θ.* Ανακτήθηκε 16 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.duth.gr>.
  13. Devotion Garner, S. (2005, 6-9 November). High-Level Colloquium on Information Literacy and Lifelong Learning. *International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA)*. Ανακτήθηκε 21 Ιουλίου, 2009, από <http://www.infolit.org>.
  14. Doskatsch, I. (2003, 2 November). Perceptions and perplexities of the faculty-librarian partnership: an Australian perspective. *Reference Services Review*, 31. Ανακτήθηκε 13 Ιουλίου, 2009, από <http://www.emeraldinsight.com>
  15. Elmborg, J. (2006, 13 February). Critical Information Literacy: Implications for Instructional Practice. *The Journal of Academic Librarianship*, 32. Ανακτήθηκε 27 Μαΐου, 2009, από <http://www.sciencedirect.com>
  16. Ένωση Κολεγιακών & Ερευνητικών Βιβλιοθηκών (ACRL). (18 Ιανουαρίου, 2000). *Πρότυπα δεξιοτήτων πληροφοριακής παιδείας στην ανώτατη εκπαίδευση*. Ανακτήθηκε 18 Ιουνίου, 2009, από <http://ala.org/Ferguson>. B. (200- . Information Literacy: A Primer for Teachers, Librarians, and other Informed People. *21st Century Literacies*. Ανακτήθηκε 8 Ιουλίου, 2009, από <http://www.kn.pacbell.com>.
  17. Flatley, R. & Jefferson, W. (2006, Spring) Customizing and Using a Popular Online Information Literacy Tutorial: One Library's Experience. *Library Philosophy and Practice*, 8. Ανακτήθηκε 14 Μαρτίου, 2009 από <http://Customizing and Using a Popular Online Information Literacy>.
  18. Ragains, P. (2004). *Information literacy instruction that works*. London: Neal Schuman.
  19. Information skills in higher education. (Οκτώβριος, 1999). *Briefing paper*. Ανακτήθηκε 17 Ιουνίου, 2009, από <http://www.sconul.ac.uk>.
  20. Κανάκη, Χ. (2008). Η Πληροφοριακή Παιδεία όχημα για την ουσιαστική διασύνδεση των βιβλιοθηκών με την εκπαιδευτική διαδικασία. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II*

- των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συμπόσιο, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1.
21. Κορομπίλη, Σ. , Μάλλιαρη, Α. & Χριστοδούλου Γ. (2008). Η ανάπτυξη δεξιοτήτων Πληροφοριακής Παιδείας στην Ελλάδα: μια ερευνητική και θεωρητική προσέγγιση. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συμπόσιο*, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1.
  22. Κορομπίλη, Σ. (2005). *Σημειώσεις για Πληροφοριακή Παιδεία*. Σίνδος: Α.Τ.Ε.Ι.Θ.
  23. Κορομπίλη, Σ., Μάλλιαρη, Α. & Χριστοδούλου, Γ.(2007). Η συμβολή των βιβλιοθηκονόμων στην Πληροφοριακή Παιδεία: *Ο ανθρώπινος παράγοντας στη διαμόρφωση της σημερινής και της μελλοντικής Βιβλιοθήκης: 16^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πειραιάς, 1-3 Οκτωβρίου 2007*, Πειραιάς, 16.
  24. Κυριακοπούλου, Χ. , Πολίτης, Δ. & Δουκατά Μ. (2008). Η ηθική χρήση της πληροφορίας στο περιβάλλον της Πληροφοριακής Παιδείας. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συμπόσιο*, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1, 3-5.
  25. Κωστάκη, Α. (2001). Πληροφορητικός γραμματισμός: Δημιουργώντας αυτόνομους και κριτικούς διαχειριστές της πληροφόρησης για τον 21^ο αιώνα. *Το μάνατζμεντ στις ακαδημαϊκές Βιβλιοθήκες: 10^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 15-17 Οκτωβρίου 2001*, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, 10.
  26. Κώτσιος, Π. (2008). Μέθοδοι εκπαίδευσης χρηστών σε αμερικανικά πανεπιστήμια. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συμπόσιο*, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1, 4-9.
  27. Jesús, L. (20 Αυγούστου, 2004). *International guidelines on information literacy*. Ανακτήθηκε 15 Ιουνίου, 2009, από [http:// bivir.uacj.mx](http://bivir.uacj.mx).
  28. Joint, N. (2005). eLiteracy versus information literacy at eLit2005: what's the difference, which should we prefer?. *Journal of eLiteracy*,2. Ανακτήθηκε 7 Ιουνίου,2009,από <http://strathprints.strath.ac.uk>.

29. Λαφτσίδου, Μ., Κώτσιος, Π. , Σαραγιαννίδου, Β., Χατζηχρήστος, Α. , Ζιώγα, Χ. & Ξενίδου-Δέρβου, Κ. (2008). Πληροφοριακή Παιδεία: Έρευνα στους πρωτοετείς φοιτητές του Α.Π.Θ: *Η αξιολόγηση των Βιβλιοθηκών ως στοιχείο ποιότητας των Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων: 17^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Γιάννενα, 14-26 Σεπτεμβρίου 2008*, Γιάννενα, 17.
30. Korobili, S. & Tilikidou, I. (2005). The necessity of information literacy education in a marketing department. *New library world*, 106. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου, 2009 από <http://www.emeraldinsight.com>.
31. Korobili, S., Malliari, A. & Christodoulou, G. (2009). Assessing information literacy skills in the Technological Education Institute of Thessaloniki, Greece. *Reference Services Review*, 37. Ανακτήθηκε 26 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.emeraldinsight.com>.
32. Μάλλιαρη, Α. & Νίτσος, Η. (2007). Συμβολή προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας στην εκπαιδευτική διαδικασία: *Ο ανθρώπινος παράγοντας στη διαμόρφωση της σημερινής και της μελλοντικής Βιβλιοθήκης: 16^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πειραιάς, 1-3 Οκτωβρίου 2007*, Πειραιάς, 16.
33. Μαντά, Ν. & Ντάνου, Α. (1993). *Μεθοδολογία εκπόνησης πτυχιακών εργασιών*. Αθήνα: Σύγχρονη Εκδοτική.
34. Μπαλτά, Κ. (2008). Θεωρίες μάθησης και διδασκαλίας, εκπαιδευτική στρατηγική και εκπαιδευτικός σχεδιασμός προγραμμάτων Πληροφοριακής Παιδείας: η περίπτωση του προγράμματος της Βιβλιοθήκης του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συμπόσιο*, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1.
35. Νέα από τη Βιβλιοθήκη. (4 Ιουλίου, 2004). *Πανεπιστήμιο Μακεδονίας*. Ανακτήθηκε 5 Αυγούστου, 2009, από <http://www.lib.uom.gr>.
36. Νικητάκης, Μ. (2007). Διδάσκοντας Πληροφοριακή Παιδεία: *Ο ανθρώπινος παράγοντας στη διαμόρφωση της σημερινής και της μελλοντικής Βιβλιοθήκης: 16^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Πειραιάς, 1-3 Οκτωβρίου 2007*, Πειραιάς, 16.
37. Νικητάκης, Μ. & Βραχλιώτη, Μ. (2006). Πληροφοριακή Παιδεία: μέθοδοι και η ελληνική πραγματικότητα στο χώρο των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών. *Οι*

ακαδημαϊκές βιβλιοθήκες της περιφέρειας ως μοχλοί υποστήριξης των εκπαιδευτικών και πολιτιστικών δράσεων των δημοσίων και σχολικών βιβλιοθηκών: *Ημερίδα, Καλαμάτα, 12 Απριλίου, 2006, Καλαμάτα, 4-8.*

38. Νικητάκης, Μ. & Παμπουχίδου, Α. (2008). Πληροφοριακή Παιδεία σε περιβάλλον απόστασης: βασικές αρχές και παιδαγωγικά ζητήματα. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συνέδριο, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1, 4.*
39. Νικητάκης, Ν. (200-). Πληροφοριακή Παιδεία: καλοσωρίζοντας τις πληροφορίες. Σε Χρήστο Παπατσικουράκη & Ανέστη Σίτα (επιμ.) , *Από τη βιβλιοθηκονομία στην επιστήμη της πληροφόρησης (117-128)*, Αθήνα: Τυποθήτω.
40. Νικητάκης, Μ. , Σίτας, Α. , Πιτηκάρης, Θ. & Παπαδουράκης, Γ. (2004). Πληροφοριακή Παιδεία και αυτοδύναμη μάθηση: Μετα-Βιβλιοθήκες: οι Βιβλιοθήκες μετά το διαδίκτυο και τον Παγκόσμιο ιστό: προς μία νέα λογική συγκρότησης, λειτουργίας και εργαλείων: *13^ο Πανελλήνιο Συνέδριο Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών, Κέρκυρα, 5-7 Ιουνίου 2004, Κέρκυρα, 10.*
41. Νίτσος, Η. & Μάλλιαρη, Α. (2008). «Ωρίων»: online πρόγραμμα πληροφοριακού γραμματισμού. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συνέδριο, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1, 1-7.*
42. Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. (14 Αυγούστου, 2007). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Θεσσαλίας*. Ανακτήθηκε 2 Οκτωβρίου, 2009, από <http://www.lib.uth.gr>.
43. Πάντειον Πανεπιστήμιο. (2006). *Βιβλιοθήκη Υπηρεσία Πληροφόρησης, Πάντειον Πανεπιστήμιο*. Ανακτήθηκε 15 Ιουνίου, 2009, από <http://library.panteion.gr>.
44. Πανεπιστημίου Κρήτης. (2007). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης Πανεπιστημίου Κρήτης*. Ανακτήθηκε 2 Ιουλίου, 2009, από <http://www.lib.uoc.gr>.
45. Πανεπιστήμιο Πατρών. (2005). *Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης-Πανεπιστήμιο Πατρών*. Ανακτήθηκε 15 Ιουνίου, 2009, από <http://www.lis.upatras.gr>.

46. Πολυμεράκη, Φ. (2008). Πληροφοριακή Παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η περίπτωση του Πανεπιστημίου Μακεδονίας. *Πληροφοριακή παιδεία και ελληνική ανώτατη εκπαίδευση: η συμβολή των έργων ΕΠΕΑΕΚ II των ακαδημαϊκών βιβλιοθηκών: 1^ο επιστημονικό συμπόσιο*, Βόλος, 11-12 Δεκεμβρίου 2008, Βόλος, 1, 12-22.
47. Πολυτεχνείο Κρήτης. (26 Αυγούστου, 2009). *Πολυτεχνείο Κρήτης Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 15 Ιουλίου, 2009, από <http://www.library.tuc.gr>.
48. Σύστημα Βιβλιοθηκών Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. (2003). Μέντωρ. Ανακτήθηκε 22 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.auth.gr>.
49. Society of College, National and University libraries. (2008). *Society of College, National and University libraries*. Ανακτήθηκε 6 Αυγούστου, 2009, από www.sconul.ac.uk.
50. ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας. ([χ.χ.]). *Βιβλιοθήκη ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://library.teikoz.gr>.
51. ΤΕΙ Λαμίας. (20 Οκτωβρίου, 2008). *Βιβλιοθήκη Τεχνολογικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Λαμίας*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.lib.teilam.gr>.
52. ΤΕΙ Μεσολογγίου. (2008). *Βιβλιοθήκη Τ.Ε.Ι Μεσολογγίου*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://www.library.teimes.gr>.
53. Τ.Ε.Ι. Σερρών. (2009). *Βιβλιοθήκη Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Σερρών*. Ανακτήθηκε 14 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://lib.teiser.gr>.
54. Τμήμα Μηχανοργάνωσης και Τεκμηρίωσης. (2009). *Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης*. Ανακτήθηκε 2 Οκτωβρίου, 2009, από <http://www.lib.uoi.gr>.
55. Τσάφου, Σ. (200-). Εκπαίδευση στην επιστήμη της βιβλιοθηκονομίας και πληροφόρησης στην Ελλάδα. Σε Χρήστο Παπατσικουράκη & Ανέστη Σίτα (επιμ.), *Από τη βιβλιοθηκονομία στην επιστήμη της πληροφόρησης* (83-104), Αθήνα: Τυποθήτω.
56. Τσιμπόγλου, Φ. (200-). Οι βιβλιοθήκες στο ψηφιακό περιβάλλον: από το βιβλιοθηκονόμο στον επιστήμονα της πληροφόρησης. Σε Χρήστο Παπατσικουράκη & Ανέστη Σίτα (επιμ.), *Από τη βιβλιοθηκονομία στην επιστήμη της πληροφόρησης* (45-64), Αθήνα: Τυποθήτω.

57. Υπηρεσίες Βιβλιοθήκης ΕΑΠ. (2008). *Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο*. Ανακτήθηκε 9 Σεπτεμβρίου, 2009, από <http://lib.eap.gr>.
58. Χαραλαμπίδης, Α. (επιμ). (2006). *Γραμματισμός κοινωνία και εκπαίδευση*. Θεσσαλονίκη: Ινστιτούτο νεοελληνικών σπουδών.
59. Virkus, S. (2003, July). Information literacy in Europe: a literature review. *Information Research*, 8. Ανακτήθηκε 5 Απριλίου, 2009, από <http://http://informationr.net>.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟΥ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Στα πλαίσια των μαθημάτων πληροφοριακής παιδείας που υλοποιούνται από τη Βιβλιοθήκη και Κέντρο Πληροφόρησης του Πανεπιστημίου, παρακαλούμε αφιερώστε μας λίγο από το χρόνο σας για να συμπληρώσετε το παρακάτω ερωτηματολόγιο. Ευχαριστούμε.

Όλα τα πεδία με (*) είναι υποχρεωτικά.

Τμήμα: (*)	<input type="text" value="Επιλέξτε ένα τμήμα από τη λίστα"/>	Έτος Σπουδών: (*)	<input type="text" value="Επιλέξτε το έτος σπουδών σας"/>
Φύλο: (*)	<input type="text" value="Επιλέξτε το φύλο σας"/>	Έτος Γέννησης: (*)	<input type="text"/>
Ακαδημαϊκό Έτος (*)	<input type="text" value="Επιλέξτε το Ακαδημαϊκό σας έτος"/>		

Πως βρίσκετε την ιδέα της υλοποίησης της πληροφοριακής παιδείας; (*)

Πιστεύετε πως το υλικό που χρησιμοποιήθηκε για την διδασκαλία ήταν το καταλληλότερο; (*)

Πως χαρακτηρίζετε την παρουσίαση του προγράμματος της πληροφοριακής παιδείας καθώς και την μεταδοτικότητα των εκπαιδευτών; (*)

Πιστεύετε πως μετά την παρουσίαση θα μπορέσετε να προσανατολιστείτε στον χώρο της βιβλιοθήκης και να χρησιμοποιήσετε αποτελεσματικά τις έντυπες και τις ηλεκτρονικές πηγές πληροφόρησης που προσφέρονται; (*)

Κατά την άποψή σας ο χώρος διδασκαλίας είναι ο κατάλληλος για την πληροφοριακή παιδεία; Αν όχι προτείνετε (*)

Άλλο

Κρίνετε απαραίτητο το πρόγραμμα πληροφοριακής παιδείας να συνεχιστεί σε συνεχή μόνιμη βάση; (*)

- Έχετε να προτείνετε νέες ιδέες για την βελτίωση του υλικού και του τρόπου παρουσίασης της πληροφοριακής παιδείας;
- Περισσότερο Χρόνο
  - Μεγαλύτερη αίθουσα
  - Πιο αναλυτικά
  - Μικρότερο κοινό
  - Δυνατότητα Πρακτικής

Άλλο: